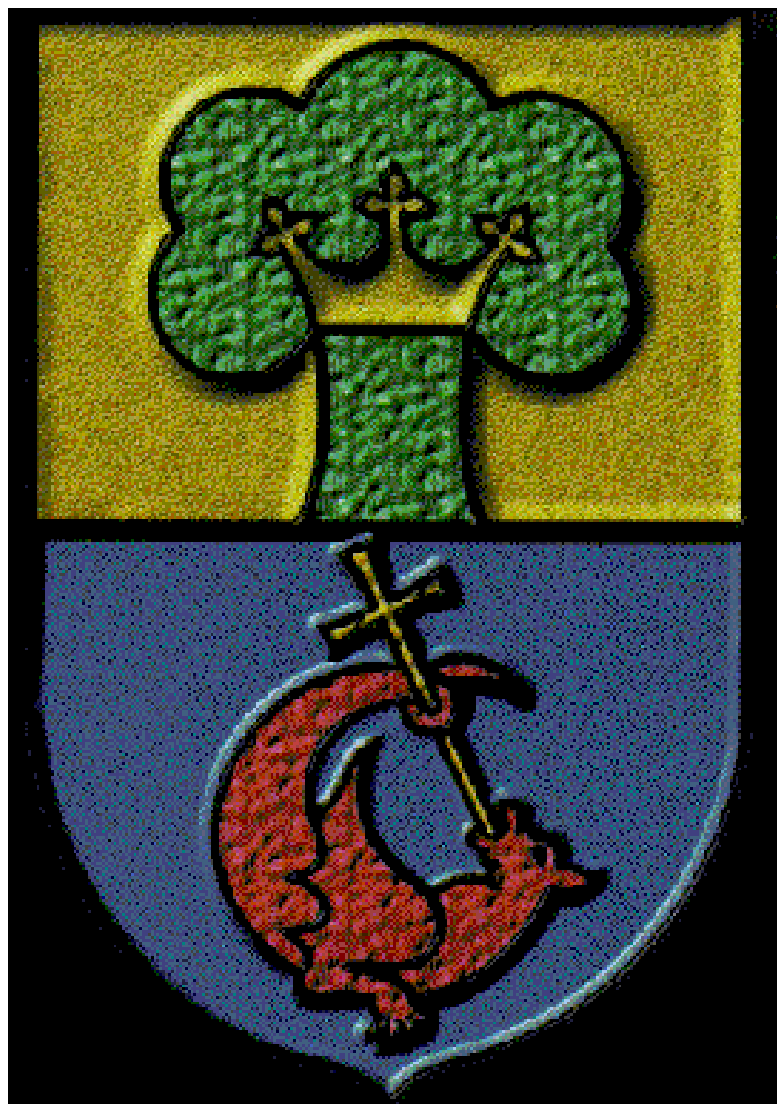

ÉRD VÁROS
KÖZÉP ÉS HOSSZÚTÁVÚ
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
KONCEPCIÓJA
(T E R V E Z E T)

2004.

Eloszó:

Tisztelt Olvasó!

Érd város jelenlegi helyzetéről készített pillanatfelvétel és az abból levonható következtetések, fejlesztési programok összessége, a most társadalmi vitára bocsátandó ÉRD VÁROS KÖZÉP ÉS HOSSZÚTÁVÚ TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA.

A jelen koncepció elkészítését megelőzte, 2000.-ben, a településrendezési tervhez készült városfejlesztési koncepció elkészítése, aminek elsődleges célja a településrendezési terv megalapozása volt. Ez csak azokra a kérdésekre koncentrált, amelyekre a készülő rendezési terv eszközkészletének hatása lehet (a településszerkezet, a területfelhasználás, az építés és környezetszabályozás alakítása).

Nem tekintette feladatának az olyan - különben a településfejlesztés kompetenciájába tartozó - kérdések vizsgálatát és kezelését, amelyek nem kapcsolódnak szorosan a településrendezés kérdéseéhez. Ilyen a humán szféra, szociális, kulturális, egészségügyi kérdések, valamint a közösségfejlesztés és a szervezetfejlesztés.

A most elkészült településfejlesztési koncepció megpróbál teljes körű választ adni a településfejlesztés kérdéseire.

A koncepció elkészülte nem jelenti azt, hogy a megváltozott körülmények, tények, hatások miatt nem kell azt folyamatosan módosítani, az elért eredményeket visszacsatolni.

Pontosan az utógondozás, a folyamatos visszacsatolás teszi ezt a munkát az utódok által is használható olyan forrássá, amely segíteni tudja a következő generáció településfejlesztési munkáját.

Tisztelettel várom véleményét, kiegészítését, hogy az, alkotó részévé váljék Érd város fejlesztési koncepciójának, majd programjának.

2004.december 01.

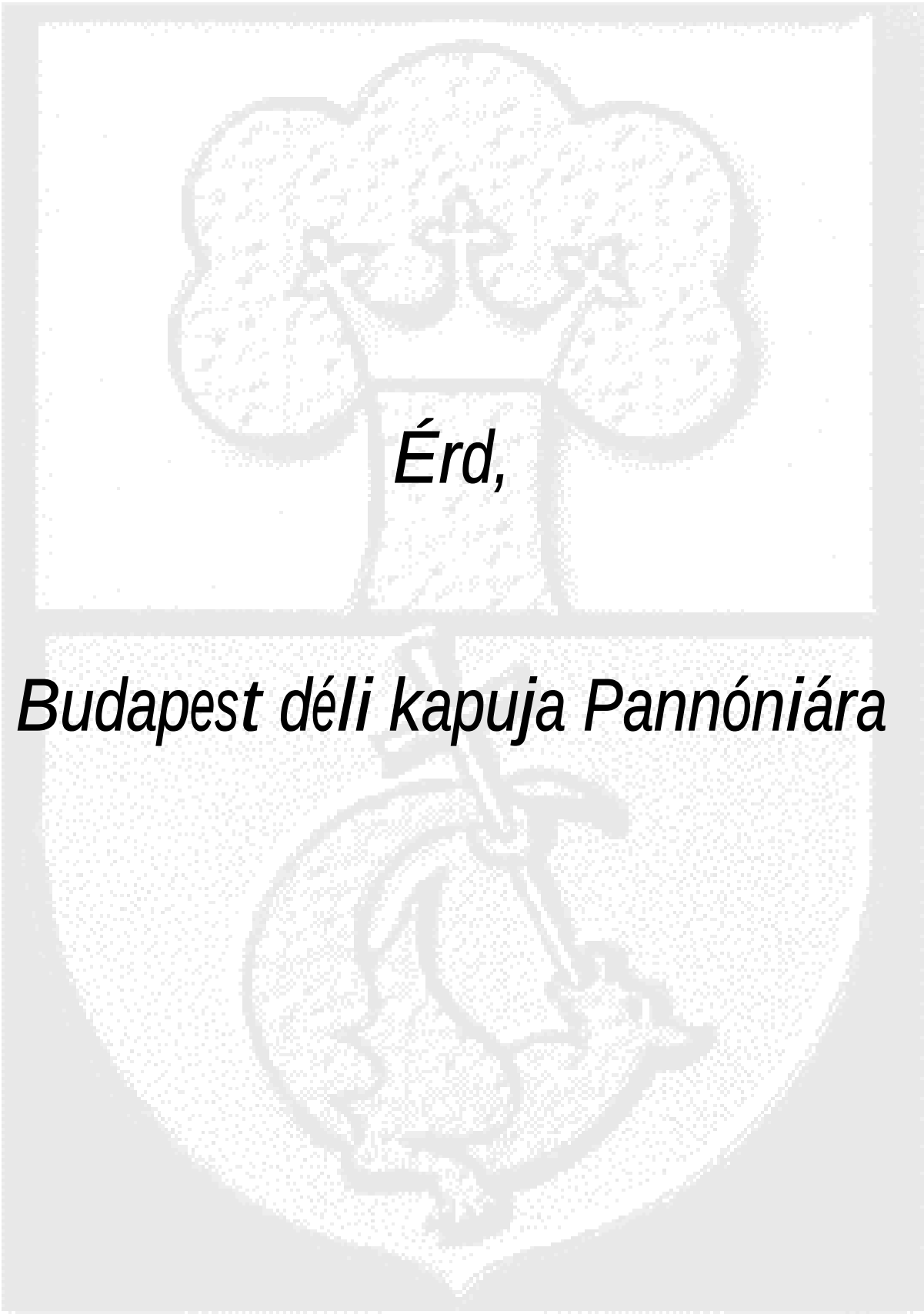
Tisztelettel:

Balsay István

Tartalomjegyzék:

BEVEZETŐ : A MAGYAR VÁROSOK FEJLŐDÉSTÖRTÉNETE AZ ÉRDIEK SZEMÉVEL „EGYSZER FENN, EGYSZER LENN”,	6
1. KÖTET: TÖRTÉNELMI, TÁRSADALMI, GAZDASÁGI HELYZETELEMZÉS	12
KÜLSŐ TÉNYEZŐK ÉS HATÁSOK.....	12
1 Földrajzi környezet.....	12
BELSŐ EROFORRÁSOK	15
1. Településtörténet, településmorfológia, területfelhasználás,	15
2. A népesség alakulása Érden.....	19
3. Érd társadalomszerkezetének áttekintése.....	23
4. A magyarországi Duna-völgy területfejlesztési kérdései különös tekintettel Érd szempontjából.....	25
5. Érd és az agglomeráció.....	31
6. Érd város vonzáskörzete, regionális szerepköre	35
7. Az érdi Duna szakasz helyzete, folyamszabályozás.....	36
8. Felszíni vízelvezetés.....	38
9. Érd közlekedése, kapcsolatrendszere	39
10. Kommunális infrastruktúra, városüzemeltetés.....	42
11. Lakáshelyzet	45
12. Köznevelés.....	48
13. Közművelődés.....	55
14. Szociális ellátás	57
15. Egészségügy	71
16. Költségvetés helyzete.....	73
17. Környezetminőség, zöldfelületi helyzetértékelés	75
18. Ifjúság sport szabadidő	76
19. Civil szféra.....	78
20. Politikai környezet, kapcsolatrendszer,.....	78
MELLÉKLETEK	81
2. KÖTET: A FEJLESZTÉSI STRATÉGIA ÉS ALAPJAI	85
ÉRD VÁROS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉT MEGALAPOZÓ KORÁBBI VÁROSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ KIVONATA	85
1. A koncepció közvetlen elozményei:	86
2. Helyzetértékelés, a településfejlődés folyamatainak rövid bemutatása.....	88
3. A településfejlesztési célok meghatározásánál figyelembe vehető értékek, elonyok.....	90
4. A településfejlesztés és rendezés nehézségei, konfliktusai	91
A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ALAPELVEK MEGHATÁROZÁSA.....	92
1. ÉRD jövőképe.....	92
2. A településfejlesztés prioritásai.....	95
3. A városfejlesztés és rendezés céljai és feladatai a jövőképből foglaltak elérése érdekében	96
ÉRD VÁROS SWOT ANALÍZISE	102
1. Elonyok.....	102
2. Nehézségek	102
3. Lehetőségek.....	103
4. Veszélyek	104
3. KÖTET: A FEJLESZTÉSI PROGRAM ALAPJAI	106
MIÉRT KELL STRATÉGIAI GONDOLKODÁS ÉRDESEN ÉS TÉRSÉGÉBEN ?	106

A FEJLESZTÉSI PROGRAM MEGVALÓSÍTHATÓSÁGA.....	108
1. JÖVOKÉP, CÉLOK ÉS PROGRAMOK AKTUALIZÁLÁSA.....	108
RÖVIDTÁVÚ FEJLESZTÉSI PROGRAM 2004-2006.....	109
1. Gazdasági prognózis.....	109
2. Költségvetési prioritások.....	111
3. Érd 2004-2006 évi gazdasági programja.....	113
4. Közoktatás.....	114
5. Közművelődés.....	115
6. Szociális ágazat	117
7. Egészségügy	118
8. Lakáshelyzet	119
9. Ipari parkok, vállalkozási övezetek	120
KÖZÉPTÁVÚ FEJLESZTÉSI PROGRAM 2006-2013-IG.....	122
TÁVLATI FEJLESZTÉSI PROGRAM 2013-.....	122
ÖSSZEGZÉS	122
FÜGGELÉK.....	123
A TÁRSADALMI VITÁT MEGELOZOEN BEÉRKEZETT, DE MÉG BE NEM SZERKESZTETT ANYAGOK.	
.....	124
1. JÖVOKÉP A SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSSZERVEZÉSI KONCEPCIÓBAN:	124
2. ÉRD VÁROS ÖNKORMÁNYZAT DÖNTÉS ELOKÉSZÍTÉST SZOLGÁLÓ FELADATELLÁTÁSI, INTÉZMÉNYHÁLÓZAT-MUKÖDTETÉSI ÉS FEJLESZTÉSI TERVE	133
3. ÉRD VÁROS KULTURÁLIS, KÖZMŰVELODÉSI HELYZETKÉPE, FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK.....	134

Érd,

Budapest déli kapuja Pannóniára

Bevezető : A magyar városok fejlődéstörténete az érdiek szemével „EGYSZER FENN, EGYSZER LENN”,

Mi érdiek, hiszünk abban, hogy csak rajtunk múlik városunk munkával és tudatos fejlesztéssel megalapozott jövője. Mondjuk ezt akkor is, ha tudjuk, hogy a Fováros árnyékában vannak rajtunk kívül ható tényezők is.

Érd városa szempontjából döntő tényező, hogy tartósan a felemelkedő városok sorához tartozzon, hogy miként tudja az agglomerációs lét és az önálló, térségi szerepkörre készülő, másokkal együttműködést kereső település érdekeit összehangolni. Mai helyzetünk és jövőbeni lehetőségeinkhez érdemes áttekinteni a magyar városok sorsának alakulását, bár megállapíthatjuk, hogy néhány statisztikai adat már 1-2 éves korában is elavulttá válik, az EU-csatlakozással a városszervezésben és a közigazgatásban egyaránt az idő rendkívüli módon felgyorsult, az események besűrűsödtek.

A napjainkban leginkább elfogadott – földrajzi, településtudományi – álláspont szerint a város a településállományon belül kialakult földrajzi munkamegosztás terméke; e munkamegosztásban a központi szerepkört betöltő település, amelyben a városi alapfunkciók megfelelő mennyisége és sokfélesége tömörült, olyan település tehát, ahol a lakosság nem mindennapi igényeit kielégítő tevékenységek, intézmények koncentrálódnak. Településhálózati szerepénél, „hivatásánál” fogva tehát a város a csere, az érintkezés, a „találkozás” kitüntetett színtere a területi munkamegosztás által strukturált világban; természetesen nemcsak az árú cseréjének, hanem a tudás, az információ, a „kulturák”, az eszmék cseréjének is. A Központi szerepkörre támaszkodva a város jelentős térszervező erővel rendelkezik, s gyakorta döntési, hatalmi központ. Mi sok kérdésben – az előző időszak késlekedése miatt – most érezzük, hogy Érd jövője múlik azon, hogy miként tudjuk néha kiverelkedni, néha okos stratégiával a regionális és a központi döntéseket helyes irányba terelni: a város lélekszámával arányos, fejlődő intézményhálózatával megalapozott térségközponttá válnék. Városunk jövője szempontjából az sem közömbös, hogy bevételeinket, főleg a város fejlesztéséhez szükséges forrásokat miként tudjuk európai, nemzeti, regionális forrásokkal kiegészíteni. Mindezt úgy kell megtennünk, hogy **Érd** város kertvárosi arculata ne változzék, hogy a régi és az új adófizetők elfogadják egymás szükségességét, és azok is hozzájáruljanak a közteherviseléshez, akik ma városunkat csak pihenőhelyként tartják, de kevésbé járulnak hozzá a fejlesztésekhez.

A város, mint a földrajzi munkamegosztás terméke, városi javakkal látja el vonzáskörzete lakóit is. A vonzásterület, a „piackörzet” tehát a városi szerepkör „velejárója”, ám speciális településhálózat esetén, mint pl. a Nagyalföldön markáns vonzáskörzetek, legalábbis a közigazgatási határokon túlterjedő vonzáskörzetek nem alakultak ki.

Város- definíciónkban a központi szerepkör megléte, bizonyos mennyiségének és választékának előfordulása emel egy települést várossá, hívja létre azokat a településközi kapcsolatokat, viszonyokat, amelyek az adott város településhálózati szerepét meghatározzák. A településhálózati szerepkört első rendben a városhierarchiában elfoglalt helyzet határozza

meg. Ennek kimutatása a központi funkciójú intézmények, tevékenységek számbavételén alapul, mindenekelőtt a kínált választék figyelembevételével.

A településhálózatban elfoglalt helyzet más aspektusaira mutat rá a városi funkciók súlyának, volumenének számbavétele, a városok funkcionális típusainak vizsgálata.

A város változó rendszer; az elmozdulás üteme és iránya alapján kijelölhetők dinamikus típusai, a modernizációhoz való viszonyuk, várostörténeti jellemzőik.

A város méretére, funkciói súlyára, jelentőségére vonatkozó „mutatók” alapján a településhálózatban elfoglalt helyét az ellátott funkciók „szerkezete” adja.

Az „1910-es” és a „2000-es” középvárosok pozíció- változásai a két idopont között

1910-ben megyei központok, ma középvárosok	Mindkét idopontban középvárosok	1910 óta „felemelkedett” középvárosok	1910-ben még középvárosok, ma kisvárosok
1.Nagykanizsa 2.Esztergom 3.Balassagyarmat 4.Gyula 5.Pápa 6.Baja	1.Vác 2.Gyöngyös 3.Szentes 4.Keszthely 5.Cegléd 6.Hódmezővásárhely 7.Kisvárd 8.Orosháza 9.Kiskunhalas 10.Mosonmagyaróvár	1.Salgótarján 2.Dunaújváros 3.Siófok 4.Tata 5.Hatvan 6.Gödöllo 7.Ajka 8.Kazincbarcika 9.Mátészalka 10.Érd	1.Makó 2.Jászberény 3.Mohács 4.Kiskunfélegyháza 5.Kalocsa 6.Mezotúr 7.Szarvas 8.Karcag 9.Nagykorös 10.Hajdúböszörmény 11.Koszeg

Találunk a mai kisvárosok között mintegy tucatnyit, amely a századelőn még semmiféle városi szerepkörrel nem rendelkezett. „Felemelkedésüket” három tényezőnek köszönhetők:

1. ipari fejlődésüknek (Ózd, Komló, Várpalota, Oroszlány, Dorog, Tiszaújváros, Százhalombatta)
2. agglomerációs fejlődésnek (Érd, Budaörs, Dunakeszi, Szigetszentmiklós)
3. idegenforgalomnak (Balatonboglár, Fonyód)

E nagyarányú mozgás ellenére „tipikus” kisvárosaink többsége a 20. században mindvégig stabil tagja volt a kisvárosi körnek (Tapolca, Körmend, Bonyhád, Szigetvár, Sárvár, Szerencs, Mór, Szentgotthárd, Berettyóújfalu stb.)

Közép- és rövid távú változások

A hatvanas évek elejétől napjainkig terjedő időszakban valamelyest csökkent az általunk kimutatott, funkcionális értelemben vett városok száma. Most ismét lendületet kapott a városkijelölés, talán az Európai Unió országainak hagyományosan nagyobb város lakó száma miatt. A csökkenés elsősorban a közép- és kisvárosokat érintette; az elobbiek száma

nyolccal (24%), az utóbbiaké tizenhárommal (14%) foglalkozott meg, a teljes városállomány (a kisvárosokig bezárólag) húsz településsel.

A 60-70-es években végrehajtott járás- összevonások, - egy sor járás megszüntetése, a járási székhelyek meggyérítése – folyamatát ebben az időben nem kísérte - kompenzálásként – a járási székhely- funkciójukat veszített települések várossá nyilvánítása, így a térségi hatáskörű intézmények is távoztak e településekből. A hatvanas évek első felére vonatkozó felmérésünk mintegy 150 ilyen települést mutatott ki, napjainkra viszont csak kb. 90-et (ha az akár egyetlen, általunk figyelembevett „indikátorral” rendelkező településeket is figyelembe vesszük, akkor sem emelkedik e szám 120 fölé). Ennek magyarázata lehet, hogy napjainkra 256 (legújabbán még 14 város kijelölés történt) városi rangú település létezik.

Azt is ismerjük, hogy a szocialista korszak ellátási modellekben gondolkodó, koncentrációra törekvő településpolitikája az „elhagyott” kis központokból „kivonta” a városi intézményeket, és a városias funkciók „államosítása” is a koncentrációt ösztönözte, így a korábbi központkezdmények, „elemi központok” jó néhány képviselője végleg kiesett a városállomány számbavételénél szóba jöhető települések köréből.

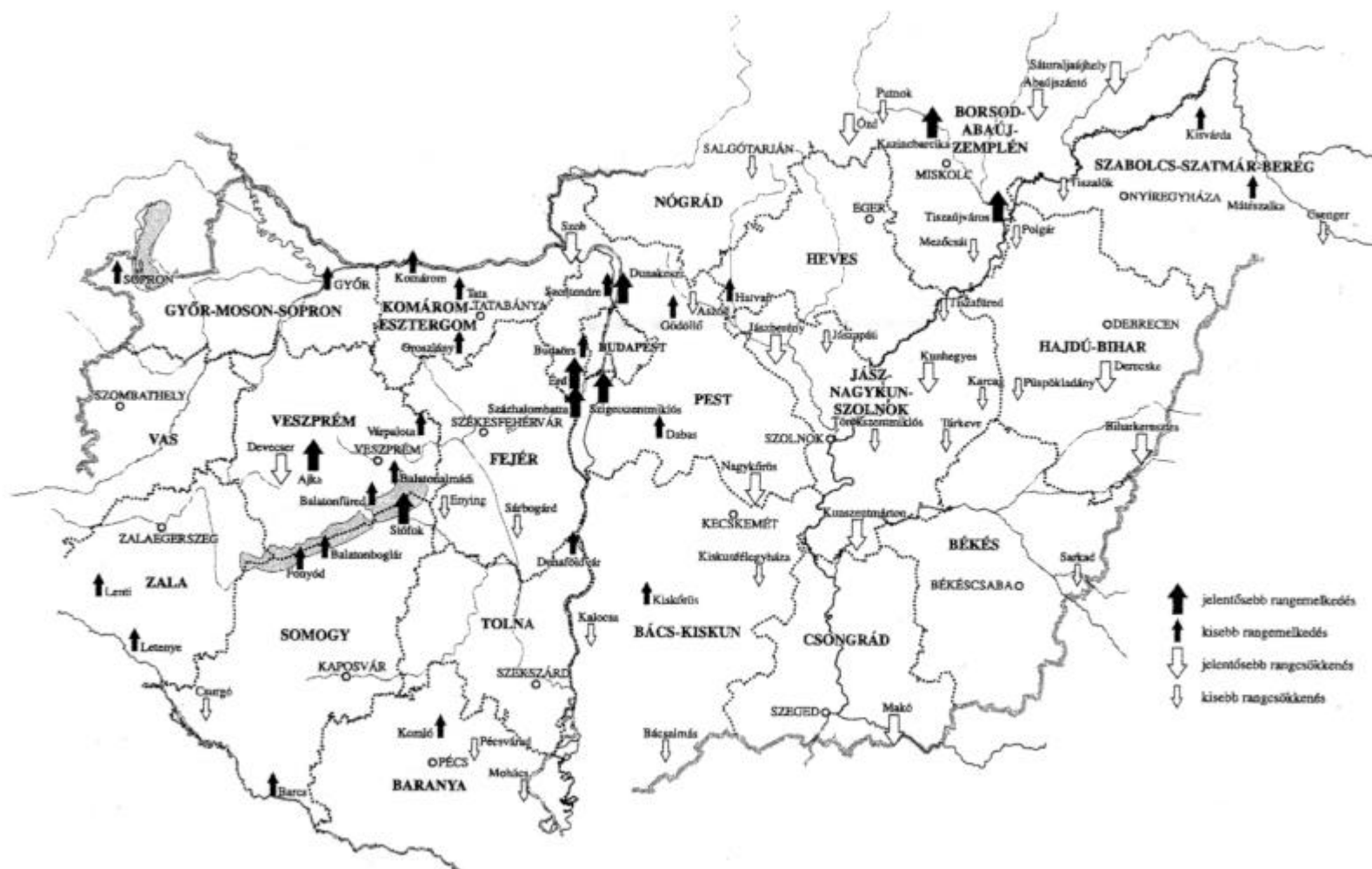
Manapság, amikor a közigazgatás, a településfejlesztés és a városiasodás kapcsolata meglazult, majd a több célú kistérségi társulás ismét megerősítette - könnyebb „felkerülni” a városok körébe, s ezzel a lehetőséggel feltehetően élni is fog néhány település. Ugyanakkor időszerűnek látszik ismét „újra leltározni” a városi intézmények körét, ugyanis számos, korábban városinak számító szolgáltatás nagyszámú településen fellelhető ma már (kozmetikus, videotéka, ingatlanügynökség, panzió, szaküzletek, bevásárlóközpontok, termál- és élményfürdők, okmányirodák). Ezek esetleges figyelembevétele módosítja fenti megállapításainkat. Biztosak vagyunk abban, hogy szükséges a város és a megyei jogú városok pontos törvényi meghatározására, azaz a Településügyi Törvényre.

A 60-as évek óta gyarapodott is a kisvárosi állomány, s a felemelkedés mögött – mint más hierarchiaszinteken és más időintervallumokban is – az erőteljes ipari fejlődés (Tiszaújváros, Oroszlány, Százhalombatta), az agglomerálódás (**Érd**, Szigetszentmiklós, Dunakeszi, Budaörs) és az üdülőhelyi fejlődés (Balatonboglár, Fonyód, Balatonalmádi) állt. Csak Letenye került - a 90-es években – más „indok” alapján a kisvárosok közé.

A kisvárosi szinten maradt, de romló pozíciójú városok többsége a Tiszántúlon található, jelezvén ezen országrész válságát. Feltűnően „visszaeső” kisváros pl. Berettyóújfalu, Tiszafüred, Nyírbátor, Vásárosnamény, a Duna-Tisza közén Kiskunfélegyháza. Feltűnő, hogy Sáropatak hierarchikus helyezése is romlott. A területfejlesztésnek megkülönböztetett figyelmet kellene e településekre fordítani, mert a lefelé irányuló pályáiv nehezíti teszi az „önerőből” való megkapaszkodást az adott szinten.

A kisvárosok csoportján belül előrelépést a már többször felsorolt tényezők indokolják: az agglomerációs fejlődés (**Érd**, Szigetszentmiklós, esetleg Nagykáta esetében), az idegenforgalom (Fonyód és Sárvár esetében, esetleg Siklós pozíciójavulásában)

A magyarországi város-hierarchia közép és rövidtávú változása 1965-2000

A városhierarchiában bekövetkezett változások összegzése

A XX. század urbanizációja nem jelentette a város funkciójú települések számának látványos emelkedését. A sokoldalú városi funkciókkal rendelkező, egyértelműen városi szerepkörű települések száma (a kisvárosi szintig bezárólag) a mai ország területén a 20. század elejéhez képest alig változott. Mindeközben természetesen többszörözött a városi funkciójú intézmények és a városokban élő lakosság volumene is. A városi népesség arányának növekedése azt eredményezi, hogy a városi intézmények szolgáltatásainak nagyobb hányada a „saját” lakosság ellátását szolgálja, és nem a „vidéki” lakosságét.

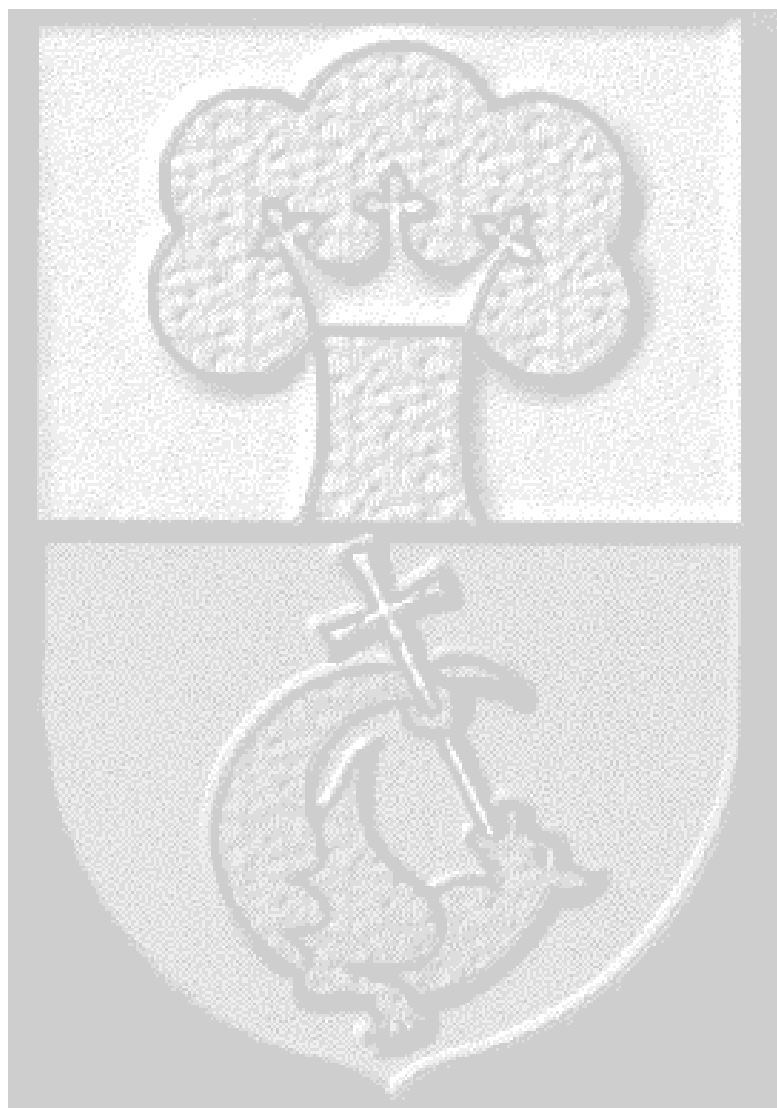
Noha korábban – elsősorban a „szocialista” korszakban, de annak elotte is – a közigazgatási szerepkörök és a településhierarchiában elfoglalt helye között szoros kapcsolat alakult ki, ma már a várossá nyilvánítások nincsenek hatással a településhálózati pozícióra, így kistérségen belül is kaphat térségközponti szerepkört nagyközség.

A városhierarchia struktúrája szilárdnak bizonyult a XX. században. Lényeges változás e téren nem várható. A régiók „hivatalos térszerkezeti egységgé” való átalakítása – mivel nem rendelkezik Magyarországon hagyományokkal – több időt igényel.

A felemelkedésnek három fontosabb forrása volt a XX. században: az iparosodás – szinte valamennyi ún. szocialista városunk legalább a kisvárosi szintet elérte –, az idegenforgalom – a Balaton parti városok kialakulása – és az agglomerálódás. Feltűnik, hogy a településhálózati helyzet – a városi funkcióik iránt támasztott igény –, ill. a közigazgatási szerepkör mily kevés városunkat emelte fel a XX. században.

Érd városa – az összes gondjával együtt – szerencsésnek mondhatja helyzetét, és mindent megtesz, hogy az utóbbi évek dinamikus fejlődése fenntartható legyen. A magyar városok hierarchiájában betöltött szerepe városunk esetében a következő pilléreken nyugszik:

4. közel van a fővároshoz (egyések szerint az összeépülés miatt talán túlságosan is közel),
5. része az agglomerációnak,
6. meghatározó városa a Duna-menti régiónak, amelynek lakossága nő, vagy a következő 20-25 évben – amely a nagyvárosok szempontjából kritikus lesz – nem csökken,
7. 4 nemzetközi közlekedési folyosó metszéspontjában található,
8. országos, regionális és térségi feladatokat ellátó intézmények „betelepülése” megkezdődött.

ÉRD VÁROS KÖZÉP ÉS HOSSZÚTÁVÚ TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

I. KÖTET

TÖRTÉNELMI, TÁRSADALMI, GAZDASÁGI HELYZETELEMZÉS

1. KÖTET: TÖRTÉNELMI, TÁRSADALMI, GAZDASÁGI HELYZETELEMZÉS

Külso tényezok és hatások

1 Földrajzi környezet

1.1. 1. Természetföldrajzi környezet

Érd Budapesttől mintegy 20 km-re a **Mezoföld** északi pereme és a Budai-hegység déli vonulata közt elterülő **Érdi-fennsík**on és a hozzá csatlakozó **Tétényi-fennsík**on található. A terület természetes határvonala keleten a **Duna és öblözte**.

A 60 km² kiterjedésű település elméleti középpontjának földrajzi koordinátái az EOTR 1:100.000 méretarányú térképeken a keleti hosszúság 18° 50', északi szélesség 47° 20' adataival határozhatók meg. A város közigazgatási területe: 6054 ha Lakóinak száma: 59 441 fő (2004.05.01). A kül- és belterület aránya 1/3-2/3.

Érd és környéke földtani értelemben fiatal térség, a felszínre bukkanó kőzetek legfeljebb 20-30 millió évesek. Ezek a kőzetek arról árulkodnak, hogy a vidék partszegélyi helyzetet foglalt el. Felszínén hol az elonyomuló tenger alkotott öblöket, hol pedig mocsaras szárazföld terjengett a visszahúzódott tengervíz helyén. A táj mai képe fiatal, a mélységi és a felszíni erők az utóbbi néhány százézer évben formálták ki hegyeit és völgyeit, a Duna magaspartjait.

Az **Érdi-fennsík** kőzete a mintegy 12-13 millió éves középső-miocén ún. szarmata mészkő, mely a tengeri elöntés emléke. A térség legmagasabb pontja az Érdi-fennsík északnyugati nyúlványán emelkedő 334 m magas **Iharos-hegy**.

A területet borító mészkőtakaró K és D felé fokozatosan elvékonyodik, és a **Szidónia-völgy**hez közeledve felváltja az idősebb kavicsos-homokos aljzat, mely a völgy két oldalán mintegy 10 km² területen a felszínen van. A Szidónia-völgy az Érdi- és a Tétényi fennsík között a kemény fedőkőzet lepusztulása után mélyült ki.

A **Szidónia-barlang** ugyancsak érdekes természeti látnivaló. A Szidónia-völgy keleti oldalában, a Kutyavár romja és az érduleti Vízmű közelében található a kaptárkői sziklahasadék, más néven a Szidónia-barlang. Kisebb üregek melyek a kiemelt peremi részeken, szerkezeti hasadékok mentén alakultak ki. A töredezett anyakőzet között helyenként bemosott agyagos mészkőtörmelék alkotja a mennyezetet, melyen megfigyelhetők a felszíni növényzet barlangba behatoló, a kőzetet szétrepesztő gyökerei is.

Az Érdi-fennsík természetföldrajzi különlegességei között a **Fundoklia-völgy** vált világhírévé az érdu paleolitikus vadásztelep, a Neander-völgyi ősember egykori tanyájának ásatása nyomán. A Fundoklia-völgy aszóvölgy, melynek tengelyét egy tektonikai törésvonal határozta meg. A völgy 3 km hosszú, meredek lejtőkkel határolt 10-30 méter mély karsztos szurdok. A területen mintegy 25 féle védett növényfaj fordul elő. Érd tájképileg legemlékezetesebb, legelragadóbb része, mely turisztikai célpontként is megérdemli a figyelmet.

A mészkőfennsík eredeti növényzete a nyíli karsztos sztyep rét és karsztbokorerdő ahonnan pedig már lepusztult a mészkő lombos és tölvelevű fajokból álló vegyeserdő alakultak ki. Sajnos a terület felparcellázása után (1930-as évektől) az erdők nagy részét kiirtották és napjainkra már csak kis védett körzetekben maradt meg az eredeti növénytakaró (Borza-kert, Czabai-kert)

A **Tétényi-fennsík** a Szidónia-völgy és a Duna öblözete között terül el. Anyaga szarmata mészko. Az Érdi-fennsíkhöz képest nem annyira kiemelt terület kevésbé tagolt. Érdekessége, hogy a legmagasabb kiemelkedések nem kemény mészkobol vannak, hanem a szerkezetileg kibillent tábla ÉNy-i részén elobukkanó idosebb kavicsos-homokos felszínen alakultak ki. (Anna-hegy 267 m, Róka-hegy 260 m).

A dunántúli **Mezoföld**höz tartozó, a Duna felol igen látványos függoleges falakkal, meredek lejtokkal határolt **Érdi-magaspart** legmagasabb pontja az Ófalu fölött emelkedo 177 méteres **Kakukk-hegy**, míg a Duna fölé magasodó szakasza, a **Sánc-hegy** 163 méter. Az Érdi-magaspart a pannóniai korszak egyik legszebb lerakódása, kialakulásában jelentos szerepet játszott, hogy a fedoanyagok közt kemény, meszes márgarétegek helyezkednek el, melyek megvédték az alsó puha, homokos-pannon-agyagos rétegeket a lepusztulástól. A mészmárga leszakadt, több méteres nagyságú, szögletes tömbjeit megfigyelhetjük az Ófaluból Százhalombattára vezető ösvény mentén, ill. a Duna partján. A pannóniai idoszak emlékét orzo üledékek biztosították az alapanyagot a Duna partján muködo téglagyáraknak. Az Érdi-magaspartot a geológiai és botanikai különlegességek, és nem utolsó sorban a fölötté húzódo kora vaskori régészeti lelöhelyek miatt védetté nyilvánították. A magaspartot pannon tavi és folyóvizi üledékek építik fel, mindezek felszínét késobb valószínűleg beborította a lösz. Ezt a vékony lerakódást azonban a Duna felöli kiemelt felszínról lehordta az erózió, csupán a lapos DNy-i oldalon (Tárnok felé) maradt meg vastagodó rétegben. Hajdanában itt helyezkedtek el Érd (Hamzsabég) szolokertjei, melynek édes nedűjét a gyormai aszóvölgy pannon rétegeibe vágott pincéiben érlelték messze földön híres borrá.

Érd környékének legalacsonyabban fekvő, kevésbé látványos része az **Érd-Tétényi- öblözet** , mely a Duna jobb partján 9 km hosszúságban és 2-3 km szélességben Érd-Ófalutól ívelt alakban Hárosig terjed. A miocén kor végén ezt a területet a Pannon-tó egyik sekély öble foglalta el a mészköves fennsík lábáig. Az öblözet szerkezeti úton jött létre, és a pleisztocén végén annyira megsüllyedt, hogy a Duna ágai K felől ide helyezodtek át.

1.1. 2. Éghajlati viszonyok

Homérséklet

A város évi középhomérséklete 10,5 °C körüli. A kontinentális éghajlatnak megfelelően alig tér el az országos átlagtól. A legmelegebb hónap a július, középhomérséklete 21 °C, a leghidegebb hónap a január, középhomérséklete -1,6 °C. Érd térségében a napsütéses órák évi száma 2000 óra körüli. A legtöbb napsütéses óra júliusban van (275 óra), a legkevesebb decemberben fordul elo (48 óra). A felhozet mennyiségére utal a borultság évi középértéke, mely 60% körül van. A legderültebb idoszak a nyár vége, a legborultabb a december.

Szélviszonyok

Érden az északnyugati szélirány az uralkodó, melynek relatív gyakorisága 30-40% körül ingadozik. Városunk Magyarország széles területei közé tartozik, ahol az évi átlagos szélsébsesség 3,5-4 m/s között változik. A legszelesebb idoszak a március és az április. A legkisebb szélsébségek októberben és novemberben fordulnak elo. Az átlagos szélsébsesség 3 m/s, de a tavaszi hónapokban 4-5 m/s, sőt idonként még ennél is nagyobb lehet. A legtöbb viharos nap (maximálisan 15 m/s) tavasszal és nyáron fordul elo.

Csapadékviszonyok

A város térségének csapadékviszonyaira legjellemzőbb adat, hogy az 1949-1994 közötti évek átlagos csapadékmennyisége 543 mm volt. A jégesos napok évi átlagos száma 2 nap, A hótakarós napok évi átlagos száma 23 nap. A hó a leghosszabb ideig a Fundoklia-völgyben marad meg, melynek sajátos mikroklímája van. A mészkofennsík egyes mélyedéseiben még márciusban is gyakoriak a fagyzugok. A fagymentes időszak hossza 198-203 nap (április 10. és október 25-30. között), de nyugaton csak 193-198 nap (április 15. és október 25-30. között), északon viszont a fűváros hatása következtében 208-210 nap (április 5.-november 2. között).

Érd nagy területe, a több mint 60 km²-es kiterjedése miatt, jellemző az időjárás gyors, mozaikszerű változékonysága. Eloffordul, hogy Parkvárosban ragyogó napsütést élvezhetnek az emberek, míg Ófaluban, a Duna-parton fellegek borítják az eget és sűrű záporosó hullik.

1.1. 3. Felszíni vizek, természetes víz elvezetés

A Duna-partról É felé az érdi fennsíkra felhúzódnó belterületet a ténylegi fennsíktól a Szidónia hegy oldalában kialakult völgy (a Sulák-csatorna északi ágának völgye) választja el. E völgy nyugati oldalán Érd kertváros területén egészen a vasútvonalig fedetlenül a felszínen fekszenek a legkorábbi alsómiocén és kavicsos rétegsorok. Ezeket a terület szélén (Sóskút-Tárnok felé) már eltakarja a felső miocén szarmata mészkő, mely 15-20 m vastagságú. A város K-i szélén pliocénkori alsópannon homokos kavics és homokos rétegek fekszenek. Érd D-i fekvésű területein felsopannon agyag- és homokrétegek – homok, kavics, vörös homok – találhatóak meg a szarmata mészkőre települve. A Dunához kifutó lapos terület (Ófalu, Teréz u. és környéke) homoklisztes iszap, sovány agyag, lösz és homokos lösz talajok találhatóak közvetlenül a felszín alatt.

A város belterületén két nagyobb vízfolyás ered, a Tepecs- és a Bara-árok, amely rétegvizek jelenlétét igazolja. A vízfolyások mellékágai ugyancsak több forrásból, rétegvízbol táplálkoznak.

Az Erzsébet utca és Teréz utca, a 7-es , illetve a 6-os számú fokozlekedési út menti terület és Ófalu DK-i része mély fekvésű, belvizes, a Duna mértékadó árvízszintje alatt van (B 102,60 m az érdi szivattyútelep vízmércéjénél). A 7-es számú fokozlekedési úttól É-ra elterülő dombos területeken a talajvíz rétegvíz formájában időszakosan szivárogva is előfordul az összefüggő talajvíztükör fölött is. Az Ercsi úttól Ny-ra (6. számú fkl. út vonala) a talajvíz igen mélyen helyezkedik el, itt rétegvíz szivárgásokra sem kell számítani. (Sasváros)

Érd város felszíni vizei alapvetően két nagy befogadó irányába gravitálnak. Az É-i, ÉK-i városrész felszíni vizei a Tepecs-árok, Bara-árok és az Érd-Diósd-árok mint fő levezetési irányokon keresztül a Sulák-csatorna, valamint a Benta-patak irányába. A D-i, DNy-i városrész felszíni vizei a Berki-mellékágon keresztül közlekednek. Természetesen mindkét esetben a Duna a végso befogadó.

Belso eroforrások

1. Településtörténet, településmorfológia, területfelhasználás,

1.1. 1. A település története, fejlődése

Érd területén az emberi élet legkorábbi nyoma a **Fundoklia-völgyben** és környékén élt Neander-völgyi osember kb. ötvenezer esztendős paleolitikori vadásztelepe. Rudabánya és Vértesszolos mellett itt található Közép-Európa legjelentősebb paleolitikori lelőhelye, melyet a franciaországi charentien kultúrához sorolnak.

Érd-Ófaluban a **Sánc-hegyen** bronzkori (kr.e.1600 körüli) földvár nyomai találhatók.

A római korban településünk két katonai tábor Campona és Matrica (Százhalombatta-Dunafüred) közt feküdt. A táborokat összekötő **római hadiút** maradványai ma is láthatók.

A település első írásos említése **Erdu néven 1243-ból** egy birtokadományozási oklevélből ismert.

Az érdfelületi **Kutyavár** létesítése a XV. századra nyúlik vissza, melyet a hagyomány Mátyás király vadászkastélyának tulajdonít, bár eredete korábbi. A három oldalon meredek kb. 10 m magas dombon épített egykori gótikus kastélyból mára már csak egy romfal maradt.

Érd dunai partszakaszán már az Árpád korban működött kikötő, mely a török elleni harcok idején, majd a török korban is fontos állomása a hadba vonulóknak. A mohácsi csatába induló II. Lajos király 1526. július 20. és 30. közt Ákosházi Sárkány Ambrus országbíró érdi kúriájában szállt meg.

A török hódoltság idején Érd a budai szandzsákhöz tartozott. Mivel a település két hadiút találkozásánál feküdt, helyorség befogadására alkalmas erődöt építettek. A palánkvárat a XVII. században kibovítették és dzsámit is emeltek benne. Ennek **Minaretje** Ófaluban ma is áll, s Érd egyik legjellegzetesebb muemléke.

A település 1675-ben a Sárkány családtól az Illésházyakhoz került. A XVIII. század második felében Illésházy János a település fejlesztéséért sokat tett.

1828-1848 közt a Battyány család birtoka a település. Az 1838-as nagy dunai árvíz után az elpusztult településtől mintegy 2 km-rel feljebb Battyány Fülöp herceg alapítja meg Újvárost (Fülöpváros). A Duna árvizeire (1776,1838,1940-41) Ófaluban emléktábla hívja fel a figyelmet.

Az egykori híres „Pelikánnak” nevezett **vendégfogadó**, majd később **Wimpfen kúria** épületegyüttese Érd központjában, a Budai út 4. sz. alatt található. A Budáról Székesfehérvár felé vezető forgalmas út mellé építették fel a vendégfogadó főépületét és a hossz tengelyére merőleges, különálló kiszolgáló épületszárnyakat, a két istállóként működő oldalszárnyat és a közepén elhelyezkedő kocsisín épületét, 1820 és 1840 között. A főépület helyén már a XVI.

sz -ban is fogadó állt. Az épületegyüttes jelentősége foként abban áll, hogy mind a mai napig megmaradt minden eleme. A kúria díszkertjének oszfái ma is élnek. A foépület 1958 óta muemléki védettség alatt áll. Ma a **Magyar Földrajzi Múzeumnak** ad helyet. A múzeumkertben világjáró tudósok, földrajzi felfedezok szobrai kaptak helyet.

Érd Ófalu egykori **kastély**a helyén már a XIII.sz-ban erodítmény állhatott. A „Kokúria”elso említése 1519-bol való, mikor az Ákosházi Sárkány család birtokába került. 1848-ban az érdi birtok és kastély a görög származású bankár Sina báróé lett, akinek Simon fia a középkori eredetu Ákosházy Sárkány kúriát 1869 után neoreneszánsz stílusban átépítette.

1876-ban az érdi uradalom és a kastély házassággal a Wimpffen-családhoz került.

1911-ben a Károlyi grófok megvásárolják az uradalom nagy részét és a kastélyt. A II. világháborúban megsérült kastélyt 1971-ben lebontották. Mára csak a dongaboltozatos pincerendszer, illetve a kastély helyéül szolgáló teraszszeru domboldal támfalai maradtak meg. Az elbontott kastély timpanonos elocsarnokának oszlopdarabjai a helyszínen és a Hamzsabég téren láthatók.

Az elso világháborút követoen 1926-tól a közel 3000 kataszteri holdas **Károlyi birtokok felparcellázásával** jelentos mértékben és gyors ütemben növekedett a város népessége. A területet különbözo fantázianévvel ellátott városrészekre osztották (Újtelep, Tusculanum, Postás telep, Érdliget, Parkváros) és több ütemben összesen mintegy 18 000 db., többségében üdülo parcellát alakítottak ki. Azonban a parcellázók ígéretei ellenére nem épült ki a terület közmu-, út- és vízelvezeto hálózata és a budapesti gyorsvasút. A hiányzó közmuvek helyenként még ma sem készültek el. Érd belterületének településszerkezete azonban gyakorlatilag kialakult.

Néhány év alatt a település telkeinek száma többszörösére szaporodott. Népessége pedig néhány évtized alatt megtízszerezodott. A második világháborút követoen az elmaradt infrastruktúra ellenére (olcsó telekárak miatt) folyamatosan nőtt a település népessége. Ezt nagymértékben elosegítette az ország fováros-centrikus fejlesztése és a budapesti letelepedés adminisztratív korlátozása. Érd a fovárosban dolgozó ingázók alvóvárosává és a budapesti lakosok nyári üdülotelepévé vált.

1979-ben városi rangot kapott a település. Ma Pest megye legnagyobb városa, 59 441 lakost számlál (2004.05.01.).

1.1. 2. A város beépítése, városszerkezet kialakulása

A város osi magja, a Duna partján épült Ófalu, mely 1776-ban mezovárosi rangot kapott. A város mai szerkezete az uradalmi birtok parcellázása során alakult ki 1838 és 1940 között. A területet különbözo fantázianévvel ellátott városrészekre osztották (Újtelep, Tusculanum, Postás telep, Érdliget, Parkváros) és több ütemben összesen mintegy 18 000 db, többségében üdülo parcellát alakítottak ki. A telepek területi kialakítását úgy tervezték meg, hogy azok önálló egységet alkossanak, és így bármikor elszakíthatók lehessenek Érd községtol, mint önálló kis községek muködhessenek. Ez az oka annak, hogy Érdnek nem alakult ki egységes, a városokra jellemzo úthálózat rendszere.

A reklám szerint a létesítendo üdülotelepek –melyeket magyar Svájcna hírdettek- kellemes környezetet, jó levegot üdülési lehetoségeket, strandfürdokat, sportpályákat, Weekend telepen még súpályát is, víz- és csatornarendszert, villanyvilágítást, gyümölcs- és zöldségtermelésre jó

talajt ígértek. Érd a fovárostól 20 km-re lévén vonzó volt a kisemberek részére, annál is inkább, hogy a fovárossal való autóbusz kapcsolatot, valamint a villamos (HÉV) vonal kiépítését is ígérték.

Azonban a parcellázók ígéretei ellenére nem épült ki a terület közmu-, út- és vízelvezető hálózata és a budapesti gyorsvasút. A hiányzó közművek helyenként még ma sem készültek el, s a parcellázás során kialakított szabadidos területeket a háború után felparcellázták. Érdnek egy strandfürdóterülete maradt, de az sem üzemképes. Érd belterületének településszerkezete azonban gyakorlatilag kialakult.

A településen mintegy 25 000 ingatlan található, és ezek 10%-a beépítetlen, illetve jelentéktelen, bontásra ítélt épület áll rajta.

Érd város igazgatási területének nagysága 60,54 km², ebből a belterület (a beépítésre szánt terület jellemzően, de nem kizárólag belterület) 31,09 km², a külterület (a volt zártkerti területekkel együtt) 29,45 km².

Érd hagyományos beépítésmódú településrésze a Duna menti területet is magába foglaló Érd-Ófalu, ez a terület rész rendelkezik a legtöbb településtörténeti értékkel. A várost legnagyobb részben a kertvárosias, illetve a falusias arculatú beépítés jellemzi, vertikálisan tagolatlan. A városközpontban található egy lakótelep, a lakóterületek döntő többsége családi házas beépítésű.

A városias jellegű központ kialakulása 1972-ben kezdődött a buszpályaudvarként is szolgáló épületegyüttes létesítésével és ma is folytatódik annak átépítésével és a budai úti üzletsor folyamatos bővítésével.

Érdnek jelenleg egy városközpontja van (alközpont kialakítása folyamatban). Itt koncentrálódnak a főbb intézményi területek, kereskedelmi-szolgáltató tevékenységek színterei.

A város beépült területe több egymástól elkülönült szerkezeti egységbe tagolható, de ezek határai nem húzhatók meg egyértelműen.

A város belterületét forgalmas közlekedési területek szabdalják szét (déli és nyugati irányú fővasúti vonalak, M7 autópálya, 6-os, 7-es számú főutak).

1.1. 3. Területfelhasználás, az intézmények térbeli elhelyezkedése

A város meglehetősen nagy kiterjedésű közigazgatási területének több mint 50%-át teszi ki a belterület.

Érd mai közigazgatási területének alapadatai:

Belterület (zártkert nélkül):	3014 ha 8709 m²
Zártkerti terület:	94 ha 3872 m²
<u>Érd belterülete:</u>	<u>3109 ha 2581 m²</u>
Érd közigazgatási területe:	6054 ha 4615 m²

A belterület terület-felhasználásában uralkodók a lakóterületek, ezen belül is az egyedi telkes, egylakásos, szabadon álló beépítésű, családi házas lakóterületek.

Ettől gyökeresen eltérő jellegű terület felhasználás csak a városközpont területén jellemző, ahol a teletszerű lakóterületek mellett koncentrálódnak az intézmények.

Az intézmények térbeli elhelyezkedése a városban belül egyenletlennek tekinthető.

A településre az oktatási intézményhiány jellemző. Az M7 autópályától északra Felső Parkváros városrészben semmilyen közoktatási, közmuvelődési intézmény sem található.

Multifunkcionális - kereskedelmi, államigazgatási, üzleti, pénzügyi - szerepkörökkel és intézményekkel a városközpont rendelkezik. Itt található a muvelődést szolgáló intézmények is. (a Magyar Földrajzi Múzeum, Érd Város Muvelodési Központ, Csuka Zoltán Városi Könyvtár)

A városközpontban, és az új gazdaságfejlesztési területen kereskedelmi-bevásárló központ kialakítását is tervezik.

A város meghatározó gazdasági-ipari övezete a város központjától délre helyezkedik el (Bécsi-hegy- Logisztikai Park) illetve a város keleti részén található még egy kijelölt gazdaságfejlesztési terület.

Az erdóterületek, rekreációs zöldterületek aránya minimális, meghatározó a két szigetszerűen elhelyezkedő terület: a Duna-parti-ófalui településrész, és Tárnok szomszédságában elterülő Fundoklia-völgy.

Az önkormányzat nem rendelkezik tartalék-, fejlesztési területekkel. Probléma a sok összefüggő lakóterület, ezekbe beékelődő elszórt, kicsi önkormányzati területek.

Érd dél-nyugati sávjában még a hagyományos vidéki jellegű életmód a meghatározó. A felszínborítottság alacsony mértékű mesterséges elemeket mutat, meghatározó a szántó muvelési ág, néhol gyümölcsösökkel és szőlővel.

Érd sajátos jellemzője, hogy nem alakult ki egy egységes az egész városra kiható, meghatározó súlypontú városközpont. A vasutak, majd az autóutak megépítésével a település központja mind messzebb került a Duna vonalától. A 6-os és 7-es út találkozásánál épült ki a mai kulturális és közigazgatási városközpont, melynek kiépítése napjainkban is folyik. Ezzel párhuzamosan alakultak ki az egyes településrészek az alközpontok (Ófalu, Parkváros). A leggyorsabban betelepülő részek, ma az M7-es autópálya környéke, sőt az azon túli területek. Főleg budapestiek, de az ország minden részéből érkeznek új lakók a városba a jobb megélhetés, vagy a jobb életkörülmények reményében.

1.1. 4. Lakásállomány

A lakásállomány vizsgálatánál figyelembe kell venni Érd település szerkezetét, mivel a fejlődése nem épült egy régi település köré, hanem egy üdülő település alakult nagy faluvá majd várossá.

Az Óvárosi rész a jelenlegi városközpontig nyúlik.. Szembetűnően elkülönül Érd többi területétől. Alapvetően falusias jellegű, melyet a vályogházak aránya (34,4%) jelez. A csatornahálózat részlegesen hiányzik. (84%). A legtöbb 40 m² alatti egyszobás kislakás ebben a körzetben található (arányuk 14,1%) és a 99m² feletti nagylakások aránya (a lakótelepi övezet után) itt a legalacsonyabb (16,7%). A lakások mindössze egyharmada sorolható az összkomfortosok közé.

Az M7-es alatti, Érd nyugati határát jelölő peremkerületek lakosságának mintegy 14 %-a hasonlóságokat mutat Ófaluval. Itt a legalacsonyabb a háztartások és a lakott lakások aránya. A terület lazább beépítettségű. A viszonylag alacsony népsűrűségű területet a városi átlagnál nagyobb családnagyság jellemzi.

Ezekben a körzetekben jellemzőek a kis alapterületű, egyszobás lakások. A lakások komfortfokozata az átlagnál valamivel alacsonyabb és még sokan futnak egyedi futással. A csatornázottság és a hálózati gáz hiánya jelentős.

Viszonylag kevés nyugdíjas lakja ezeket a körzeteket. A lakók többsége a fiatalabb, aktív korú, gyermekes családokhoz tartozik.

Ezekről a településrészekről elmondhatjuk, hogy elsősorban az alacsonyabb státusú családok élnek itt, kedvezőtlen jövedelmi viszonyaik miatt a családok nagyságával nem arányos lakásméretet mellett, a szükséges infrastruktúra hiánya is gondot jelent számukra. Azaz ezekben a körzetekben zsúfoltan, szegényesen és szűkölködve élnek.

A város 6,3%-a, a központban található lakótelepi környezetben él.

Az átlagos, de inkább kisméretű lakások szinte kivétel nélkül összkomfortosak.

A távfűtés, a gázellátás és csatornázottság javítja Érd lakásminőség megítélését. Az egyfőre jutó négyzetméter mintegy kétharmada az átlagos –nak nevezhető körzetek hasonló adatának. A lakótelepi lakások lakóinak egyáltalán nem elit státusára utal az is, hogy alacsony a lakástulajdonosok tábora, relatívan sok a lakásbérlo (a háztartások 6,8%-a bérleti jogviszonyban él).

Az Önkormányzati tulajdonú lakások megoszlása a megyei átlag alatti.

2002 évre mindössze 181 lakás maradt az önkormányzat tulajdonában. Új lakást nem épített az önkormányzat.

Lakásállomány megoszlása a megyében és Érd

	Önkormányzati tulajdon	Magántulajdon	Más tulajdonforma
Pest megyei városok (%)	1,6	87,3	11,1
Érd Városa (%)	0,9	88,3	10,7

2.A népesség alakulása Érd

A századfordulón Érd 3.508 lakost tartott nyilván a fejér megyében készült népességi statisztikák. Magyarországon nincs még egy olyan település, melynek lélekszáma 100 év alatt tizenhatszerezére növekedett. Az 1920-as években meggyorsult Érd lakosságának növekedése. Tömegméretűvé vált az ország peremvidékeiről történő betelepülés, s a budapestiek Érdre költözése is ekkor kezdődött meg. A fővároshoz közelebb eső, egyre keresettebb agglomerációs mutatói ezért sokkal kedvezőbb helyzetet tanúskodnak, mint akár az országos, akár a megyei népességi adatok. Érd az 1970-es évekhez viszonyítva több

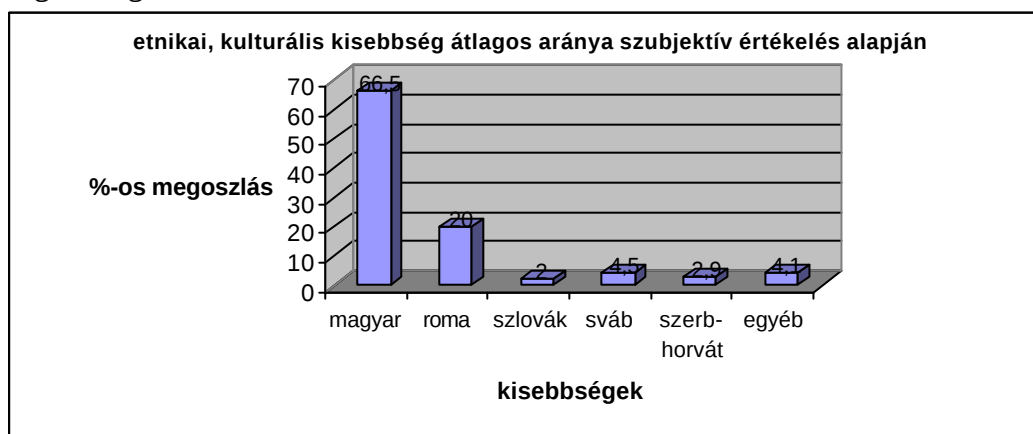
mint 80%-al növekedett az állandó népesség száma. A város állandó lakosait tekintve az utóbbi tíz év alatt ugyanakkora számú növekedés volt tapasztalható (több mint 12.000 fő), mint az 1970 és 1990 közötti időszakban összesen. Magyarországon a kilencvenes évekre jellemző népesség fogyás Érde Város esetében kevésbé tükröződik vissza. Arányait tekintve 1990 és 2001 év között 30%-os volt a népességnövekedés mind az állandó, mind a lakónépességet vizsgálva.

Az érde lakónépesség száma fobb korcsoportonként

Év	0-14	15-59	60-x	Összesen
1980	10005	25096	6229	41330
1990	9641	26947	6739	43327
2001	9998	36967	9602	56567
2004	9807	39314	10827	59948

A 2001-s népszámlálás során az érde lakosság 97,7-a vallotta magát magyarnak. A nemzetiségi kritériumok legalább egyike szerint Érden a hazai kisebbséghez tartozók együttes aránya a teljes lakosság 2,3 %-át teszi ki. Jelenleg Érden 5 Kisebbségi Önkormányzat működik (cigány, szerb, horvát, lengyel, német)

A városban végzett kérdoíves kutatás – mely szubjektív értékelés alapján történt – a kisebbségek megoszlását az alábbi táblázat tartalmazza.

1960-ban a népesség meghaladta a 23000, 1970-ben pedig a 35000 főt, 1979 után Pest megye legnagyobb és legnépesebb városa 40.000 lakossal.

2002-ben a lakosság száma elérte 58.117 főt, jelenleg több mint 60.000 főt tartanak nyilván Érden. A népességyarapodás elsősorban a bevándorlásnak köszönhető. 1998-ig a természetes szaporodás indexe is nőtt, azóta valamivel többen halnak meg Érden, mint ahányan születnek. Az élve születés aránya az összlakossághoz viszonyítva 10,4% a halálozási arány 10,7%. A város területe 60,54 km² a népsűrűség 960 fő/km², ami Budaörs és Dunakeszi mellett Érde látszólag Pest megye egyik legdinamikusabban fejlődő településévé teszi.

A város lakosságának növekedése a főváros közelségével a foglalkoztatottság lehetőségével indokolható, naponta 18-20 ezren kelnek útra.

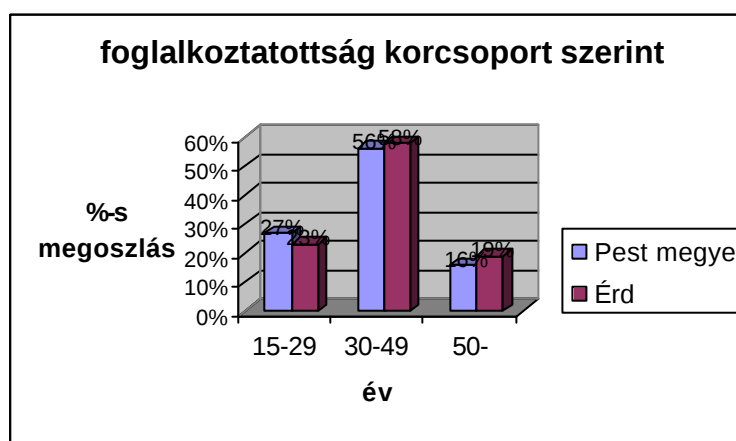
A további fejlődést jelenleg az infrastruktúra hiányosságai korlátozzák. Az M7-es autópálya, a gyors közlekedés a fővárosba némiképp formálja alakosság összetételét. Kialakulóban van a lakóparkos jobb módúak és a kisvállalkozók betelepődése is.

2.1. 1. A városi foglalkoztatottság alakulása

Érd város foglalkoztatási szerkezetének vizsgálatánál a települési népszámlálási adatok mellett a helyi mutatókat a Pest megyei adatok metszetében is elemzésre kerültek, melyek a település a térséghez viszonyított sajátosságát emeli ki.

2.1. 2. Foglalkoztatottság nem és korcsoport szerint

NEM			KORCSOPORT		
	Férfi	No	15-29 év	30-49 év	50- év
Pest megye	55%	45%	27%	56%	16%
Érd	54%	46%	23%	58%	19%

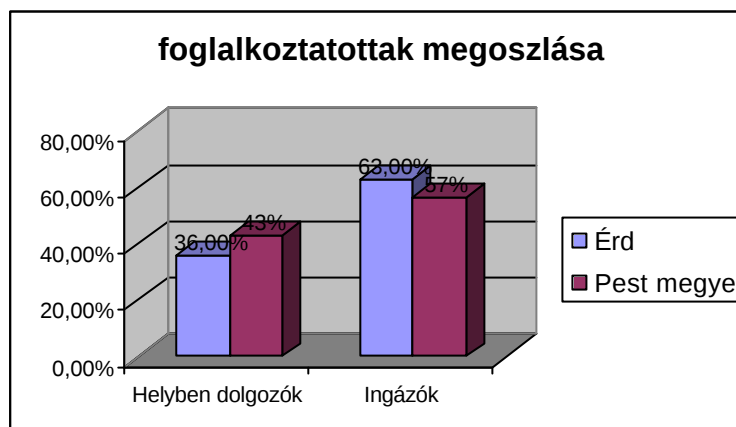
A fent táblázat alapján megállapítható, hogy az érdi munkavállalók némileg idosebbek a megyei munkavállalóknál.

2.1. 3. Foglalkoztatottak az ingázók és a helyben dolgozók megoszlása szerint

	Érd	Pest megye
Helyben dolgozók	36 %	43%
Ingázó	64 %	57%

A város aktív korú népességének mindössze 36,5 %-a dolgozik a településen, a munkaképes lakónépesség majdnem kétharmada ingázónak minősül. A máshol dolgozókon belül a budapesti munkahellyel rendelkezők aránya 80% felett van, tehát a helyi foglalkoztatási

lakónépesség számára a közeli nagyváros nyújtotta sokféle munkalehetőség miatt a lakóhely és a munkahely durván szétválik. Ez egyúttal rávilágít a város kínálta munkalehetőség igen csekély mivoltára.

A Budapestre bejáró foglalkoztatottak száma 2001.-ben 9491 fő ebből 51,0 % férfi 49% nő.

Budapestre bejárók korcsoport szerinti megoszlása:

életkor	15-29	30-59	60-x
megoszlás	24.9%	20,7%	1,5%

Budapestre bejáró foglalkoztatottak megoszlása a legmagasabb iskolai végzettség szerint 2001-ben:

végzettség	Legfeljebb általános iskola 8.	Érettségi nélkül	Érettségivel	Egyetem, főiskola
megoszlás	16,2 %	20,2 %	40,7 %	22,9 %

A népesség szerkezeti összetételének további mutatója a gazdasági aktivitás szerinti struktúra. Érd esetében az összes lakónépesség 41 %-a az aktív keresők közé tartozik. A gazdaságilag aktív korú népességéből az inaktívak aránya ezzel szemben 28 %, ha figyelembe vesszük az eltartottak számát is, úgy a ketto együttes aránya az érdi lakossághoz viszonyítva eléri az 56 %-t.

Érden a hetvenes években elsősorban a fizikai munkát végzők voltak többségben (segéd és betanított munkások). Mára a nem fizikai, szellemi foglalkozásúak aránya megnőtt
Érden az országos átlagnál nagyobb a vállalkozók aránya.

2.1. 4. A városi munkanélküliség alakulása

A városi munkanélküliség az országos átlag alatt alakult. Míg 1993-ban 3-4 ezer munkanélkülit tartottak nyilván, addig ez 1998-ra kétezer alá csökkent. Az országos átlaghoz képest 20%-al nagyobb volt a csökkenés, ami elsősorban a környező településeken történt beruházások munkaero szükségletének köszönhető. A munkanélküliek számának több mint 56%-a nő, ami azt mutatja, hogy a Gyest követően nem vállalják a bejárást a fővárosba. Hiányoznak az atipikus (pl. a részmunkaidős, az otthonról történő bedolgozás) foglalkoztatás formái.

Az elmúlt 3 év tükrében Érden a munkanélküliek számának alakulását az alábbi táblázat mutatja be.

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	Tartós munkanélküliek száma >12 hónap	Munkanélküli ellátásban részesülő munkanélküliek száma
2002	898	99	562
2003	847	91	526
2004 (novemberéig)	870	96	540

Tartósan 180 napon túl munkanélküli 280 fő

Regisztrált munkanélküli a munkavállalási korú állandó népesség arányában 2,1%

A regisztrált munkanélküliek aránya jelentősen átlag feletti a negyedik kerületben, a Madár nevű utcákban lakók között.

Az átlag alatti munkanélküliek aránya jelentős az érdi a férfinevű utcák, Érdliget dombos utcái és az M7-en túli lakosság körében.

A település többi kerületeiben a munkanélküliség a Pest megyei átlagnak felel meg.

A Pest Megyei Munkaügyi Központ adatai alapján a regisztrált munkanélküliek iskolai végzettség szerinti megoszlása.

Év	8. ált.	Szakképzettség	Középfokú végzettség	Felsőfokú végzettség
2002	252	442	157	47
2003	224	418	154	51
2004 (novemberéig)	241	406	162	61

A fentiek alapján megállapítható, hogy a regisztrált munkanélküliek kb. 35 %-a nem részesül semmilyen pénzellátásban, ezek a személyek alkalmi munkából tartják el magukat, ill. családjukat. A táblázatban foglalt szám adatok azonban nem tartalmazzák azokat a tartósan munkanélküli személyeket, akik évek óta nem rendelkeznek munkahellyel, és a munkaügyi központtal sem tartják a kapcsolatot, ezen személyek száma becslések szerint eléri az ezres nagyságrendet.

3.Érd társadalomszerkezetének áttekintése

Érden földrajzilag is jól elválasztható a jómódú elit és az alacsonyabb jövedelműek lakóövezete.

A település legrégebbi, ófalusi részén ez nagymértékben nyomonkövethető. Az itt élők nagyrésze a legrosszabb lakáskörülmények, életfeltételek között élnek, és az egyik legalacsonyabb státuszú csoportot alkotják.

A központ felé haladva, ambivalens képet mutatnak a noi nevű utcák, ahol a kedvező és kedvezőtlen tényezők egyaránt és egyforma mértékben vannak jelen. Ezt az ellentmondást az okozza, hogy a körzet sok szempontból nem egységes lakóövezet. Itt együtt megtalálható úgy a slumosodó mint a kedvezőbb fekvésű és jobban közművesített lakótömbök

Érd legelitébbnek mondható lakóövezete Érdliget dombos vidéke, valamint az M7-esen túli, foglalkozás nevű utcák.

Érd többi területe átlagosan homogénnek mondható, az elkülönülés jele nélkül.

A kettonél több gyermeket nevelő családok aránya az elit és a nagyon szegény területekre jellemző.

Érden a nemzetiségek aránya, az összlakossághoz viszonyítva nem számottevő. Megtalálható a lengyel, a német, a szerb és cigány kisebbség. Közülük legnépesebb a cigányság. Az összlakossághoz viszonyítva 7-8 %. A cigányság kisebb része, 4-5% integrálódott a többségi lakossághoz, a nagyobb része azonban alacsony szinten, a többségi lakosság környezetében, telepes módon él.

4.A magyarországi Duna-völgy területfejlesztési kérdései különös tekintettel Érd szempontjából

A magyarországi Duna-völgy hazánknak az urbanizáció szempontjából sajátos jegyekkel rendelkező térsége. A Duna menti sáv azért is érdemel kitüntetett figyelmet, mert:

- átmenetet képez az iparosodásba viszonylag korán bekapcsolódott, ezért urbanizáltabb Dunántúl és a funkcióhiányos agrárvárosi fejlődéssel jellemezhető Alföld között,
- itt található Budapest, az ország egyetlen milliós nagyvárosa, az ott körülvevő fejlett agglomerációval. Ez a 2,5 millió főt koncentráló nagyvárosi térség az ország első számú modernizációs központja, a tökéletes és az innovációk fő célterülete, amely teljesen egyedi fejlődési jegyekkel rendelkezik,
- bár a Dunának, méreténél fogva, inkább elválasztó szerepe érvényesült a történelem során a Duna-völgy településhálózatának fejlődésében, az 1945-öt követő szocialista iparosítás a vízigényes ágazatok (pl. papíripar, alumínium ipar) és néhány stratégiai iparág (pl. kőolaj finomítás, atomenergia) ide telepítésével, illetve erőteljes fejlesztésével közvetlenül is beavatkozott a városfejlődés normális menetébe.

Mindezek fényében arra keressük a választ, hogy milyen egyedi jegyekkel rendelkezik a magyarországi Duna-völgy urbanizációja az ország más részeivel szemben.

4.1. 1. Az urbanizáció új trendjei 1990 után

Magyarországon 1990 után is folytatódott a népesség természetes fogyása. Ennek eredményeként az ország népességszáma 1997 végéig 239 ezer fővel, 10,1 millióra csökkent. Az ország egyes térségei között számottevő eltéréseket figyelhetünk meg.

Legnagyobb mértékben, 7,7 %-kal, Budapest népessége csökkent, ami jelentős, 155 ezer fős veszteséget jelentett az 1990-97 közötti időszakban. Dinamikus (9,2 %-os) népességgyarapodást regisztrálhattunk ugyanakkor a budapesti agglomeráció területén, ami rávilágít, hogy a főváros népességcsökkenése a 90-es években már nem elsősorban a fokozott mértékű előregedésnek, hanem az elvándorlásnak volt köszönhető.

A szuburbanizáció nagyon rövid időn belül az első számú migrációs jelenség lett Budapest térségében, s lényegében ez jellemző a többi hazai nagyvárosra, mi több néhány kisvárosra is. Az alapvető fordulat látványosan jelzik a statisztikai adatok: amíg az 1960-as években Budapestnek még mintegy negyedmillió vándorlási nyeresége volt, addig Pest megye viszonylatában már 1987-től, az ország egészét tekintve pedig 1991-től negatív a vándorlás különbözete.

4.1. 2. A vándorlási egyenleg a budapesti agglomeráció településeiben, 1990-1996.

Ha eltekintünk a főváros és agglomerációjának fejlődésétől – ami meglehetősen speciális eset a hazai településhálózaton belül – azt látjuk, hogy a Duna-völgy egészének népességszáma 1990-97 között lényegében stagnált, miközben mind Nyugat-Magyarország (-2,3 %), mind Kelet-Magyarország (-2,2 %⁹ nagyjából azonos ütemben csökkent. Ez egyúttal rávilágít a térség nagyobb vonzerejére is az ország többi részével szemben.

Ha a makro régiók településszintű népesedési folyamatait vesszük szemügyre kiviláglik, hogy a falvak népességgyarapodása a Duna menti kistérségekben (2,5 %) volt a legnagyobb, de közel hasonló mértékben (2,3 %-kal) nőtt az „egyéb Duna mente” falvainak népességszáma is. Ezzel szemben Nyugat- és Kelet-Magyarország falvai együttesen is csak „stagnáltak”. Ez egyértelmű jele annak, hogy a klasszikus (városhatárt átlépő) szuburbanizáció ma főként a Duna-völgy sajátossága.

Az ország településhálózatában, illetve makroregionális térszerkezetében a rendszerváltozás kezdete óta mélyreható változásoknak lehettünk tanúi. Nyugati mintára hazánkban is megindult a nagyvárosi térségek fellazulása, a népesség szelektív elvándorlása. Ennek eredményeként csökkent a városlakó népesség aránya, s differenciáltan no a falvaké. A legjelentősebb népességcsökkenést 1990-97 között Budapesten és az ország nagyvárosaiban regisztrálhattuk, ami döntően a szuburbanizációnak volt köszönhető.

A népesség szuburbanizációja bizonyos veszélyeket rejt magába, mivel elsősorban a tehetősebb adófizetők rétegek menekülésszerű kivándorlását jelenti az elvárosokba, ezért Budapest és többi Duna-völgyi nagyváros (pl. Győr, Pécs) könnyen a nyugat-európai és észak-amerikai városok sorsára juthat, ahol a személyi jövedelemadókból származó bevételek csökkenése pénzügyi csődöt és növekvő eladósodást eredményezett.

A területi előreszámítás szerint folytatódik a népesség számának csökkenése a következő időszakban Magyarország népessége várhatóan mintegy 10 %-kal csökken 1995 és 2020 között, a népesség száma 2020-ban kevesebb lehet majd, mint 9,2 millió fő. Az előreszámítás szerint a Duna-menti térségben hosszabb távon nem olyan településtípus és megye, ahol a népesség száma stagnálna vagy növekedne. A következő 25 év népességcsökkenésében élenjárók lesznek a térségben a megyei jogú városok.

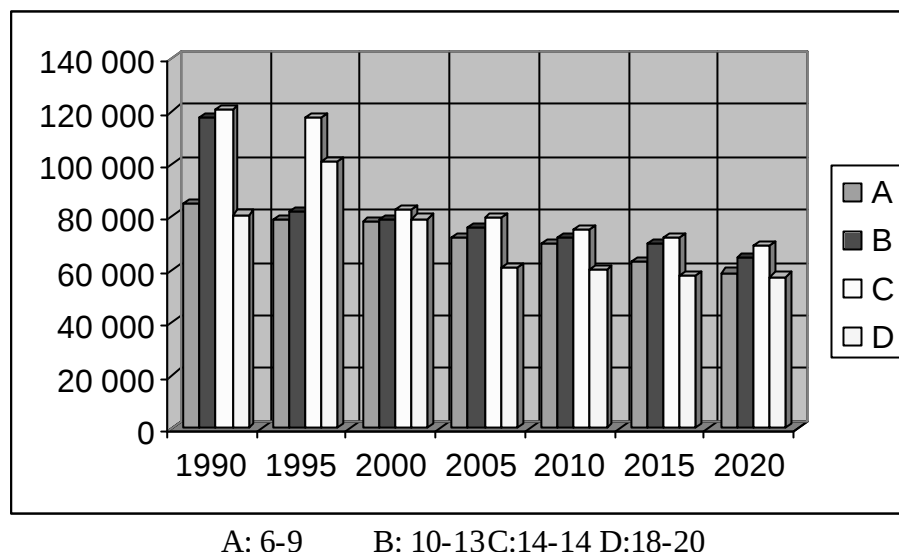
A legnagyobb csökkenés Budapesten várható, ahol 18 %-kal kevesebb is lehet a népesség száma. 10-15 százalékos lakosságszám-csökkenést jeleztünk előre a megyei jogú városok többségében.

A Duna menti régióban településtípusonként a legmarkánsabb a megyei jogú városokban mutatózó létszámcsökkenés. A megyei jogú városban lakó 20 éven aluliak több mint 30 százalékos létszámfogyását jelezhetjük előre.

Országos átlagban az idősök száma alig emelkedik az előreszámítás feltételezései mellett. Az országos átlag mellett azonban igen erősen emelkedik a városokban élő idősök száma és valamelyest csökken a községek öreg lakossága. A legnagyobb mértékű az idősök létszámemelkedése a megyei jogú városokban, ahol országos átlagban közel 30 százalékos a növekedés. 40 % felett no a következő 25 évben az idős népesség száma Székesfehérvárott és Dunaújvárosban, Szekszárdon. Valamivel kevésbé feltűnik, de önmagában jelentős az öregek létszám emelkedése az egyéb városokban. A legmagasabb 30 % körüli növekedési mértékek Fejér, Győr-Moson-Sopron, Pest megyékben várhatók.

4.1. 3. A népesség száma kiemelt korcsoportok szerint :

Budapest
fő

Az iskoláskorúak számára vonatkozóan mindez azt jelenti, hogy a következő hosszabb időszakban igen alacsony létszámok lesznek, és nem számíthatunk arra sem, hogy az 1970-es években született nagy létszámú női korosztályok gyermekvállalásával a születésszám növekedni fog, miután nagyobb létszámukat ellensúlyozza alacsony termékenyséjük.

A 3-5 évesek száma 1995 és 2020 között Budapesten 31 százalékkal várható kevesebbnek, mint jelenleg (országos átlag: 19 százalékos csökkenés).

2020-ig az idosek (60 évesek és idosebbek) aránya országosan 19 százalékkal nő, a Duna menti megyék községeiben arányuk csaknem változatlan marad, a városokban (Budapest és a megyei jogú városok nélkül) 28 százalékkal, a megyei jogú városokban 44 (!) százalékkal emelkedik.

A Duna-völgy gazdasági teljesítőképesség szerint is Magyarország gazdasági térszerkezetének meghatározó eleme. A domináns tényező természetesen Budapest, amelyhez – a kilencvenes évek első felében lezajlott fővárosi gazdasági szerkezetváltás folyamataként a feldolgozóipari, illetve disztribúciós gazdasági ágazatok felfutásával – egyre inkább felzárkózik Pest megye gazdasági potenciálja (gazdasági értelemben is agglomerációs övezetet képezve). Hasonlóképpen történetileg is az ország növekedési magterületeinek a sorába tartozott Győr-Ménfőcsanak, Sopron, Komárom-Esztergom és Fejér megye.

A fejlesztés lehetséges területi kerete, a fejlődési pozíció, valamint a fejlődési követelmények és feltételek együttesen azt eredményezik, hogy a területi fejlődés és fejlesztés fő vonala a Duna-völgy teljes térségében a gazdasági modernizáció elmozdítása, mégpedig oly módon, hogy az hasonló az ország többi térségének fejlődésére is (növekedési impulzusokat közvetítsen). Ennek a pályának a főbb jegyei a következők lehetnek:

- a gazdasági növekedés és fejlődés döntően a vállalkozások piaci-üzleti alapon mozgó (ön) fejlődésére támaszkodik, amelyhez igazodva

- a területfejlesztés intervenciójának az alapja a növekedés- és exportorientált stratégia, amely az innovációra és a belső értékképző adottságok kihasználására épít,
- a gazdaság szerkezetét tekintve a technológiailag fejlett feldolgozóipar és a pénzügyi-üzleti szolgáltatások a domináns elemek,
- a fejlődés szervezeti hátterét, hordozóját a hálózatok, rendszerek, intézmények alkotják.
- a fejlesztés és fejlődés teljes rendszerét a globalizáció és a regionalizáció szabta követelmények alakítják.

Ennek megfelelően a területfejlesztési politika támogatásának sűrűsödési pontjai a következők lehetnek:

- a gazdasági klaszterek kialakítása, fejlesztése,
- a gazdasági és gazdasági intézményi (például ipari park, logisztikai centrum, vállalkozási övezet stb.) hálózatok kiépítése és fejlesztése,
- a K+F szervezetek fejlesztése, innováció fejlesztés
- a versenyképesség erősítését szolgáló elemek (például minőségbiztosítás, formatervezés stb.), illetve gazdasági ágazatok, tevékenységek elterjesztése, fejlesztése,
- a gazdasági-üzleti szolgáltatások fejlesztése, regionális fejlesztések finanszírozása.

A klaszterek olyan sűrűsödési pontok egy térség gazdaságában, amelyek

- egyfelől ágazati és funkcionális kötődésben (egyfajta sajátos vertikális kapcsolatban) álló gazdasági egységek láncolatát jelentik versenyképes végtermék (ek) vagy szolgáltatás (ok), illetve „kínálatcsomagok” előállítására, minden szakaszában jövedelmező termelési-szolgáltatási együttműködési folyamat révén, elsődlegesen az adott térség belső erőforrásaira támaszkodva és azt hasznosítva,
- másfelől a térség gazdasági-szolgáltató egységei között egy olyan kapcsolati háló, amely a piac közvetlen hatásközvetítését is biztosíthatja, a közös érdekek alapján álló információáramlást és a piaci impulzusokra történő reakciót egyaránt.

A területrendezésben a térszerkezet alapvető meghatározói a fő (elsősorban közlekedési) infrastruktúra-hálózat, a terület elhasználás és a településrendszer.

Az országos térszerkezet alakításánál a Duna menti térség különös hangsúllyal szerepel. A térszerkezet-alakítás három fő törekvése – a fővárosi koncentráció oldása, a nyugati és a keleti országrész között kibillent egyensúly és a relatíve megnőtt távolság mérséklése, valamint a térszerkezet kifelé nyitása és a szomszédos országokkal, határ menti térségekkel és településekkel való kapcsolat erősítése – közvetlenül érinti a térséget.

A koncentráció oldásának fő eszköze a kapcsolatrendszer-alakítás: a radiális úthálózat, és főleg a gyorsforgalmi úthálózat kiegészítése összekötő utakkal, és a Dunán Budapesttől délre két új híd létesítése Dunaújvárosnál és Szekszárdnál. Ezáltal egyenes összeköttetés alakul ki Székesfehérvár és Kecskemét, valamint Kaposvár- Pécs- Baja- Szeged között.

A távlati közlekedési hálózat meghatározó radiális összetevői az 1997-ben Helsinkiben tartott Európai Közlekedési Konferencia állásfoglalásával rögzített európai közlekedési

folyosók Magyarországot érintő elemei. Ezek a Duna menti térség közlekedési hálózatát is meghatározzák. Ezek a következők:

IV. Berlin /Nürnberg- Prága- Pozsony/ Bécs- Budapest- Konstanta /Szaloniki/ Isztambul,

V. Velence- Trieszt /Koper- Ljubljana- Budapest- Ungvár- Lvov:

V/A. Pozsony- Zsolna- Kassa- Ungvár,

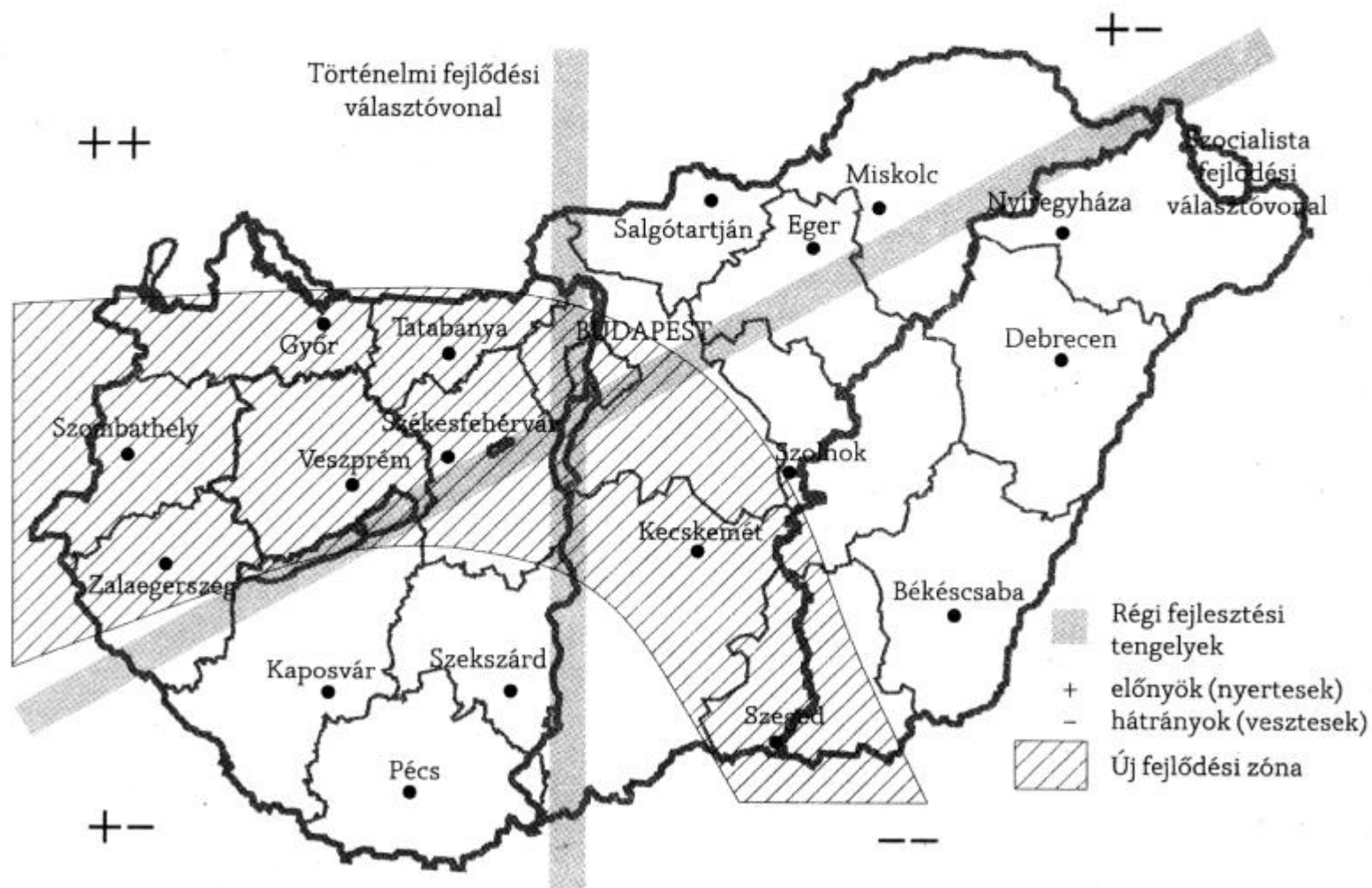
V/B. Fiume- Zágráb- Budapest,

V/C. Ploce- Szarajevó- Eszék- Budapest

VII. Duna

Az ún. helsinki folyosók útirányokat és nem útvonalakat jelölnek. Ezért az V. Velence-Trieszt- Budapest- Ungvár folyosó funkciójának betöltésére az amúgy is zsúfolt déli Balaton-part mentén húzódó, rövidesen kiépítendő M7 helyett a Kapos- völgyben haladó, az M6 és M7 számú utakhoz is kapcsolódó gyorsforgalmi út szerepel a térséget is érintő közlekedésfejlesztési koncepcióban.

A fejlődési tengelyek változása az ország térszerkezetében

5.Érd és az agglomeráció

Érd szempontjából meghatározó a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervének elfogadásáról szóló törvénytervezet (továbbiakban: agglomerációs törvényjavaslat) az Országos Területrendezési Terv, a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Terve 2001-ben elkészült és egyeztetett korábbi változata, valamint a térségben érintett települési önkormányzatok 2001 óta elfogadott településrendezési tervei együttes figyelembevételével került kidolgozásra, illetve aktualizálásra. Az Országos Területfejlesztési Konceptióról szóló 35/1998.(III. 20.) OGY határozat II. fejezetének 5.2. pontja a kiemelt térségek közé sorolta a Budapesti Agglomeráció térségét, amelynek rendezéséhez országos érdekek fuzodnek.

A térségre vonatkozó területrendezési terv **parlamenti elfogadása** egyrészt sürgeto, hiszen az ország legdinamikusabban fejlodo térségében a térszerkezet és a térségi terület felhasználás törvényi szabályozásának hiánya, illetve jelentos idobeli elhúzóda miatt napról-napra olyan elhatározások, terület felhasználási döntések születnek, amelyek hatása a térség egésze szempontjából kedvezotlen, és amelyeket – mint kialakult állapotot – utólag már nem, vagy csak nagyanyagi áldozatokkal lehet megváltoztatni.

A törvény elfogadásának társadalmi hatásai összességében várhatóan kedvezoeek lesznek, hiszen a terv által indukált gazdasági fejlődés új munkahelyek megjelenésében, a foglalkoztatási lehetoségek bovuülésében és ezzel az ingázási kényszer csökkenésében, továbbá közvetve a lakosság ellátására szolgáló intézmények és ellátó rendszerek eroteljes fejlődésében juthat kifejezésre.

Ugyanakkor Érd városa érdekeit szem előtt tartva dönto fontosságú, hogy a kialakítás alatt álló és az elozo ciklusokban fel nem ismert terület felhasználási szükségletek bekerüljenek a törvény tervezetbe, annak vitája során érvényre jussanak. A városközpont kialakítása, az M6 gyorsforgalmi út kínálta lehetoségek, a Duna-part és a történelmi belváros túrizmus szempontjából fontos hasznosítása, „a Harbor ipari park adta új munkalehetoségek és a térségi központi szerepből fakadó intézmények elhelyezése, stb.

Feltétlenül számolni kell azzal a ténnyel, hogy az agglomeráció DNY-i szektorában, már csak városunk területén állnak rendelkezésre jelentosen felértékelodott aranykorona értékű mezogazdasági muvelésben lévo területek, és jelentosebb kiterjedésű fontos természet- és környezetvédelmi területek.

Az elozo önkormányzati ciklusokban nem volt fontos városi érdek a térségi szerepkör kiharcolása és háttérbe szorult a nagy infrastruktúrák (gyorsforgalmi utak, szennyvíztisztító és csatornahálózat, elovárosi vasúti közlekedés) határozott és ütemezett beillesztése a város szerkezetébe.

A többlépcsős egyeztetési folyamat végeredményeként eredményeképpen kialakult agglomerációs törvényjavaslat jelenlegi változata nem tartalmazza az idoközben felszínre került érdi szükségleteket. Bizonyos véleménykülönbségek a több éven át tartott egyeztetések ellenére is fennmaradtak, ezekre a Kormány, illetve az Országgyűlés döntése tehet pontot.

A tervezo munkát a PESTTERV Pest Megyei Terület-, Település-, Környezet Tervezo- és Tanácsadó Kft. fogta össze, a megbízói feladatokat is ellátó Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal Területrendezési Foosztálya.

A 2000. év végére elkészült tervdokumentáció tartalmazta a települések véleményének figyelembevételével átdolgozott térségi szerkezeti tervet, a térségi szabályozási tervet – annak

részeként azokat az övezeti lehatárolásokat, amelyeket (a tervről szóló törvény elfogadása után) a települések rendezési eszközeinek készítésénél és jóváhagyásánál figyelembe kell venni, a térségi területrendezési szabályzat tervezetét, valamint a terv érvényesítése során várható környezeti, gazdasági, társadalmi hatások értékelését.

Az érintett települések többsége arra törekedett, hogy még a térségi szabályozás törvényerőre emelkedése előtt – alapvetően saját, helyi érdekeik által meghatározottan – elkészüljenek és jóváhagyásra kerüljenek azok a településrendezési eszközök, amelyek a későbbiekben lényegesen nagyobb és szabadabb mozgásteret biztosítanak számukra a területek felhasználásában, mint amit a térségi szabályozás lehetővé tett volna.

Az agglomerációs terv a 2003. év folyamán aktualizálásra és ismételten átdolgozásra került, amelynek során figyelembe vették az Országos Területrendezési Tervben, másrészt a települések jóváhagyott településrendezési eszközeiben foglalt elhatározásokat.

Kijelenthető, hogy az aktualizált agglomerációs terv jelen formájában összhangban van – illetve ha javaslatainkat elfogadják, **összhangban lehet** - a térség települései hosszú távú fejlesztési célkitűzéseivel is.

A tervezett térszerkezet és terület felhasználás, illetve az ezekre vonatkozó előírások környezeti szempontból összességében kedvezőek, mert korlátozzák a települési területek spontán és gyorsuló ütemű kiterjedését a tájban, lehetőséget adnak a térség hosszútávon fenntartható fejlődéséhez szükséges ökológiai rendszer legértékesebb elemeinek védelmére. A tervezett rendszer – ahol ez még lehetséges – megakadályozza a szomszédos települések beépített területeinek összenövését, hozzájárul a fejlesztési koncepcióban kitűzött strukturált és tagolt térszerkezet megvalósulásához. A terv övezeti rendszere alapvetően védelem -centrikus.

A rendezési terv célja egy **intenzívebb típusú területgazdálkodás** megindítása, a jelenleg ezzel ellentétes folyamatok lassítása, hosszú távon visszafordítása. Érd városa nem kerülhet hátrányosabb helyzetbe a korábban érdekeit felismerő, az agglomerációban gyors fejlődésnek induló városokkal szemben. A tervezett közlekedési hálózati elemek hozzájárulnak a szállításból, logisztikából származó gazdasági elonyök kihasználásához, a térségi gazdaság potenciáljának növeléséhez, kapcsolatrendszerének bővítéséhez, a helyi gazdaságok erősítéséhez.

Az agglomerációs törvényjavaslat 2003. decemberben folytatott hivatalos egyeztetése során Pest megye Közgyűlése a 38/2004. számú határozatában megerősítette azt a korábbi véleményét, hogy csak akkor tudja véleményezni a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló törvény tervezetének megküldött anyagát, ha megismeri az érintett települési önkormányzatok véleményét. Ennek keretében 40 települési önkormányzat fogalmazta meg véleményét, és javaslatait a törvénytervezet véglegesítésének elősegítéséhez.

Az agglomerációs törvényjavaslat önkormányzati és tárcaközi egyeztetését, valamint az egyes minisztériumokkal való kétoldalú egyeztetést követően az alábbi **vélemény különbségek maradtak fenn:**

- az M0-ás jelu gyorsforgalmú út ÉNy-i és Ny-i szektorának szükségessége,
- nagysebességu vasutak helyének kijelölése,
- a települések összenövését megakadályozó szabályozás szükségessége,
- a törvénytervezet kidolgozása és a törvény hatálybalépése közötti időszakban elfogadott (elfogadásra kerülő) településrendezési tervekben rögzített területátminősítések automatikus érvényesítésének lehetősége a törvényben, valamint

- a települési területek korlátlan kiterjesztésének korlátozása miatt kompenzáció szükségessége.

A nagysebességi vasutak – közte a vitatott Bécs-Budapest vonal – szükségességét is rögzíti az OTvT törvény. Országos és térségi érdek egyaránt fuzodik annak megvalósításához, de mivel részletes nyomvonaltervek még nem állnak rendelkezésre, jelen törvény tervezete a léptéknek megfelelően pontosítja ugyan az OTvT törvényben rögzítetteket, de nem határozza meg a tényleges nyomvonalat.

A fentiek miatt jelen eloterjesztés mellékletei annak ellenére tartalmazzák a nyomvonal beillesztésének kötelezettségét, hogy azzal az érintett Törökbálint és Budaörs önkormányzatai nem értenek egyet.

A települések beépítésre szánt területeinek összenövését gátló szabály egyaránt szerepelt az OTvT korábbi tervezeteiben valamint az agglomerációs terv elokészítő és tervi fázisainak dokumentumaiban, mint strukturált térszerkezet alakításának, a települési identitás erősítésének, valamint a zöldövezet kialakításának egyik eszköze. Az ilyen típusú területhasználati korlátozás szükségességéről mindvégig megoszlottak a vélemények. Miközben Budapest támogatta a szabályozást, a Főváros közelében fekvő, azzal határos települések azt települési érdekeikkel alapvetően ellentétesnek nyilvánították. E szabály azért került ki az OTvT-ből, mert az OTvT egyeztetését végző FVM akkori állásfoglalása szerint végrehajthatatlan lett volna, illetve egyoldalúan hozott volna hátrányos helyzetbe bizonyos településeket. Az OTvT-ből való törlést követően került törlésre az agglomerációs törvény korábbi tervezetéből is. Az agglomerációs törvényjavaslat 2004. évi egyeztetése során Budapest Főváros Önkormányzata és a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium ismételt kiállt a szabály visszaemlése mellett, miközben a települések (pld. Szigetszentmiklós, Budaörs, Érd) változatlanul határozottan ellenzik azt.

Az eloterjesztők szerint a települések összenövését gátló szabály egyértelműen és jól szolgálja az agglomerációs térség még strukturáltnak tekinthető térszerkezetének megőrzését, ezért azt – módosított megfogalmazásban – a törvényjavaslatban szerepeltetik (5. §).

Pest Megye Önkormányzata – kezdeményezésünkre is - kitart amellett a véleménye mellett, hogy a törvénytervezet kidolgozása (véglegesítése) és a törvény hatálybalépése közötti időszakban jóváhagyásra kerülő településrendezési tervekben foglalt terület felhasználás (újabb fejlesztési területek kijelölése) automatikusan a törvény részét képezze.

Az eloterjesztő véleménye szerint – ugyanakkor - a törvényjavaslat nem egészülhet ki ilyen formán önkormányzati rendeletekkel. Ezeket az eltéréseket a törvény alkalmazása keretében, a településrendezési tervek törvényhez igazítása során kell kezelni mindaddig, amíg a kérdés általános érvénnyel a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (Tft.) folyamatban lévő módosítása során szabályozásra kerül.

- 4 -

Szüksége tehát Érd város kiegyensúlyozott, a körzetközpont szerepkört figyelembe véve a **nagyobb fokú helyben foglalkoztatást lehetővé tevé az országos és regionális infrastruktúra adta lehetőségeket hatékonyan kihasználó, jól elokészített szerkezeti terv és szabályozás parlamenti döntés elotti módosítása.** Ennek középpontjában – a rendezési terv tételes megismétlése nélkül – a következők :

?? a városközpont és intézmények területbiztosítása

- ?? a vasútvonalak és az M6 gyorsforgalmi út közötti terület ipari- gazdasági terület felhasználású célra való kialakítása
- ?? ipari park bővítés, amely növelheti a helyben foglalkoztatottak számát és alapvetően megváltoztathatja az önkormányzat bevételeinek szerkezetét
- ?? új „Harbor park” érdi folytatása
- ?? az M6 gyorsforgalmi út csomópontjainak és a hozzá csatlakozó területeknek olyan jellegű kialakítása, amely eltérően az M7 úttól jobban vonzza az Érden foglalkoztatni, szervízzolgáltatást igénybe venni, vásárolni és nem utolsósorban látványosságainkat megtekinteni kívánókat. A bevásárló központok és szolgáltató centrumok kialakítását össze kell hangolni Érd város vállalkozóival, kereskedőivel és a túrizmusban foglalkoztatottak érdekeivel. El kell kerülnünk azt a konfliktust, amely számos településen megfigyelhető, hogy a multinacionális szervezetek – amelyek megjelenése a szolgáltatás és a választék szempontjából fontos – több támogatást kapnak mint a helyiek. Városunk azonban az átmeneti forgalom bevételeiről nem mondhat le.
- ?? az Európai Unió egyik legnagyobb projektje a Duna-völgye fejlesztése. A stratégia egy külön fejezete foglalkozik ezzel a lehetőséggel, ezért itt csak utalunk arra az esélyre, amelyben az agglomeráció és Érd viszonyában összhangot fogunk találni a regionális szennyvíztisztító, a két Dunai hajókikötő, a termálvíz hasznosítás a strand és a szálló fejlesztése között. Ez az összhang az Óváros rehabilitációjára és bemutatathatóságára épül, amely nem csak városunknak, hanem a fővárosból pihenési céllal kirándulók fontos célpontjává válik. A téglagyár területe a rekreáció és a szabadidő park kialakítását teszi lehetővé. A város és polgárai bevételeinek egyre dinamikusabban fejlődő területe a túrizmus és a rekreáció célterületei lesznek.
- ?? olyan multifunkcionális sport – uszoda – szabadidő központ felépítését célozzuk meg, amelynek kialakításával az országos és önkormányzati források mellett szerepet kap a magántőke is.
- ?? az elővárosi vasúti és buszközlekedés fordulópontjaihoz, kulturált utasforgalmához valamint a hosszú távú P+R városunk számára előnyös kialakításához is területre van szükség.

6.Érd város vonzáskörzete, regionális szerepköre

Érd a budapesti agglomerációs övezet és Pest megye legnagyobb lélekszámú városa. Mintegy 100 ezer fős településcsoport természetes központja. Közvetlen **vonzáskörzetéhez** tartozik Diósd, Tárnok, Sóskút, Pusztazámor és Százhalombatta, sőt bizonyos mértékig a Fejér megyei Martonvásár, Ercsi és Ráckeresztúr is. Vonzáskörzetében lévő települések esetében középfokú feladatokat lát el az alábbi ágazatokban és intézményekkel:

Oktatás: középiskola, gimnázium (2 db)

Közigazgatás: okmányiroda (térési hatáskör)

Közbiztonság: rendőrkapitányság (térési)

Tűzvédelem: regionális tűzoltóság

Munkaügy: térési munkaügyi központ

Egészségügy: szakorvosi rendelő, mentőállomás

Közmű ellátás: ÉTV Kft., elektromos művek és MATÁV kirendeltség

A közeljövőben Érdre kerül az ÁNTSZ Dél-budai központja, illetve Szentendréről az Állategészségügyi állomás.

Százhalombattával bizonyos ágazatokban (sport, egészségügy, munkahelyek) oda-vissza ható kapcsolata alakult ki. Térési funkcionális kapcsolatok fúzik Budapest XI. és XXII. kerületéhez. A budapesti agglomeráció és Pest megye speciális térési rendszere már a II. világháború előtt foglalkoztatta a közigazgatás szervezőit. (pl.: Bibó István 1940-es években javasolt "városjárásrendszer"). Ennek ellenére a II. világháború után, a mindenkor politikai elképzeléseknek megfelelően, 5-7 évenként készült területrendezési terv módosításokat javasolt a közigazgatási szerkezeten. Az elkészült terület- és településrendezési tervek az adottságokat és a fejlesztés lehetőségeit viszonylag jól felmérték, a társadalmi folyamatok és gazdasági érdekek gyors változása miatt azonban a települések fejlődése tervszerűtlenné vált. A rendezési tervek általában csak követték az eseményeket, bár a környezet alakítására volt bizonyos hatásuk, stratégiai döntések alapjául mégsem szolgáltak.

Érd és térsége vonatkozásában, a Budapesti Városépítési Tervező Vállalatnál, Dr. Preisich Gábor vezette tervező csoport által "BUDAPEST ÉS KÖRNYÉKE ÁLTALÁNOS VÁROSRENDEZÉSI TERVÉNEK FELÜLVIZSGÁLATA" címen, 1969-ben készített terv fogalmazta meg a problémákat "legélesebben". A terv nem csak alapos térési és települési elemzéseket tartalmazott, hanem kitűnt javaslatokat fogalmazott meg a főváros és agglomerációs övezet, városrészi és településcsoportonkénti rendszerére is.

Az állam az agglomeráció térési rendszerét az 1969-es tervben foglalt javaslatoktól eltérően alakította ki. A tervben foglaltak egyben azt is bizonyítják, hogy átfogó rendezési tervek végrehajtása nélkül, a szakma mellozásával a terület- és településrendezési problémák önmaguktól nem oldódnak meg - több évtized távlatában sem. Érd és környékére vonatkozóan a 30 éve leírtak még ma is igazak.

Kivonat az 1969-es regionális rendezési tervből:

"... Érd jelenti az agglomeráció Duna jobb parti települései közül a legnagyobb problémát. A népességnövekedés agglomerációs tervben történt meghatározása téves, a lakosság növekedése nagyobb mértékű. Az agglomerációban egész Érdet, mint egységesen fejlesztendő települést kell tárgyalni, nem választhatók le egyes területei. A rendezési terv újra készítendő olyan

megkötéssel, hogy Érd, mint távlati **középfokú központ** szerepkört kell betöltsön Százhalombatta településsel kapcsolatban is.

Sokak véleménye szerint, Érd ma az ország legnagyobb lélekszámú „faluja”, Budapest toszomszédságában van, de olyan elmaradt közintézmény-hálózattal rendelkezik, amilyennel csak Szabolcs megyében találkozhatunk.

A probléma megoldásának előfeltétele egy rendezési terv volt, mely tisztázta a meglévő telkek számát, a területrészek különböző jellegét és javaslatot tett a kérdés megoldására. A település vezetősége, a járás, a megye sorban mind tehetetlen volt azelőtt a probléma előtt, amit úgy hívnak, hogy "érdi probléma", példája pedig iskolapéllda lett. A meggondolatlan telekosztás következményeinek iskolapélldája.

„Regionális szerepköre ma jelentéktelen, távlatilag középfokú központtá való fejlesztését javasoljuk. Agglomeráción belüli szukebb környékének, mint településcsoportnak lakossága 70-80. 000 fo, melyet minden szempontból kiszolgálhat. Szó esett többször arról, hogy Százhalombattát, - mely városias módon fejlődik, - kell környékének központjává tenni. Százhalombatta igaz ugyan, hogy városias módon fejlődik, de mindig két nagyüzem lakótelepe lesz csupán, mivel félreesik, nem központi fekvésu. Nem ok nélkül volt Érd évszázadokon keresztül hadászati, egyházi, mezogazdasági központja pontosan annak a környéknek, mely számára most, mint településcsoport központot javasoljuk kifejleszteni. Létesítendo egészségügyi intézményei pedig a budapesti régió martonvásári és bicskei alegységének ellátatlan területeit, összesen mintegy 130-140. 000 fot kell majd ellássanak..." állították sokan.

A rendszerváltást követően, az 1969-es tervben, Érd és térsége a múlt rendszertől örökölt településszerkezeti problémákkal önmagára maradt. A regionális területfejlesztés, területrendezés terén az állam, a megye és a térség települései között a koordináció megszakadt. A 90-es évek közepén a területfejlesztésről szóló törvény alapján megalakultak az agglomerációs és megyei területfejlesztési tanácsok. Megállapították az agglomerációs övezet és pest megye kistérségeinek új határait. Érd Önkormányzatának koordinálásával a 1996-ban alakult meg a Dél-buda Környéki Területfejlesztési Társulás, amelybe Budakesztől Százhalombattáig szinte minden település belépett néhány fővárosi kerülettel együtt.

A 90-es évek végén az Európai Unió csatlakozásra készülve tervek születtek a magyar területfejlesztés rendszerének átalakítására. Az ország régióinak kialakítását követően Budapest és Pest megye - így Érd és térsége is - képezi a központi (közép-magyarországi) régiót.

A jelenlegi törvények szerint Érd a budaörsi kistérséghez tartozik, mely kistérség átalakítására lépések vannak folyamatban. Továbbra is cél Érd számára a megyei jogú városi cím elnyerése, mely a város regionális szerepkörét jelentősen növelné.

7.Az érdi Duna szakasz helyzete, folyamszabályozás

7. 1. A múltban elvégzett folyamszabályozási beavatkozások áttekintése

Érd város közigazgatási területéhez mintegy 3 km hosszúságú Duna-parti szakasz tartozik (1625, 3-168, 4 fkm szelvények között).

A partszakasz végig a folyam homorú oldalán helyezkedik el. A térségi, így az érdi Duna szakasz szabályozására 1900-0910 között az első Világháborút megelőzően került sor. A szabályozás eredeti célkitűzése egy olyan hidraulikai szempontból megfelelő mederszakasz előállítása volt, amely az árvíz a jég kártétel nélküli levezetésére alkalmas. Természetszerűleg az elvégzett

folyamatszabályozás eredményeképpen a térségi Duna szakasz hajózási feltételei is nagymértékben javultak.

Érd területén az alábbi muvek létesítésére került sor:

- o 1625, 4-1625, 6 fkm szelvények között L alakú vezetomu belso vízterülettel, amely a II. Világháborút megelőzően hajóállomásként, kikötőként is funkcionált. A 60-as években a Téglá és Cserépipari Tröszt Érdi Téglagyára téglatörmelékkel, sittel feltöltötte az öblöt. Ennek helyreállítása, azaz a törmelék felszedése és eltávolítása, annak óriási volumene miatt gyakorlatilag elképzelhetetlen.
- o 1625, 7 - 1626,0 fkm szelvények között vezetomu épült a Beliczay sziget alsó részén. A vezetomu és a sziget közötti rész természetes úton feltöltődött és beerosdött.
- o 162, 6, 4 – 1626, 7 fkm szelvények között vezetomu épült a Beliczay sziget felső részén beköto keresztgáttal.
- o 1626, 9 – 1627, 5 fkm szelvények között vezetomu épült. Közepesnél alacsonyabb vízhozam tartományokban átfolyás, illetve áramlás nélküli holtterként funkcionál. Az ÉTV üzemelo kútsorának közelsége miatt jelentosebb rehabilitációt nem lehet végre hajtani, de a vízterület alsó részének megnyitása, illetve az öbölben lerakódott iszaptömeg eltávolítása vízgazdálkodási szempontból is elonyös.
- o Partvédomu az 1627, 5 – 16290 fkm szelvények között. A 1,5 km hosszúságú part védezetet elodeink a víz eróziós munkájának megakadályozása érdekében építették. A hozzájuk fuzott elképzeléseket betöltötték és napjainkban is betöltik. A Duna szakasz az árvíz, jég levezetésére és egyúttal a hajózási igények kielégíthetősége szempontjából is megfelelo.

KÖVIZIG kezelésében Érd város közigazgatási területén mintegy 2300 m hosszúságú töltésszakasz tartozik. Ez a töltésszakasz a Fováros tulajdonában levo szakasztól az Érd Ófalu magasparti vonaláig védi meg a város alsó részét az árvizektől.

A vízügyi kezelésu töltésben található az érdi csoszilip, amelyen keresztül kerül átvezetésre a Sulák patakon érkezo víz a Beliczay sziget mellékágába, illetve a Dunába.

Az érdi árvízvédelmi töltést az 1941-es jeges árvíz után építették. A gátat 1957-ben megerosítotték. Az árvízvédelmi töltés megfelelo állapotú, különösebb beavatkozást, megerosítést nem igényel.

Az érdi Duna part tervszeru, a különböző igényeknek egyúttesen megfelelo fejlesztésében igen jó lehetőségek kínálóznak.

7. 2. Az Érdi Duna part természeti értéke

A spontán erdosödés következtében, elsosorban folyamszabályozási muvek környezetében, illetve a teljes partszakaszon, nem megfelelo állapotú galériaerdok jöttek létre. Ezek az erdosávok alapvetően fuz és a nyár társulásából állnak.

Az erdosávok fennmaradásához, védelméhez, átalakításához ökológiai szempontból is fontos érdek fuzodik.

Az elveszített ökológiai értékeink közül meg kell említeni a hajdan volt Beliczay szigeti mellékágat, mely gyakorlatilag szinte teljesen feltöltődött. Ezeknél a viszonylag hosszú és így kedvezőtlennek mondható adottságú mellékágaknál az egyedüli lehetőséget a meder rendszeres iszapolása, kotrása jelenti. Részletes fenntartás a mindenkori vízjárások és a hordalékterhelés függvényében min. 5-10 évenként elvégzendő kotrást jelent.

A Beliczay szigeti mellékágra a víztest részleges rehabilitációja indokolt lehet az alábbiak szerint;

- ?? Az ág felső, azaz Thermál Szállótól északra eső részének mélyítése a meglevő I. rendű árvízvédelmi töltés közelsége miatt kivihetetlen.
- ?? A mellékág Thermál Szálló alatti része, amely a Molnár utcával párhuzamos, revitalizálható. A mellékág ezen szakasza is erőteljesen feltöltődött, de itt más érdekek (vízgazdálkodás, árvízvédelem stb.) sérelme nélkül, a mellékág újból élvé tehető. Az ily módon, alulról megnyitott mellékágon egy jachtkikötő is kialakítható. A mellékág alsó részének revitalizációjában a téglagyári partszakasz használója is érdekelt.

7. 3. Árvízvédelem

Az érdi Dunaszakasz öblösődo részét az árvizektől a Budapest – Érd közös árvízvédelmi töltés védi. Az árvízvédelmi töltés felső része – Harbor Ipari Park melletti 6 sz. fokozlekedési úttól számítva – 800 m hosszon Budapest Főváros tulajdonában van.

8. Felszíni vízelvezetés

Vízelvezető rendszer

Nagyobb külterületi vízgyűjtőt fog fel és halad át belterületén az Érd-Diósi árok és a 4-0-0 fogújtonek nevezett vízmosás, időszakos vízfolyás. A Tepecs-, Bara-, és Érd-Diósi árok mint fogújtó vízfolyás levezetése részben megoldott, azonban vízgyűjtő területük rendezetlen, bekötésük a fogújtóba megoldatlan. Így a felszíni vizek terepen történő mozgása, elszikkadása, a szennyvízelvezetés részleges megoldása az egyébként is jelenlévő rétegvizeket illetve egyes területeken a talajvizet felduzzasztja, megemeli, ami rendkívül sok problémát vet fel a településen. A gondokat nagymértékben fokozza, hogy a beépítési mód miatt – több településrészen a rétegvonalakra merőleges telekosztást alkalmaztak - egyes mélypontok magáningatlanokon húzódnak végig. Van, ahol a keletkező vízmennyiség kikényszerítette a telkeken belüli vízelvezető árok kiépítését, több helyen azonban ez elmaradt, ami az érintett ingatlanokon a talaj-, és rétegvíz megemelkedéséhez vezetett. A problémákat súlyosbítja a fővízgyűjtők vasúti átereszeinek szűk keresztmetszete és a fővízgyűjtők mederfenék szintproblémái, melyeket a rosszul átvezetett termékvezetékek, illetve a rosszul kiépített csomópontok okoznak.

Ófalu a Duna partjához közel fekszik, így a történelem során többször előtört az **árvíz**. A legutolsó jeges ár 1941-ben pusztította a falut. Az 1941-42-ben megépült gát mára már nyugalmat, biztonságot teremtett.

Érd **felszíni vízelvezetésének** rendezetlensége miatt az utóbbi két évben többször előforduló nagy intenzitású csapadékok hatására a város több pontján jelentős elöntések, belvizek és ezzel kapcsolatos károk keletkeztek. Az okok részben a parcellázáskor, az azóta eltelt időben elmaradt felszíni vízelvezető-rendszer nem megfelelő kiépítéséből, illetve a város fejlődéséből adódó helyzetromlásból (utak burkolása, telkek beépítése, árkokon épített bejárók átereszeinek nem

megfelelosége) adódnak. A helyzet további súlyosbodása elkerülése érdekében mindenféleképpen szükségessé vált a felszíni vízelvezetési koncepció felülvizsgálata és az abban megfogalmazott feladatok feltételeinek megteremtése.

Mivel a feladatok meghaladják a milliárdos nagyságrendet, ezért mindenképpen szükséges a fovízgyűjtők terveinek elkészíttetése, vízjogi engedélyek beszerzése, s pályázatok útján források megteremtése. A fovízgyűjtők megfelelő kiépítéséig a vízrendezési mikroproblémák nem kezelhetők. Fontos feladat – főleg a főútvonalak mentén - zárt vízelvezető hálózatok kiépítése. A felszíni vízelvezetést vízgyűjtőként kell rendezni komplex módon a befogadó, majd a vízgyűjtő mellékgyűjtőinek kiépítésével, rendezésével. Az úthálózat kiépítésének is elengedhetetlen feltétele a vízelvezetés megoldása.

9.Érd közlekedése, kapcsolatrendszere

9. 1. Térkapcsolatok, elérhetőség

Érd XX. századi rohamos népességnövekedésének egyik fő oka a jó közlekedési adottságokkal magyarázható. A főváros tömszomszédságában található város gépkocsival, autóbusszal vagy vonattal 20-25 perc alatt megközelíthető. Statisztikák szerint az itt élő emberek kétharmada más településre, főként Budapestre jár dolgozni, ill. a környező településekről 3.074-en járnak be érdi munkahelyekre.

A Budapesten dolgozó érdiek többsége a VOLÁN buszjáratain közelíti meg a Kelenföldi pályaudvar mellett található Etele teret, melynek nagy autóbusz végállomása a dél-budai régiót köti össze Érdde és a szomszédos településekkel.

Az érdi buszvégállomás Érd központjában található. Ide futnak be a Budapestrol induló járatok, és innen indulnak a helyköziek a környező településekre, többek között Százhalombattára, Tárnokra, Pusztazámorra, Törökbálintra, Csepelre. Az 1972-ben épült buszvégállomás mára már elavult, a közeljövőben átépítésre kerül. Az új buszvégállomás Érd-alsó vasútállomás mellé történő telepítésével, illetve összeépítésével rövidesen létrejön egy intermodeális közlekedési csomópont, mely a pályaudvar felett egy P+R parkolót is magába foglal és az elvárosi vasút egy fontos csomóponti eleme lesz.

A gyakran közlekedő, de a reggeli és a délutáni csúcsforgalmi időkben túlszűfolt autóbuszok helyett kényelmesebb és olcsóbb utazási mód a vasút. A Székesfehérvári illetve Pusztaszabolcsi villamosított vasútvonalak személyvonatai Érd-alsó, Érd-felső vagy Érd vasútállomások révén kapcsolják a települést az országos közlekedési vérkeringésbe. A lehetőségek jelentősen kitágulását eredményezheti a – MÁV, VOLÁN és BKV részvételével – létrehozandó közlekedési szövetség.

Érd-parkvárosi területét az M7-es autópálya kettészeli, és egy léágazási csomóponttal kapcsolódik a városi főúthoz.

Érd Budapest felől a 7-es (Budapest-Székesfehérvár) és a 6-os (Budapest-Pécs) számú főközlekedési úton is elérhető.

Az M0-ás körgyűrű igénybevételel Budapest forgalmas, túlszűfolt belvárosát elkerülve közúton közvetlenül is eljuthatunk Dél-Pestre illetve 10 perc alatt elérhető az M1-es autópálya.

Érd déli határvonalán húzódik a tervezett M6-os számú autópálya nyomvonala, melyen négy csomópontot terveztek a város jobb elérhetősége és a fejleszhető területek jobb feltárása

érdekében. Építése hamarosan elkezdődik, elkészültével megvalósul a Balti-tengert és az Adriát összekötő Észak-déli EU-s korridor, mely újabb fejlődést hoz a városnak.

Valaha vízi úton, a Dunán közlekedő hajókkal is meg lehetett közelíteni Érdet. A kikötő megszűnése óta ez a lehetőség már a múlté. Az üdülőhelyi jelleg megerősítése és a településfejlesztés kihangsúlyozása, a város vonzerejének növelése szempontjából ígéretes jövőt jelentene Érd számára egy dunai hajó kikötő kiépítése.

Összegezve: Érd közlekedési kapcsolatai átlagosnál jobbak, mivel két autószerda, két országos főútvonal, két kiemelten fontos vasúti fővonal, és a Duna is érinti, illetve áthalad rajta. Hangsúlyozandó az a tény, hogy mind a Duna, mind a két vasúti fővonal, mind az M6 autópálya EU-s közlekedési folyosó.

9. 2. KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA

9.2. 1. Tömegközlekedés

A városban a tömegközlekedést a Volánbusz Rt. által működtetett autóbuszos szállítás jelenti. A legnagyobb utasforgalmat a városközpontban lévő, hamarosan átépítésre kerülő buszpályaudvar bonyolítja. A parkvárosi Bem tér alközpontként, átszállóhelyként működik.

A városi járatok száma hat, helyközből helyi járat 12, ezek nem fedik le teljesen Érd területét, a közeljövőben bővítésre szorulnak. A járatszám növelésének elengedhetetlen feltétele a városi utak állapotának javítása.

A Volánbusz Rt. a városban 48,1 km vonalhálózaton, - ebből 14,4 km helyközi - szállít utasokat. A helyi járatok 27,3 perc a helyközből helyi 18,3 perc gyakorisággal közlekednek, 20 óra 32 perc/nap üzemidővel. Statisztikai adatok szerint 5 493 515 fő veszi igénybe évente a szolgáltatást.

Az utasok jobb kiszolgálása érdekében fontos lenne a buszmegállói autóbuszvárók kultúrált kiépítése. Sajnos nem minden megálló rendelkezik az utasforgalom nagyságának megfelelő buszváróhellyel, esobeállóval, szeméttartóval.

Helyközi utazásra alkalmas lesz a vasút is Érd nagyállomás, Érd-felső, Érdliget viszonylatban, de ez nem jellemző. E téren javulást az elvárosi vasút kiépítése hoz.

9.2. 2. Közlekedési úthálózat, parkolás, kerékpárút

A város úthálózata a Károlyi birtok felparcellázásakor alakult ki. A parcellázások területekre osztva, időben elkülönülve történtek. Az egyes területeket önálló egységenként, - kisközségként - parcellázták, helyenként térközpontból kiinduló sugaras utakkal. Ez az oka annak, hogy Érdeknek nincs a történelem folyamán tervezetten kialakított fő- és gyűjtőúthálózata. Probléma még, hogy az utak -a minél nagyobb eladható földterületek kialakítása miatt- nem megfelelő szélességűek.

A város belterületi közúthálózata 391 km, külterületi úthálózat hossza 40 km. Az összes úthálózatnak kevesebb, mint 30 %-a minosíthető szilárd burkolatnak. Az elmúlt 10-15 évben jelentősen megnőtt, mind a városon belüli, mind az átmenő forgalom nagysága.

Évek óta komoly kifogások vannak az úthálózat minőségére. A gondok különösen télen és tavasszal valósak, a helyzet rosszabb, mint hazánk más vidéki nagyvárosában.

A vasút kettévágja a várost. Az M7-es autópályát Érd városközponttal összekötő út forgalmában egyre nagyobb gondot okoz a vasútvonallal való szintbeli keresztezés.

Érden a biztonságos kerékpározás ma nem megoldott. Csak egy rövid útszakaszon – Érd-Diósd határától a Fürdő utcáig - épült ki kerékpárút.

A város az utóbbi időben megnövekedett személygépkocsi forgalom ellenére megfelelő számú parkolóhellyel rendelkezik. Az intézmények, kereskedelmi egységek mellett mindig találni szabad parkolókat. Városunkban nincs fizetoparkoló rendszer. A parkolással kapcsolatos várható problémák megoldása a városközpont, illetve az alközpontok fejlesztésével párhuzamosan megoldandó feladat.

A nagy számú földutak szilárd burkolattal történő ellátását hátráltatja a csatornázott utcák nagymértékű hiánya. A kérdés szervesen összefügg a felszíni vízelvezetés helyzetével.

Érd város úthálózatának összetétele:

ÚTHÁLÓZAT

	M.e.	Évek					Index			
		1994	1995	1996	1997	1998	1995 1994	1996 1995	1997 1996	1998 1997
úthálózat hossza kül és belterület	km	427	431	431	431	431	100.1	100	100	100
-kiépített	km	114	114	114	114	114	100	100	100	100
-kiépítetlen belterületi	km	273	277	277	277	277	277	100	100	100
-autóút	km	0	0	0	0	0	0	0	0	0
egyéb út külterületi	km	40	40	40	40	40	100	100	100	100
I. II. Városi foforgalmú gyűjtőút										
-I. rendű út	km	14	14	14	14	14	100	100	100	100
-II. rendű út	km	42	42	42	43	43	100	100	100	100
-lakóút	km	331	335	335	334	334	101.2	100	99,7	99,7
-egyéb út	km	40	40	40	40	40	100	100	100	100
-járda	km	145	150	158	158	158	109	105,3	100	100
-gyalogátkelohelyek száma	km	24	24	26	33	35	108.3	108,3	126,9	106,1
-kerékpárút	km	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	100	100	100	100
-parkolóhelyek száma	db	1274	1301	1351	1377	1437	106	103.8	101,9	104,6

9.2. 3. Közlekedésbiztonság

Az M7-es autópálya fizetové válása, a 70-es út városunkon keresztülhaladása miatt jelentősen romlott a közlekedési morál és nőtt a balesetveszély. A fő-és gyűjtő utak, a fontosabb kereszteződések szerkezete is növeli a balesetveszély kialakulását. A járdák nagy része hiányzik, vagy rossz állapotuk –szélességük, vízelvezetés megoldatlansága- miatt javításra szorulnak.

2003-ban 186 sérüléses közlekedési baleset volt, ebből 104 könnyű, 71 súlyos és 11 halálos. A legtöbb baleseti ok az elsőbbőség meg nem adása, helytelen elozés, a kanyarodás, a gyorsajtás és gyalogosok hibája. Pest megye 13 városa közül a 3. helyen állunk a baleseti statisztikában.

10. Kommunális infrastruktúra, városüzemeltetés

10. 1. Vízellátás

Az Érd és Térsége Víziközmű Kft. Érd városának ivóvízzel történő ellátásán túl biztosítja Tárnok, Sósút, Pusztazámor, Törökbálint, Budaörs-Törökugrató, Diósd, Budajeno, Telki, Biatorbágy, Zsámbék, Herceghalom, Nagykovácsi teljes körű ellátását is. A városban a vízvezeték rendszer kiépítettsége elérte az utóbbi években a 100 %-os mértéket. Vízbázisként szolgál a Duna-parti kútsor (11 kút + 1 csáposkút) Sasvárosi 7 mélyfúrású kút, Keserűfű utcai forrás, Csepel-szigeti vízbázisról átvett vízmennyiség.

10. 2. Érd város és térsége szennyvízelvezetése és szennyvíztisztítása,

A kommunális szolgáltatások közül több szempontból meghatározó jelentősége van Érd város szennyvízelvezetésének és tisztításának, saját maga és a térsége szempontjából is. Ezek a következők:

- úgy kell arányosan fejleszteni a meglévő hálózatot és javítani a szennyvíztisztító mennyiségi és minőségi mutatóit, hogy az a Dél-budai regionális szennyvíztisztító elkészülte után is működő rendszer maradjon.
- a szennyvíz hálózat alapközmű, ezért úgy kell kialakítani, hogy az óriási átalakuláson átmenő vasúti – közúti közlekedés fejlesztése ne okozzon előre nem tervezhető veszteséget, valamint a csapadékvíz elvezetés útburkolat és járdaépítés ütemezett és előre kiszámítható legyen.

Érd és térsége vonatkozásában a Megyei koncepciók terve a következő adatokat tartalmazza a szennyvíztisztító telepre vonatkozóan:

Település neve:	Mértékadó szennyvíz Mennyisége (m ³ /nap)	Szennyvíztisztító kapacitása (m ³ /nap)
Érd	3 650,0	5 000,0
Diósd	338,0	-----
Tárnok	600,0	-----
Összesen:	4 588,0	5 000,0
Sósút	199,0	500,0

Sósút 1998-ban még önálló szennyvíztisztító telep létesítését tervezte, azonban ezen elképzelését 2001-ben az érdi regionális rendszerhez való csatlakozásra változtatta.

A térség fejlődése – az utóbbi évek tapasztalatai szerint – felgyorsult. No az állandó lakosok száma. Igény van a legalább 80 % csatornázottságra, és emiatt a nagyobb kapacitású szennyvíztisztító telepre.

Az érdi szennyvíztisztító telep két fázisban épült ki. A korai – nagy terhelésű biológiai tisztítással üzemelő – 2500 m³/d kapacitású telepen a szennyvíz mechanikai előkezelés utáni, kétszintes ülepítőből, felületi levegőztetőből és egy db. átmérő 20,0-1,4 Dorr típusú utóülepítőből állt. Az iszapkezelés hagyományos iszapágyon történt.

Ennek a telepnek a bővítése kezdődött meg tervezési szinten 1992-ben. A tervezett kapacitásbővítés mértéke: 2 500,0 m³/d szennyvíz mennyiség fogadására és tisztítására vált alkalmassá. A bővítés során a telep tisztítási technológiája nagyterhelésű szennyvíztisztítási módra változott. A bővítés a telep komplett anaerob iszapkezelését is megoldotta terv szinten. A második ütem kivitelezése során a munkálatok megszakadtak, a bővítés félbe maradt, az iszapkezelés építmenyi és műtárgyi egységei kivitelezésre kerültek, azonban a gépészeti berendezések letelepítésére és üzembe helyezésre már nem került sor.

A technológiai váltást indokolta, hogy a telep távlati kapacitását 15 000,0 m³/d szennyvízmennyiségre prognosztizálták, azonban az 1989-ben bekövetkezett változás következtében a víz-, és csatornadíjak emelkedése, csökkenő fogyasztást eredményezett. Csökkenő vízfogyasztás mellett szükségtelemmé vált a szennyvíztisztító telep kapacitásának a fenti, 15 000,0 m³/d értékre növelése.

Az érdi szennyvíztisztító telep jelenleg nyilvántartott kapacitása 5 000,0 m³/nap.

Az érdi szennyvíztisztító telep, jelenlegi ismereteink és a rendelkezésre álló adatok alapján, 80 % csatornaellátottság esetén fogadni tudja Érden kívül Diósd, Sósút, Tárnok szennyvizét, melynek kapacitásszükséglete eléri a 7 500,0 m³/nap értéket.

A teljes csatornázottság hiánya miatt a telepet fel kell készíteni szippantott szennyvíz fogadására is.

Szükséges kiemelni, a szennyvíztisztító telep tovább fejlesztésének elonye, hogy a tisztított szennyvíz befogadója sodorvonalí bevezetéssel a Duna.

2000/2001 évben Érd város önkormányzata a szennyvíztisztító telep korszerűsítését határozta el, melynek beruházási költségéhez pályázat útján nyerhető támogató összeget kívánt biztosítani. A pályázaton való részvételhez szükséges engedélyezési tervek elkészültek, azonban a megvalósítás, a pénzügyi támogatás biztosítása ellen az alább felsorolt érvek szóltak:

- a Dél-Budai központi szennyvíztisztító várható megvalósulása esetén az Érdi régióban keletkező szennyvizek beszállítása után itt kerülnének kezelésre, ebben az esetben a jelenlegi telep, mint a régió központja az összegyűjtött szennyvizek átemelőjeként üzemelne. A Dél-Budai telep megvalósulása 2010 után várható
- az Érd térségi szennyvíztisztítóhoz további, Százhalombatta, Törökbálint, Budaörs települések csatlakoztak volna, melyek mindegyike rendelkezik üzemelő teleppel
- a szennyvíztisztító telep elhelyezkedése más célú felhasználás esetén az Önkormányzat szempontjából értékes terület.

Érden a csatornahálózat még nem kiépített, ennek ellenére a város rendelkezik egy jelentős kapacitású szennyvíztisztító-teleppel. A tervek szerint a jelenlegi napi 5.000 m³-ról 7.500 m³ szennyvízre + 250 m³ szippantott szennyvízre emelkedik a megtisztítható szennyvíz mennyiség. A csatornázottság tekintetében jelentős változást csak a Dél-budai szennyvíztisztító építése

kapcsán várható. A közel 300 km-es csatornaépítés elaprózottan, források hiányában nem valósítható meg.

10. 3. Földgázellátás

A városban vezetékes gázszolgáltatás 1978-ban kezdődött meg. Mára elmondhatjuk, hogy a gázhálózat kiépítettsége 95 %-os. Míg 1994-ben csak 6.850 lakás volt a gázhálózatba bekapcsolva, addig 1997-re ez a szám 13.020-ra emelkedett.*

10. 4. Távközlési hálózat

Ezen a területen is jelentős fejlődésen ment át a város. 1991-ben nyilvántartások szerint még csak 1.203 volt a bekapcsolt telefonkészülékek száma. Az 1993-ban átadott digitális telefonközpont megnyitotta az utat a gyors fejlődés előtt. Mindezek eredményeképpen az elmúlt években a távközlési hálózat szinte teljesen kiépült, amit bizonyít az az adat is, mely szerint mára az előfizetők száma 10. 000 fölé emelkedett.

10. 5. Villamos energia ellátás:

Érd város közüzemi áramszolgáltatója az ELMU Rt., a világítási berendezések és az energiaellátó hálózat is ELMU tulajdona. A betáplálás Albertirsáról 20 kV nagyfeszültségű távvezetéken történik.

A közvilágítást a Regionális fejlesztési vállalat végzi.

A város 400 km-es úthálózatán 7.600 db lámpatest világít 160 db transzformátor körzetre elosztva, ebből 137 db szabályozva van. Ez az összes beépített teljesítmény 92 %-a. A közvilágítás fényáram szabályozó berendezésekkel ellátott, melyek este 22 óra és reggel 5 óra között csökkentik a fényerőt, mellyel jelentős energia és díj takarítható meg. A világító berendezések állapota korszerűséget és muszaki állapotot tekintve megfelelő. Az áramellátottság 100 %-os, a közvilágítás 95 % lefedettségű.

10. 6. Távho

A távhoellátás Érden nem számottevő, csak a lakótelep épületeire, illetve a környékén lévő pár önkormányzati intézményre terjed ki. Jelenleg koncesszióban működteti az Érdho Kft.,

10. 7. Hulladékkezelés és hasznosítás

A Becker kft. látja el Érd város, Diósd, Martonvásár és Tordas községek hulladékelszállítását. Évente 22.000 to háztartási hulladékot szállítanak az öt éve épült, Pusztazámori Regionális Hulladéklerakóba. A szelektív hulladékgyűjtés számára Érd területén 21 gyűjtősziget létesült. Innen 40 to papírt, 9 to üveget és 6 to PET üveget szállítanak el havonta. A PET üvegeket tovább választják, majd eladásra kerül továbbhasznosítás céljára.

10. 8. Parkok, játszótérek

Városüzemeltetési feladatokat az ÉVÁÉP Kht. végzi. Egyben ellátja az út üzemeltetés, út fenntartás, közterületek fenntartása, parkosítás, játszótérek fenntartása, síktalanítás, ároktisztítás, átereszek tisztítása, valamint a kéményseprés, temető üzemeltetés, piac üzemeltetés, Érdi Újság

újság kiadás, intézmények és önkormányzati ingatlanokkal kapcsolatos felújítás, karbantartás stb. feladatait.

Játszóterek:

Érd területéhez és gyermekszámához képest kevés, a meglévő 4 db játszótér. Ezek a játszóterek nem régen épültek, vagy újíították fel őket EU normák szerint. Sajnos nagyon leterheltek, így jó állaguk hosszútávon csak nagy odafigyeléssel nem óvható meg, (pl.: gondnoki hálózat kialakításával). Érd parcellázásából adódóan rendelkezik kis,- kihasználatlan –terekkel. Ezek további játszótér, pihenotér létesítésre adnak lehetőséget.

11. Lakáshelyzet

A település lakásállománya változatos. Egyaránt megtalálható a lakótelepi, társasházi, modern családi házas, valamint a régi típusú parasztház.

A lakásállomány többségében kertvárosias és falusias beépítésű területen, egyedi telken épült családi lakóházból áll. A városközpontban épültek ettől eltérő, telepszerű többszintes, többlakásos lakóépületek.

A lakások száma és főbb jellemzői:

ÖSSZEHASONLÍTÓ ADATOK (KSH 2003. Jan. 1.)

	Lakás- állomány	100 épített lakásra jutó megszunt lakás	Épített lakás 10 000 lakosra	Az épített lakásokból 4 és több szobás (%)	Az épített lakások átlagos alapterülete (m ²)	
Érd	20 398	15,2	61,4	55,1	134,0	
Déli szektor települései	132 663	9,7	53,6	42,4	103,3	

A lakások és lakott üdülők építési év szerint, (2001.február 1.adatok szerint):

Település	-1919	1920- 1944	1945- 1959	1960- 1969	1970- 1979	1980- 1989	1990- 2001	összesen
Érd	417	1 372	1 424	2 599	5 440	5 179	3 623	20 054
Társasközpontok(17)	9 781	10 573	9 296	17 940	33 231	30 294	18 763	129 878

Fentiekből fakadóan a lakások 8,8 %-a épült 1945 előtt, ugyanakkor 1990-től 18% míg a társasközpontokban ezek 16, illetve 14 %. A városban a lakásállományok fele 1970 és 1990 közötti 20 évben épült, elsősorban családi házas formában.

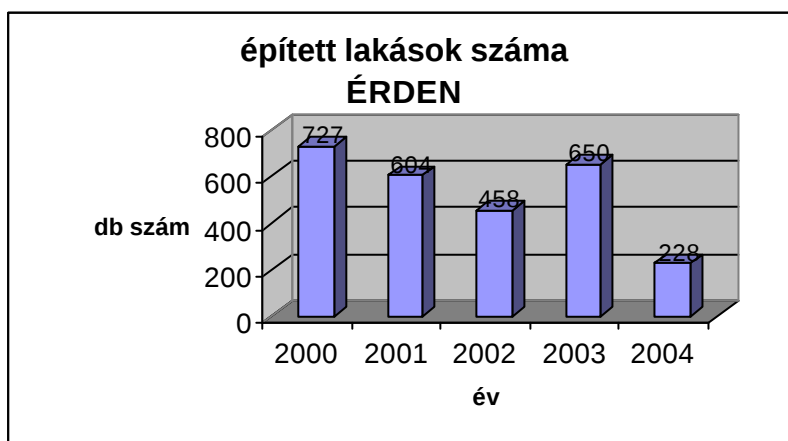
Az érdi háztartások legnagyobb hányada (27%) 2 tagú, közel 24%-a 3 tagú, 20%-a 4 tagú háztartás. Jelentős arányt képviselnek még az egytagú(14%) és az öttagú (10%) háztartások. Az öttagúnál nagyobb létszámú háztartások az összháztartások 5%-át teszik ki.

A háztartási jövedelmeket tekintve a legfontosabb ismérv hogy hány aktív háztartástaggal rendelkeznek. Az érdi háztartások 30%-ban nincs aktív háztartástag, 28%-ban 1 aktív, 31 %-ban 2 aktív él. Azon háztartások száma ahol 3 vagy annál több aktív háztartástag van csak 11%-t tesz ki.

A 2001. évi népszámlálás adatai alapján elmondható, hogy az érdi ingatlanok 88,3 %-a magántulajdonban van, mindössze 0,9 %k önkormányzati bérlakás. Megállapítható, hogy az önkormányzati bérlakások aránya igen kevés. Érd alapvetően kertvárosias jellegű, az ingatlanok túlnyomó része önálló, családi ház. A város 6,3%-a lakótelepi környezetben él a város Központjában. Itt a lakások szinte kivétel nélkül összkomfortosak, de inkább kisméretűek. A háztartások 82 %-a legalább komfortos lakásban lakik, s elmondható, hogy az alacsony komfortfokozatú lakás területi eloszlása a városban egyenletes, s ezek a lakások nagy része régebbi építésű házakban találhatóak.

	Önkormányzati tulajdonban	Magántulajdonban	Más tulajdonforma
Pest megyei városok	1,6	87,3	11,1
Érd Városa (%)	0,9	88,3	10,7

Önkormányzati tulajdonban 2002 évre mindössze 181 lakás maradt, új lakás építése csak magánereből indult, az Önkormányzat nem épített, az alábbi táblázat tartalmazza az elmúlt 5 évre vonatkozó magáneros építkezések által épített lakások számát.

Az épülő lakóépületek számából kitunik, hogy a településen az építési kedv az országos átlagnál nagyobb. Érdén összpontosul az agglomeráció városi össz. lakásszámának közel egyötöde. A jelenlegi lakásszám megközelíti a 21 000 db-ot, ez 17 %-os emelkedés az 1999-hez képest, és mivel az épülő lakások száma folyamatosan nagyobb a megszűnő, bontásra kerülő lakásokénál, a lakásszám évről évre nő.

Az utóbbi néhány évben elsősorban a kertvárosi beépítésű családi házak építése folytatódott, differenciált minőségben. A korábban beépült lakóterületen a foghíj telkek beépítése gyors ütemben folytatódik.

A minőségi lakásépítési lehetőségek iránt a településen lakók körében is érdeklődés tapasztalható. Ehhez szükséges területek kijelöléséről gondoskodni kell. Az országos átlagnál magasabb laksuruség is az új lakások építéséhez szükséges építési területek kijelölését igazolja.

Az elmúlt években kissé megnőtt a lakások átlag területe 102,5 m²-rol (1998 évi adat) 134 m²-re (2002 évi adat). Ez 31 %-os növekedést mutat, szemben az agglomerációs városok növekedésével, ami 1,4 %. A városon belül a legnagyobb alapterületu lakások, s egyben a legtöbb 3 szobás lakás, a fiatal lakásállománnyal rendelkezo városrészen található.

Lakások és lakott üdülök komfortosság szerinti megoszlása (2001. febr.1.)

település	összkomfortos	komfortos	félkomfortos	komfort nélküli	szükség és egyéb	összesen
Érd	69,0	14,4	3,9	5,4	7,3	100,0
agglomerációs társközpontok:	64,8	21,5	3,6	4,5	5,7	100,0

Közmű ellátottsági összehasonlító adatok (2002 évi)

település	vezetékes gázt fogyasztó háztartás 1 000 lakosra	egy háztartási fogyasztóra jutó vezetékes gáz m ³ évi fogy.	egy háztartási fogyasztóra jutó villamos energia kWh évi fogy.	egy km közüzemi vízhálózatra jutó közüzemi szennyvízcsat. hálózat- méter	közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya	közüzemi szennyvíz-csatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya	egy lakos-ra jutó víz-fogy m ³
Érd	313,3	1 886,7	3 142,1	282,4	99,6	20,0	40,1
agglomerációs társközpontok	306,1	1 837,9	2 790,8	668,5	92,4	48,8	37,6

A város közműellátottságának jelenlegi és általános szintje alapvetően közepesnek mondható, azonban a háztartások esetében az infrastruktúrákkal szemben nagyfokú az elégedetlenség. Az érdi lakások kommunális infrastrukturális ellátottsága, a csatornázottságot kivéve , 2002-ben jobb volt, mint az agglomeráció társközpontjaiban. A lakásoknak csaknem 100%-ában van vezetékes víz, magas a vízöblítéses WC-vel ellátott lakások aránya, de a közcsonatnára történő rákötés lehetősége sok helyütt nem megoldott. A szennyvíz-csatornázottság városi mutatói mind a táblázatban foglalt agglomerációs városi és szektorális, mind az összagglomerációs ellátottsági mutatókhoz képest kedvezotlenebbek. A csatornaközmű-ellátottság súlyos problémáját jelzi, hogy Érd 2002. évi adata alacsonyabb az agglomerációs átlag 1998. évi értékénél ! Különösen súlyos a probléma környezetvédelmi vonatkozása, a víziközmű olló nagymérvu nyitottsága: a közel 100%-os vízellátottság és az alacsony szintu csatornázottság különbözetéből eredő potenciális víz- és talajszennyezési veszélyeztetettség. A városon belül csak néhány, általában régi építésu, leromlott állagú lakásállománnyal rendelkezo városrészen alacsony a fürdöszobával és a vízöblítéses WC-vel való ellátottság.

Nyilván az elobbiekkel szoros összefüggésben, sokat javult a lakások komfortossága az elmúlt években. Jelenleg a lakások 73,5 %a összkomfortos, vagy komfortos szemben a regionális 86,3%-os mutatóval.

A vezetékes gázzal való ellátottság magasabb, mint a társközpontok átlagmutatója.

12. Közoktatás

12. 1. Demográfiai adatok

Érd város a budapesti agglomeráció legnagyobb települése. Területe ~64 km², bejelentett lakóinak száma 58810 fo (Népesség-nyilvántartó 2003. november 27-ei állapot). A népesség az eddigi tendenciának megfelelően évi 1000 fovel növekszik. A városban mintegy 25000 ingatlan található, és ezek 10 %a beépítetlen, illetve nagyon előregedett, lebontásra ítélt épület. Az ingatlanokat fiatal családok vásárolják meg, kik egy- két gyermeket vállalnak, a gyermekek száma ellátási kötelezettségként jelennek meg a statisztikákban. Parkváros területén az üres telkek összefüggo övezetet képeznek. Jelenleg ez a városrész lakossága növekszik a legnagyobb ütemben, tovább növelve az infrastruktúrára nehezedo nyomást.

A város kialakulása hosszú történelmi folyamat eredménye. A történelem viharai, a korabeli spontán fejlődés erosen rányomta bélyegét az egyes településrészek arculatára. A hódítók és felszabadítók csapatait mindig nagy népességi mozgások követték. A kipusztított oslakosság helyére az 1700-as években délszlávok (szerbek, rácok) telepedtettek. Késobb svábok, szlovákok érkeztek nagyobb számban. A II. világháború után bukovinai székelyek telepedtek le a városban. Minden népcsoport hozta sajátos kultúráját, színesítve a terület néprajzát. A letelepedo nemzetiségek sem területi, sem vallási értelemben nem szigetelodtek el egymástól. A harmincas évek során a „Magyar Svájc” ígéretével megtartott parcellázás, majd a II. világháborút követo nagyarányú bevándorlási hullám az ország minden részébol vonzotta az embereket. Megkezdodött a lakosság településrészenkénti eltéro de rendkívül gyors növekedése. A városrészek gyorsan összenottek. Ezt a fejlődést azonban nem tudta követni a város infrastruktúrájának fejlesztése. Ezek kiépítése még napjainkban is a város legégetobb és legköltségesebb feladata.

Az országos tendenciával ellenkezőleg a városra ma is jellemzo a népességszám gyors emelkedése.

A város népességének növekedése elsosorban a betelepülések magas számából adódik. A vándorlási különbözet +14, 5 %. Az ezer lakosra számított élve születések számának hatéves átlaga 12, 4. A halálozásoké 12, 2 így a születések száma meghaladja a halálozását, ezért a természetes szaporodás pozitív 0, 2. Ennek ellenére a lakosságszám természetes utánpótlása nem biztosított. A gyermekvállalási kedv 1, 4 ezrelék, ami nagyon alacsony.

Jelenleg az óvodáskorúak száma ~1950 fo (1902 fo), az alapfokú oktatásra jogosultaké 5613 fo (5910 fo), míg a középfokú ellátást igénylok száma 2860 fo (~2600 fo). (A zárójeles adatok a 2000. év adatai.) 2000-hez viszonyítva az óvodás és iskolás korosztály száma kis mértékben csökkent, míg a középiskolai korosztály száma növekedett. A korfát tanulmányozva az elmúlt évek során az egyes korosztályok száma stabilizálódott.

A népesség területi eloszlása településrészenként igen egyenetlen. Amíg a város osibb részein (Ófalu, Újtelep) napjainkra stabilizálódott a népességszám, addig Parkváros és Érdliget egyes területén dinamikusn emelkedik az új beköltözések következtében. Fontos figyelembe venni az egyes településrészek átlagos életkorát is. Megfigyelhető Ófalu előregedése. Ugyanez tapasztalható Újtelep és Érdliget más részén is. E két településrészen viszont folyamatos

lakosságcserét lehet megfigyelni, a betelepülések következtében, ami a telkek csökkenésével folyamatosan fel fog gyorsulni.

A rendelkezésre álló adatok elemzéséből kitunik, hogy a **legdinamikusabb népességszám - növekedés Parkvárosban tapasztalható**. Itt a legnagyobb a szülőképes korosztály száma és a betelepülők is szívesen választják ezt a területet otthonuknak. Így továbbra is **itt várható a legnagyobb igény egy új nevelési-oktatási intézmény létesítésére**.

Nehezen megítélhető az M 6-os út 2006-ig várható megépülése után kialakuló demográfiai helyzet. A fejlesztéstől a Duna-part és Ófalu és Érdliget felértékelődését várjuk, melynek hatására jelentősebb mértéku népességcsere és létszámnövekedés tervezhető.

Érd sajátos jellemzője, hogy nem alakult ki egy egységes az egész városra kiható, meghatározó súlypontú városközpont. A vasutak, majd az autópályák megépítésével a település központja mind messzebb került a Duna vonalától. A 6-os és 7-es út találkozásánál épült ki a mai kulturális és közigazgatási városközpont, melynek kialakítása napjainkban is folyik. Az elmúlt év legjelentősebb eseménye éppen az új városközpont fejlesztési terveinek elkészítése, és tokeeros vállalkozók felkutatása volt, akik realizálni képesek az elképzeléseket.

Ezzel párhuzamosan alakultak ki az egyes településrészek az alközpontok (Ófalu, Parkváros,). A leggyorsabban betelepülő részek: az M 7-es autópálya környéke, sőt az azon túli területek. Főleg budapestiek, de az ország minden részéből érkeznek új lakók a városba a jobb megélhetés vagy a jobb életkörülmények reményében.

A lakosság korosztály szerinti megoszlása			
	2000	2003	2005
korosztály	fo	fo	fo
0 –5	3212	3555	3795
6 –18	9159	9129	9330
19 – 35	14466	15424	16500
36 - 105	28666	30702	32000
összesen	55503	58810	61625

Feltűnik, hogy 2000-hez viszonyítva a lakosságszám növekedésével nem emelkedett az iskoláskorú népesség. Ugyanakkor továbbra is jelentős számú nem érdi lakhelyű tanuló kell ellátni a közoktatási intézményekben, miközben számos érdi tanuló a környező településeken, főleg Budapest iskoláiban tanul.

A népességet lefedő nevelési-oktatási intézményrendszer a múltból öröklött, javarészt korszerűtlen, nem a szabványoknak megfelelő épület. Korábbi épületek átalakítása, bővítése, felújítása során nyerték el mai formájukat. A legtöbb esetben alulméretezettek, zsúfoltak, a mai igényeket csak rendkívüli erőfeszítések árán elégítik ki.

Ebből adódóan a nem túl távoli jövőben nagyarányú beruházásokat kell végrehajtani az intézményhálózat fejlesztése érdekében. Érd Városa erre saját erőből nem lesz képes. Jelentős megyei és kormánytámogatásra lesz szükség.

A nevelési-oktatási intézményt igénylő korosztály ellátását 8 óvoda 13 telephelyen, 6 magánóvoda, 10 alapfokú oktatási intézmény egy nyolc- illetve négyosztályos gimnázium és egy szakképző iskola látja el. A népességi adatok szerint a 9-14 éves korú népesség 10 %-át nem érdi oktatási intézményben helyezik el. Ennek ellenére az egyes osztályokban lévő tanulók

létszáma magas. A törvény által meghatározott átlagot a II. Lajos Általános Iskola kivételével minden iskola meghaladja. A maximum létszámot csak egy-egy osztály létszáma haladja meg. Az egyetlen korszerű közoktatási intézmény a Bolyai János Általános Iskola központi épülete, melynek épületszerkezete, termeinek kialakítása megfelel a mai igényeknek.

A közoktatási intézményekben ellátottak számának alakulása 2000 – 2005

	2000.	2003.	2004.	2005.
Ált. iskola:	5160	5075	5770	5716
Óvoda:	1828	1889	1860	1842

A táblázat 2000. és 2003. évi számadata a valós helyzetet tükrözi, amelynél ~600 fovel nagyobb az adott korosztály létszáma. A többi adat a korfából számított várható létszámokat jelzi. Az iskoláskorúak közel 10 %- át nem érdi oktatási intézményben látják el, ugyanakkor Érden is számos környező településen élő diák tanul alap- és középfokon.

12. 2. Személyi feltételek

A színvonalas nevelő- oktató munka ellátásának egyik alapfeltétele az iskolák szakos ellátásának biztosítása.

Pedagógusok statisztikai adatai Érd Város oktatási intézményeiben 2003. 10. 1.										
Iskola	Foglalkoztatás						Képesítés			
	Teljes munkaidő		Rész munkaidő		Óraadó		Egyetemi	Foiskolai	Tanító	Egyéb
							Tanári			
	no	férfi	no	férfi	no	férfi				
II. Lajos Általános Iskola	15	2	2				4	7	7	1
Bolyai J. Általános Iskola	48	5	9	2			10	31	22	1
3. Sz. Általános Iskola	23	5	7				3	26	4	2
Batthyány Általános Iskola	39	7	1				5	17	22	3
Gárdonyi G. Általános Isk.	40	3	2				1	20	22	2
Széchenyi I. Általános Isk.	46	3	7		2		5	27	20	4
Körösi Cs. S. Általános Isk.	57	5	1				4	26	31	2
Teleki S. Általános Iskola	53	4	3	2		3	9	28	23	2
Hunyadi M. Általános Iskola	21	7	3				2	17	11	1
Vörösmarty M. Gimnázium	38	7	2	2		1	42	5	1	1

Kós Károly Szakképző Isk.	30	14	2				19	14		13
Városi Zeneiskola	18	11	7	6			6	17		19
Összesen	428	73	46	12	2	4	110	235	163	51
				559						559

A városban megfelelő a szakos ellátás. Egyre több pedagógus rendelkezik több diplomával, valamint szakvizsgával.

12. 3. Óvodák

Az óvodák jelenlegi helyzete

A nyolc óvoda tizenhárom telephelyét és körzethatárát városunk kerületi felosztása határozza meg.

	Név	Csoportok száma	Gyermekek száma	Férohelyek száma	Elutasított gyermekek száma	Óvodapedagógus létszám	Dajkák száma
1.	1. Sz. Óvoda	7	199	175	25	15	8
	Tállya u.	3	85	60	0	6	3
2.	Kisfenyves	6	165	140	1	12	6
3.	Meseház	4	99	75	14	10	4
	Napsugár	4	106	80	23	8	4
4.	4. Óvoda	5	135	125	0	11	5
	Harkály u.	3	82	65	0	6	3
5.	Tusculanum	8	237	200	40	17	8
6.	Kincses	4	129	100	2	9	4
	Riminyáki u.	2	69	50	0	4	1
7.	Bem tér	9	257	225	38	19	9
8.	8. Sz. Óvoda	4	109	74	21	9	4
	Fo u.	4	87	66	3	8	4
	Összesen	63	1760	1435	167	132	64

Az intézmények közül csak hat épült kifejezetten óvodának (1. Sz. Óvoda, Kutyavári u., 3. Sz. Óvoda Tárnoki u., 4. Sz. Óvoda Fácán köz, Tusculanum Óvoda, Kincsaes Óvoda Béke tér, 7. Sz. Óvoda Bem tér). A többit családi házakból átalakított, bővített épületek alkotják, természetesen ezek az épületek nem mindenben felelnek meg az óvodáztatás követelményeinek.

A statisztikai adatokból jól látható, hogy az önkormányzat az óvodai nevelést, mint kötelező alapellátást nem képes oly módon megteremteni, hogy abba minden óvodáskorú gyermek be tudjon kapcsolódni. A gyermekek nagy része csak ötödik életévét betöltve kerülhet óvodába. A szülők nem élhetnek a szabad óvodaválasztás jogával.

Az óvodai férőhelyek száma 1435. Az óvodába járó gyermekek száma 1995-től 1999-ig több mint 400 fovel haladja meg a tényleges férőhelyek számát. Az utóbbi két évben (1999-2000) már csak, 300 fovel magasabb a gyermekek száma a férőhelyekhez viszonyítva. Ebből adódóan az

óvodai beíratás után elutasított gyermekek számát, az átlag csoportlétszámot és a férőhelyek feltöltöttségét illetően némi javulás mutatkozik, mivel településünkön az óvodáskorú gyermekek száma némiképp csökkent.

Ennek ellenére a törvényben megengedett maximum 120 %-os feltöltöttséget még mindig nem tudjuk tartani, az átlag csoportlétszám 30 főről 28-ra csökkent, még a törvény szerinti létszámkorlátok a következők: átlagléttszám 20 és a maximális létszám 25, az országos átlag 25, 1 csoportonként.

Ófalu

Népessége előregedőben, csökken a gyermeklétszám és a népesség kedvezőtlen alakulása miatt sokan más körzet intézményeiben helyezik el gyermekeiket.

Felső úti óvoda

Az óvoda környékén az elkövetkező 2 évben gyenge emelkedést mutat a gyermeklétszám, tehát az óvoda kihasználtsága biztosított.

Újtelep

Kissé csökken a nyomás az óvodáskorú népesség tekintetében, az intézmények még mindig túlszűfoltak.

Érdliget

Népességszáma stabilizálódik. Nagy befogadóképességu óvoda és tagóvodája az igényeket nagy nehézségek árán ki tudja elégíteni.

Tusculanum

Nagy körzetu, fiatal népességu terület. Az óvodáskorú népesség száma növekszik.

Kisfenyves Óvoda és Kincses Óvoda (városközpont)

Népességszám stagnál, az óvodáztatásra irányuló igény kis mértékben csökkent. Az intézmény kihasználtsága biztosított.

A Tárnoki út és környékétől északra mindösszesen három óvoda található, melyek körzetében magas a szülőképes korosztály száma, sok az óvodás és iskoláskorú gyerek. Nagy nyomás nehezedik a közoktatási intézményekre.

Idősebb lenne az óvodai férőhelyek számának bővítése, elsősorban a parkvárosi 7. Sz. Óvoda (*Bem tér*) körzetét kellene tehermentesíteni.

Parkváros területén egy új nevelési-, oktatási intézmény (óvoda, iskola, ÁMK) alapítása válik szükségessé az igen erős demográfiai nyomás hatására

12. 4. Általános iskolák

Érd oktatási vonzáskörzete igen nagy. Ezt bizonyítja, hogy nem csak a középiskolákban, de az általános iskolák tagozatos osztályaiban is jelentős a szomszédos településekről Érdre ingázó diákok száma. A városban jelenleg kilenc általános és egy kiegészítő iskola működik. 1980-hoz képest jelentős javulást mutat az a tény, hogy a korábban átlagosan 41 fős osztálylétszámot sikerült az elmúlt években jelentősen csökkenteni így az egy osztályra jutó diákok száma már 30 fő körül mozog.

Iskoláink sajátos profilt alakítottak ki maguknak, így nemcsak névadójuk ünnepélyes iskolanapjával, hanem valamely tantárgycsoport fokozottabb mérvű oktatásával is elkülönülnek egymástól, ezzel választási lehetőséget nyújtva a tanulóknak adottságaik kibontakoztatásához.

II. Lajos Általános Iskola a város legrégebbi történelmi emlékekben gazdag településrészén, Ófaluban működik. Kiemelt jelentősége van az iskola családi jellegének, az egyénre szabott fejlesztésnek, az elért eredmények megőrzésének.

A Bolyai Általános Iskola nevének megfelelően főleg a matematika oktatása terén tűnik ki. Az iskola két önálló épületben működik. Az Alsó u. 80. szám alatti épület ad otthont az első, a második osztályos gyerekeknek, valamint a harmadik és negyedik évfolyam egy részének. Az Erzsébet u. 24-32. szám alatti épületben a tagozatos valamint az összes felső tagozatos tanuló kap helyet.

A Batthyány Általános Iskola elsősorban sportiskolaként szerzett hírnevet magának, de innen indult el és vált hagyománnyá a Magyar Földrajzi Múzeummal közösen szerzett városi helyföldrajzi vetélkedő is.

A Gárdonyi Géza Általános Iskola 1994-től a Soros Alapítvány segítségével közösségi iskolává alakult, és 1999 óta hagyománnyá tette a tuculanumi búcsú rendezvényét.

A Széchenyi Általános Iskola, művészeti oktatással (tánc és színjátszás oktatása, iskolagaléria stb.) és közösségi programjaival tűnik ki.

A Korösi Csoma Sándor Általános Iskola zeneiskolával vetélkedő tevékenységet is folytat – megyei, országos és nemzetközi kórustalálkozók szervezője. Mindezen túl 1993 óta országosan egyedülálló komplex természettudományos képzést is folytatnak.

A Teleki Sámuel Általános Iskola számos manuális és sporttevékenységgel igyekszik szolgálni a diákok nevelését (szövoszakkör, kosár- és kézilabda, rajz).

A Hunyadi Mátyás Általános Iskola sokoldalú programjaival biztosítja a tanulók órán kívüli nevelését, képzését.

A matematikát 5. osztálytól itt is emelt szinten tanulhatják a jó képességű tanulók.

A 3. Sz. Általános Iskola az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók nappali rendszerű, általános műveltséget megalapozó oktatási intézmény. Az 1. Sz. Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján történik a beiskolázás.

Az iskola tanulólétszáma 127 fő, folyamatosan emelkedik. Korosztályonként egy-egy, míg az ötödik és a hetedik évfolyamon párhuzamosan két - két osztállyal működik.

Jelenleg az iskola keretében működik a Városi Logopédiai Szolgálat, melynek helyigénye szintén az intézményben jelentkezik. Az intézmény Érd és vonzáskörzetének értelmi sérült gyerekeit látja el.

Marianum Általános Iskola a rendszerváltozásnak köszönhetően 1991 óta ismét működik a katolikus iskola (a leány polgári utódja).

Fenntartó: A Székesfehérvári Egyházmegye

A Városi Zeneiskola Érd egyetlen művészetoktatási intézménye. A korábban említett kihelyezett tagozatok lehetővé teszik, hogy a gyerekek nagy része a központba bejárás helyett általános iskolájukban részesüljön zeneoktatásban. A tanulói létszám jelenleg 484 fő. A közelmúlt egyik vívmánya, hogy mostanra valamennyi hangszeres oktatást folytató tagozaton működik elméleti foglalkozás, szolfézs óra. Jól megoldott a tagozatokon működő korrepetíció is. Ilyen módon elmondhatjuk, hogy a zeneiskola bizonyos mértékig segíti és kiszolgálja az általános iskolák tevékenységét, nem utolsósorban azzal is, hogy programegyeztetéssel igyekszik a közoktatási intézményekhez igazodni.

A 2002/2003. tanévben életre kelt az évek óta szunnyadó Érd Zenekultúrájáért Alapítvány, amely új kuratóriummal és újrafogalmazott célokkal kezdte meg működését.

12. 5. Középiskolák

A Vörösmarty Mihály Gimnázium 1962-ben került átadásra. Kezdetben 12, majd 1980-ra 14 tanteremmel és 333 tanulóval működött. A vidékről bejárók száma 173 fő volt. Az 1990-ben végrehajtott bővítésekkel a gimnázium már 18 osztályteremmel és 500 tanulóval működik, ebből a környező településekről bejárók száma 195 fő, amelynek egyharmada Százhalombattáról jár át az oktatási intézménybe. Ez a kiugróan magas szám tette szükségessé a kollégiumi szárny megépítését. A gimnáziumban már évek óta működik a nyolcosztályos oktatási forma egy-egy osztállyal. A hagyományos négyéves képzés keretében országos beiskolázású biológiai, kémiai, angol, német, francia, matematika tagozat és természetesen általános tantervű osztályok indulnak.

Kós Károly Szakképző Iskola tanulói létszám a 850 fő, akiknek közel kétharmada a közeli településen lakik. A szakmunkásképzőben gyors- és gépíró, autószerelő, szobafestő, élelmiszer-eladó, varrónő, erósszármű berendezés –szerelő, kovács, esztergályos, karosszéria lakatos, szerszámkészítő, központifutás- és csoszerelő, órák, fogmuves, valamint felszolgáló szakmákat oktatnak. Néhány éve kezdte meg működését az intézményben az érettségit is magában foglaló szakközépiskolai ágazat, amelyben a tanulók, többek között, a varrónői, a gépszerelői és a vegyész szakmák közül választhatnak. Szinte az országban egyedül álló kezdeményezésként beindult egy speciális oktatási forma is, amely a már végzett szakmunkások számára kétéves intenzív nappali képzés keretében lehetővé teszi az érettségi megszervezését.

12. 6. Városi Nevelési Tanácsadó

Központi feladatként ellátott alaptevékenysége: Pedagógiai szakszolgálat, nevelési pszichológiai tanácsadás, (beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási zavarokkal küzdő gyerekek, tanulók problémáinak feltárása, korrekciós célú, családközpontú foglalkoztatás komplex pedagógiai és pszichológiai módszerekkel, iskolaérettségi vizsgálat végzése, szakvélemény készítése).

A város és vonzáskörzete óvodáival, iskoláival és egyéb szociális és mentálhigiénés tevékenységet folytató intézményeivel élő kapcsolatot alakítottak ki.

13. Közművelődés

A helyi kulturális élet fontos szereplője az önkormányzat. A művelődési tevékenység, a művelődési folyamatok, rendezvények többsége így az önkormányzat által fenntartott intézményekhez kapcsolódik, melyek alkalmasak az alapfunkciók ellátására.

Azonban a város sokszínűségének formálásában jelentős szerepük van a civil szervezeteknek, melyek egyre nagyobb számban vesznek részt a művelődési folyamatok alakításában.

Alapvetően három önkormányzati intézmény látja el a közművelődési és közgyűjteményi feladatokat, a Városi Művelődési Központ, a Csuka Zoltán Városi Könyvtár és a Magyar Földrajzi Múzeum.

13.1. 1. Városi Művelődési központ

A környező településekre is kiható ellátási funkciót tölt be a közel 400 férőhelyes Városi Művelődési Központ. Az 1972 óta működő intézmény számos kulturális, művészeti esemény, program, kiállítás helyszíne, a különböző klubok, szakkörök, művészeti együttesek otthona. Itt működik a Bukovinai Székely Népdalkör is. A csoport tevékenysége elismeréseként 1991-ben Európa-díjban részesült. Vezetője Kóka Rozália, a Népművészet Mestere. A művelődési központ szövműhelye a tárgyalókat és a hagyományok, valamint a szövés technikák iránt érdeklődőket fogja össze. Jelentősek a város művészeti életében az énekkarok (Szirmok Városi Pedagógus és Noi Kar, Minaret Férfikórus, Harmónia Caelestis Kórus), a modern tánc együttesek, a zeneiskolai tanárokból álló Bach Kamarazenekar bemutatói, hangversenyei, a Képzőművész kör és a Duna Art Fotóklub kiállításai.

A művelődési központ a központi épületen kívül három telephelyet működtet, a Parkvárosi Községi Házat, az Ófalusi Községi Házat és a Szövműhelyt a lakótelepen.

A városban működő civil szervezetekkel jó a kapcsolata az intézménynek. Helyiségproblémájukat részben meg tudja oldani az érdeklődési Civil Ház. Pályázataikhoz és más működési problémájukban tud a művelődési ház segíteni. Az intézmény sok külső szervvel tart kapcsolatot. Ezek a külső szervek a helyiségeket akarják többnyire igénybe venni, programjaikon részt venni vagy közösen programot szervezni.

A művelődési ház egyre fokozódó, intenzívebbé váló térségi szerepkört lát el. Elkészült egy a kistérség értékeit bemutató képeslapsorozat és fotóalbum az érdeklődési művelődési ház szervezésében.

13.1. 2. Magyar Földrajzi Múzeum

A Magyar Földrajzi Múzeum dr. Balázs Dénes geográfus, érdeklődési lakos szorgalmazása, szakértelme és anyagi támogatása, valamint az érdeklődési önkormányzati szervek és polgárok áldozatkészsége nyomán jött létre 1983-ban Érden a Wimpffen-kúria épületében. Az országban egyedülálló múzeum, a nemzetközileg is számon tartott magyar geográfiai kutatások történetének dokumentumait gyűjti és gondozza.

A több mint 10 ezer darabos, főként hagyatékokat és magyarok vezette egzotikus expedíciók anyagát (benne kiemelkedő Balázs Dénesé!) magába foglaló gyűjteménye egyedülálló a szakágban. Az itt folyó tudományos, elsősorban karsztmorfológiai és tudománytörténeti kutatások nemcsak hazai, de nemzetközi tekintetben is ismertek és elismertek.

A múzeum évente rendez nemzetközi konferenciákat. A konferenciák anyagát saját kiadású periodikákban, alkalmanként önálló kötetekben teszi közzé. Szakemberei munkásságában (mely e szakterületen páratlan jelentőségű!) különös hangsúlyt kapnak az érdeklődési vonatkozások.

Kiadványaik (fennállása óta kb. félszázra tehető!) mintegy harmada Érd geográfiai, honismereti és kultúrhistoriai témáival foglalkozik.

A múzeum gazdag anyagú állandó és időszakos kiállításaival missziót tölt be a földrajztudomány eredményeinek népszerűsítésében. Látogatóinak száma számottevő, évente 6. 000-10. 000 fő. A múzeum parkjában felállított földrajztudósok szobor-panteonja nemcsak a nagy tudósoknak állít emléket, de Érdre vonzza mindazokat, akik a geográfia iránt érdeklődnek.

A múzeum tevékenysége az utóbbi években kiszélesedett, hatásában erősödött. Szerepet játszott ebben munkatársainak elmélyült tudományos munkája (ezt az igazgató legmagasabb múzeumi elismeréssel, a Móra Ferenc Díjjal való kitüntetése jelzi!) és kiemelkedő ismeretterjesztő (országosan is jelentős múzeumpedagógiai és ismeretterjesztő munka), valamint a 2001. évben történt, a múzeumot jobb infrastrukturális helyzetbe hozó, a helyi Önkormányzat anyagi hozzájárulásával történt külső épület felújítás is.

13.1. 3. Csuka Zoltán városi könyvtár

A Csuka Zoltán Városi Könyvtár 1954-től működő intézmény, mely 1968 óta működik a Hivatalnok utcában lévő két épületben. 2004-ben ünnepli fennállásának 50. évfordulóját. 1982-ben került átadásra az új épület, szintén a Hivatalnok utcai ingatlanon, mely jelenleg is a könyvtár központi épületeként működik, így a gyermekkönyvtár a régi épületben szép teret kaphatott. Az új, 350 m² alapterületen kapott helyet a felnőtt könyvtár, a feldolgozó és az igazgatói iroda, valamint egy étkező-konyha.

A gyermekkönyvtárnak a hagyományos könyvkölcsönzésen túl helyet kell adnia különböző kulturális versenyeknek is, többek között az 1983. óta meghirdetett költészet napi rajzpályázat anyagának is.

1983-ban a Tanácsházán (ma Magyar Földrajzi Múzeum) megnyitotta kapuit a könyvtár zenei részlege. Itt és a gyerekkönyvtárban is gyakran fogadnak csoportokat könyvtárismertető és tematikus, szabadidős foglalkozásokra.

Az említett központi épület (felnőtt könyvtár), gyermekkönyvtár és zenei könyvtár mellett további telephelyek a Jósomszédság Könyvtára és a Napház Galéria a Sárd utcában, a Parkvárosi Községi Házban működő fiókkönyvtár és az Ófalusi Községi Ház, mely a muvelodési házzal közös fenntartású épület (igen rossz állapotú, teljes felújításra szorul).

A könyvtár tartalmi tevékenysége igen sokrétű:

gyűjteményszervezés, állományfeltárás, dokumentum és információszolgáltatás, közösségi rendezvények szervezése, kiadványok megjelentetése, helytörténeti munka szervezése.

2003. évi adatok szerint a könyvtár állománya 81 898 db-ot tesz ki, olvasóinak száma 4811 fő volt, mely napi forgalomra vetítve 240-320 főt jelent, s ebben az összesítésben a rendezvények látogatói nem szerepelnek.

A mai könyvtár a lakosságnak olyan eszköze, melyen keresztül hozzáférhet a számára fontos nyomtatott könyvtári dokumentumokhoz, az ezekben megjelenő, valamint elektronikus úton elérhető információkhoz, melyekkel a 21. századi tudásalapú társadalom egyenrangú, tájékozott polgára lehet.

Erosee az igény az elektronikus információkra, ezeket pályázati úton elért számítógépes hálózattal, Internettel biztosítja a könyvtár. Folytatja és erősíti a közösségteremtő szerepét, különösen a helyi alkotók, a lokálpatrióták vonatkozásában. Ki kell emelnünk a könyvtár kiadói tevékenységét is, mely szintén erősödött az utóbbi évtizedben.

Az 1954-től eltelt 50 év alatt a könyvtár az egy helyiségben működő könyvkölcsönző helyből korszerű, információt és dokumentumot szolgáltató, a különböző korosztályoknak megfelelő művelődési, közösségi lehetőséget biztosító – bár gondokkal küzdő városi intézménnyé vált.

14. Szociális ellátás

Magyarország az Alkotmányban rögzíti az állampolgárok, (családok) szociális jogainak védelmét, és előírja a rászorulókról, a hátrányt szenvedőkről való gondoskodást, melyet az önkormányzatok részére az Ötv. mint kötelező alapfeladatot jelenít meg.

14. 1. Pénzbeli és természetbeni ellátások

Pénzbeli és természetbeni ellátásokat minden önkormányzat a törvényben rögzített keretszabályok és a helyi rendeletben meghatározott feltételek szerint állapíthat meg. A törvény lehetővé teszi, hogy az önkormányzatok saját költségvetésük terhére a törvényben meghatározottnál kedvezőbb feltételek mellett adja a támogatást, valamint önként vállalt feladatként egyéb ellátásokat is biztosítson.

14.1. 1. Természetben nyújtott ellátások:

szociálisan rászorulóknak közgyógyellátása – olyan személyek részére is megállapítható a támogatás, akinek a gyógyszerköltsége olyan magas, hogy az életfenntartását veszélyezteti, 70 év felett még kedvezőbb feltételek mellett biztosítjuk a támogatást.

Élelmiszer-csomag, élelmiszer-utalvány – élelmiszer-utalvány az azonnali segélyezés lehetőségét biztosítja

Gyógyszertámogatás – szintén az azonnali segélyezés lehetőségét biztosítja

Tűzelőutalvány

Gyermekintézmények térítési díjának átvállalása

Szemétszállítási díj mentessége, kedvezménye

Érden az alábbi **pénzbeli és természetbeni** támogatásokat biztosítja az önkormányzat rászorult lakosai részére:

14.1. 2. Kötelezően ellátandó feladatok:

- ?? idősokorúak járadéka
- ?? rendszeres szociális segély
- ?? ápolási díj
- ?? lakásfenntartási támogatás
- ?? átmeneti segély
- ?? rendszeres gyermekvédelmi támogatás
- ?? várandós anyák támogatása
- ?? közgyógyellátási igazolvány
- ?? köztemetés
- ?? a társadalombiztosítás igénybevételeire jogosító igazolvány

14.1. 3. Önként vállalt feladatok:

- ?? ápolási díj méltányosságból
- ?? lakásfenntartási támogatás méltányosságból
- ?? rendszeres gyermekvédelmi támogatás méltányosságból
- ?? tűzelo támogatás
- ?? gyógyszer-támogatás
- ?? élelmiszer utalvány
- ?? 100 évesek támogatása
- ?? 80, 90 és 100 évesek születésnapjára csomagja
- ?? temetési segély
- ?? közgyógyellátási igazolvány méltányosságból
- ?? rendkívüli gyermekvédelmi támogatás
- ?? tanszer-tankönyv támogatás
- ?? étkezési térítési díj átvállalása
- ?? vis maior támogatás
- ?? szemszállítás fizetési mentesség, kedvezmény

14.1. 4. Az Önkormányzat által nyújtott pénzübeli és természetbeni ellátások statisztikai adatai a 2003. évről

A szociális biztonság megteremtése és megőrzése, az Alkotmányban meghatározott szociális jogok érvényre juttatása érdekében, alanyi jogon, törvényekben rögzített keretszabályok, ill. a települési önkormányzatok helyi rendeletében meghatározott feltételek szerint a szociálisan rászoruló személyek szociális ellátásban részesítendőek.

Az 1993. évi III. törvény, valamint az 1997 évi XXXVII. tv. határozza meg az önkormányzatok által kötelezően adandó pénzübeli és természetbeni szociális támogatások körét. Ezek egy része esetén csak keretszabályokat állít fel a törvény, a többi esetén azonban konkrét feltételeket állapít meg.

Érd Város Önkormányzata a pénzübeli ellátások keretén belül szociális rászorultság esetén a törvényi rendelkezéseknek megfelelően az alábbi kötelezően ellátandó ellátásokat biztosítja.

Kötelező szociális ellátás (fo)

Szociális ellátás	2003 év/fo
Időskorúak járadéka	18
Rendszeres szociális segély	11
Rendszeres szociális segély aktívkorú	25
Rendszeres gyermekvédelmi támogatás	2.084
Ápolási díj	76
Átmeneti segély	3.109
Köztemetés	17

Várandós anya támogatása	11
Közügyögyellátási igazolvány	917

A fent említett törvények nem kötelezo ellátási formaként tartalmaznak egyes ellátási formákat is és ezen támogatások folyósításának keret szabályait is.

Érd Város Önkormányzat képviselo-testülete **26/2004. (VII.5.)** számú rendelete a szociális ellátások helyi szabályairól, valamint a **37/1997. (XII.1.)** számú rendelete a gyermekek védelmének helyi szabályairól tartalmazza a nem kötelezo ellátási formák körét és a folyósítások részletes feltételeit.

A nem kötelezoen ellátandó feladatok két külön csoportba sorolhatóak;

1., egyes ellátási formáknál a kötelezoen nyújtandó pénzellátásokra jogosultak körét bovíttük ki. Az 1993 évi III. tv és a 1997 évi XXXVII. tv. a folyósítás feltételeként elsosorban az egy fore jutó jövedelmet határozza meg, ez azonban annyira alacsony, általában a nyugdíjminimum 100-150-200%-a, ezért további méltánylási lehetőségként egyes esetekben megemeltük a jövedelem határt. Pl. mélt. rgyvt, ápolási díj, lakásfenntartási támogatás, közgyögyellátás

2., a többi ellátási forma olyan támogatásokat tartalmaz, amelyek meghatározott váratlan élethelyzetekben nyújt segítségét, pl. temetési segély, élelmiszerutalvány, tüzeloutalvány, gyögyosztámogatás, tankönyv-tanszertámogatás, vis maior. Ezen támogatási formák esetén a külön határoztuk meg a folyósítás feltételeit a támogatási formák jellegének megfelelően.

Nem kötelezo pénzbeli szociális ellátások

méltányossági ápolási díj - 18 év feletti tartós beteg ápolását végzo közeli hozzátartozó részére is megállapítható a támogatás

méltányossági lakásfenntartási támogatás – magasabb jövedelem határig biztosítjuk a támogatást temetési segély nyújtható annak a kérelmezzonek, aki az elhunyt személy eltemettetéséről gondoskodott

100 évesek támogatása – jövedelemtol függetlenül jövedelemkiegészítő támogatás illeti meg a 100. életévét elérő személyt

rendszeres gyermekvédelmi támogatás – gyermekét egyedül nevelo szülő, ill. emelt szintu családi pótlékban részesülő eltartott gyermek esetén magasabb jövedelemhatárig is megállapítható a támogatás

rendkívüli gyermekvédelmi támogatás esetén a törvény csak keret szabályt állapít meg

várandós anya támogatása – szociális válsághelyzetben lévo várandós anya támogatása

tankönyv- tanszer támogatás

VIS MAIOR támogatás

Eseti pénzbeni ellátások 2003 év

Szociális ellátás	2003 év/fo
ápolási díj méltányosságól	91
lakásfenntartási támogatás méltányosságól	101

rendszeres gyermekvédelmi támogatás méltányosságból	335
tüzelo támogatás	231
gyógyszertámogatás	18
élelmiszer utalvány	319
100 évesek támogatása	3
80, 90 és 100 évesek születésnapjára csomagja	285
temetési segély	338
közgyógyellátási igazolvány méltányosságból	1.459
rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	460
tanszer-tankönyv támogatás	425
étkezési térítési díj átvállalása	465
Vis maior támogatás	1

A szociális biztonság megteremtése és megőrzése céljából a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény határozza meg a szociális ellátásra való jogosultságokat, valamint azt, hogy mely ellátásokat, mely települési szinteken kell biztosítani.

14. 2. Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások

A szociális szolgáltatások lehetséges alanyai általában a kedvezőtlen életkörülmények között élők közül kerülnek ki, közülük is elsősorban az idősök, a betegek, a fogyatékosok és a hajléktalanok. A statisztikai adatok felhívják a figyelmet arra, hogy csökken a születések száma, növekszik a születéskor várható életkor, ezáltal a gyermekkorúak aránya fokozatosan csökken, az idős (60 éven felüli) korosztályé emelkedik. A szociális ellátó rendszer legnagyobb célcsoportját az idős korosztály adja. A 60 évesek és idősebbek aránya 2001-ben a városban elérte a 17%-ot. A lakosság korösszetétele, öregedése, az aktív népesség társadalmon belüli csökkenő aránya, jövedelmi viszonyai meghatározzák a szociális szolgáltatások iránti keresletet.

A demokratizálódási folyamattal, az emberi jogok előtérbe kerülésével erősödött egyes hátrányos helyzetű csoportok társadalmi integrációjának igénye. Így jelentős hangsúlyt kapott a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének elősegítése, a kirekesztődés elleni küzdelem, a pszichiátriai és szenvedély betegek, valamint a hajléktalanok, a romák esetében.

A szociális szolgáltatások iránti igények kielégítésére szolgáló ellátásokat a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (szociális törvény) határozza meg. A törvényben az ellátások egységes rendszert alkotnak. Az eltelt 10 évben az ellátások köre, így a szolgáltatások megszervezésére kötelezett helyi önkormányzatok kötelező feladata is jelentősen bővült.

A lakossági igények kielégítésében fontos változást jelentett, hogy a helyi önkormányzatok által biztosított szolgáltatások mellett lehetővé vált egyes ellátások igénybevétele más szervezetektől, egyháztól, civil szervezettől, gazdasági társaságtól is. Az úgynevezett nem állami fenntartók Érdén elsősorban a bentlakásos intézményi ellátás terén nyújtanak szolgáltatást.

14.2. 1. Alapellátások

Az alapellátás megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális helyzetükből, vagy más okból származó problémáik megoldásában. A szociális törvény valamennyi települési önkormányzat kötelező feladatává teszi lakosságának a szociális alapellátás biztosítását.

Kötelező szociális ellátásokat Érden

- ?? Étkeztetés
- ?? Házi segítségnyújtás
- ?? Családsegítés, támogató szolgálat
- ?? Gyermekjóléti szolgáltatás
- ?? Bölcsőde
- ?? Idősek nappali ellátása
- ?? Hajléktalanok nappali ellátása
- ?? Hajléktalanok átmeneti és krízis otthona
- ?? Családok átmeneti otthona
- ?? Gyermek napközbeni ellátása
- ?? Gyermek átmeneti otthona

Önként vállalt feladatok:

- ?? Fogymódosított gyermekek korai fejlesztése, képzése
- ?? Idősek bentlakásos otthona

Kötelező, de jelenleg nem ellátott feladatok:

- ?? Pszichiátriai betegek közösségi ellátása
- ?? Szenvedély betegek közösségi ellátása
- ?? Házi gyermek felügyelet
- ?? Pszichiátriai betegek nappali intézménye
- ?? Szenvedély betegek nappali intézménye
- ?? Pszichiátria betegek átmeneti otthona
- ?? Szenvedély betegek átmeneti otthona
- ?? Fogymódosított személyek átmeneti otthona
- ?? Idősek átmeneti otthona
- ?? Utcai szociális munka
- ?? Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- ?? Gyermekjóléti Központ

1996-tól az intézményrendszer átszervezésre került, melynek oka a funkcionális feladatmegosztás, ezzel a meglévő erőforrások hatékonyabb felhasználása. Önállóan gazdálkodó intézmény, költségvetését a fenntartó Önkormányzat állapítja meg. Hat tagintézménnyel és egy gazdasági irodával látja el feladatát.

14.2. 2. Bölcsodék

A városban két bölcsode is működik. Az 1. sz. bölcsode 1980. október óta üzemel 60 férőhellyel, a 2. sz. pedig 1983. augusztustól, szintén 60 férőhellyel. A dolgozók létszáma 18 illetve 20 fő. Mindkét intézmény állapota erosen leromlott, felújításuk sürgössé vált. A rendelkezésre álló férőhely kevés, a jelentkező igényeket nem tudja kielégíteni.

1. sz. bölcsode			2. sz. bölcsode		
év	Ellátott létszám	kihasználtság %	év	Ellátott létszám	kihasználtság %
1998	72	120,82	1998	70	116,67
1999	74	123,8	1999	70	116,67
2000	69	114,49	2000	60	100
2001	69	114,75	2001	60	100
2002	61	101,76	2002	59	98,33
2003	63	105,78	2003	60	100

14.2. 3. Családsegítő szolgálat

A Családsegítő Szolgálat 1987-ben kezdte meg működését, elsők között az országban. A tavalyi év során sikerült a szolgálat részére egy megfelelő, korszerű épületet biztosítani, mely megfelel a feladat ellátás követelményeinek. A személyi feltételek azonban jóval alatta maradnak a jogszabályban meghatározott szakmai létszám normának és a területen jelentkező igényeknek. 2004. júliusától speciális alapellátási feladatot - támogató szolgálat - is ellátnak. Határozatlan idejű működési engedéllyel rendelkezik.

Az igénybevételt és látogatottságot az alábbi táblázat mutatja

év	fő
1998	1285
1999	1156
2000	1062
2001	1070
2002	1039
2003	904

14.2. 4. Gyermejjóléti Szolgálat

A Gyermekjóléti Szolgálat 1997. szeptember óta működik, a Családsegítő Szolgálatból vette ki magát. Az intézmény alagsorának házilagos kivitelezésével ez évben „E” pont kialakítására került sor, itt lehetőség van gyerekek és fiatalok számára ingyenes Internet hozzáférésre. A jelenleg rendelkezésre álló épület nem felel meg a feladat ellátás követelményeinek. Jelenleg kötelező lenne a gyermekjóléti központ működtetése, de a jelenlegi épület erre nem alkalmas. Határozatlan idejű működési engedéllyel rendelkezik.

A gyermekjóléti szolgáltatást igénybevevők az elmúlt négy évben

év	fo
2000	773
2001	820
2002	1075
2003	1271

14.2. 5. Habilitációs központ

Fogyatékosok nappali intézménye. A kötelező ellátási forma mellett önként vállalt feladatként ellátja a „korai fejlesztés, képzés” feladatot is, egyedülállóként a megyében. A személyi és tárgyi feltételek az igényeknek és jogszabályi előírásoknak megfelelnek.

Feladata: a családban élő, értelmileg közép -, vagy súlyos fokban sérült gyermekek és fiatal felnőttek egyénre szabott gyógypedagógiai fejlesztése és gondozása

A Habilitációs Központban három korcsoportban foglalkoznak a gyermekekkel:

0-6 éves korig: korai fejlesztés,

6 – 16 éves korig: képzési – és tankötelezettség,

16 éves kor felett: foglalkoztatható és rendszeresen nem foglalkoztatható sérültek.

Mindhárom csoport nagyon fontos, hiszen az idejáró gondozottak jó része csonka családban él. Nagyon fontos számukra a társadalmi beilleszkedés minél zökkenőmentesebbé váló tétele.

év	fo
1998	26
1999	24
2000	27
2001	36
2002	36
2003	36

14.2. 6. Hajléktalan Ellátást Biztosító Központ

Egymásra épülő szolgáltatásaival az „itt és most” problémakezeléssel ellátja a városban hajléktalanná vált emberek gondjait.

Megnyitás	Intézmény	ellátottak száma					
		1998	1999	2000	2001	2002	2003
1988	Férfi átmeneti szálló	25	30	30	23	25	22
2002	Noi átmeneti szálló					17	20
1996	Férfi éjjeli menedékhely	30	25	49	45	46	45
1994	Nappali melegedő	232	219	212	220	211	230
1998	Családok átmeneti otthona	72	85	69	99	71	109

14.2. 7. Idosellátás

A Gondozó Központ legnagyobb intézménye. Méretén kívül a legtöbb szolgáltatást nyújtja az idős embereknek.

Két bentlakásos intézményének állapota erosen megkopott, és nagyon megnyúlik a bekerülés várakozási ideje.

Intézmény	ellátottak száma						dolgozók
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Száma
Topoly u.	55	52	52	49	49	49	16
Jácint u.	24	23	20	15	18	19	10
Idosklub	25	27	25	20	23	19	3
Étkezés	120	129	119	133	75	69	
Szoc. gondozás	27	26	41	45	28	32	12
Étkezés+házigondozás	24	21	23	29	16	15	

Étkeztetés

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt koruk, egészségi állapotuk vagy egyéb ok miatt önmaguk és eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani.

Az étkezést igénybevevők száma

év	fo
1998	120
1999	129
2000	119
2001	133
2002	75
2003	69

Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás keretében kell gondoskodni azokról a személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek, és róluk nem gondoskodnak. A házi segítségnyújtást igénybevevők száma az évek során csökkent, míg a bentlakásos intézményi ellátásra várakozók száma stagnál, illetve kis mértékben növekszik.

Az igénybevevők számának alakulása

év	fo
1998	24
1999	21
2000	23
2001	29
2002	16
2003	15

Idősek nappali ellátása

A nappali ellátást nyújtó intézmények elsősorban a saját otthonukban élok részére biztosítanak lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, étkezésre, társas kapcsolatokra, az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére. Az érdei idősek napközi otthona 30 férőhelyre kapott határozatlan idejű működési engedélyt. Mind a tárgyi, mind a személyi feltételek megfelelnek a jogszabályi előírásnak.

Az igénybevevők számának alakulása

év	fo
1998	25
1999	27
2000	25
2001	20
2002	23
2003	19

Idősek otthona

A tartós bentlakásos ellátás keretében folyamatosan teljes körű ellátást (étkeztetést, ruházattal és textíliával való ellátást, egészségügyi ellátást, mentális gondozást, lakhatást) kell biztosítani az igénybevevő részére. Ez az ellátási forma az önkormányzat önként vállalt feladata. Két telephelyen a Topoly u. 2. szám alatt 50 férőhely, míg a Jácint u. 8. szám alatt 16 férőhellyel működik. Mindkét intézmény állapota erósen megkopott, és nagyon megnyúlik a bekerülés várakozási ideje. Határozott idejű működési engedélyük 2008. december 31-én lejár. A várakozók száma évek óta 35 fő körül mozog.

Az ellátottak számának alakulása

év	fo Topoly u.	fo Jácint u.
1998	55	24
1999	52	23
2000	52	20
2001	49	15
2002	49	18
2003	49	19

14. 3. Gyermekvédelem

A gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény szabályozza a települési önkormányzat feladatait.

A gyermekvédelmi törvény hatálya alá tartoznak a bölcsodék. A városban jelenleg két önkormányzati fenntartású bölcsőde működik. Határozatlan idejű működési engedéllyel rendelkeznek. A két intézményben összesen 60 gyermeket tudnak ellátni, ennél azonban jóval nagyobb lenne az igény.

A gyermekek átmeneti gondozását (mely alapellátási feladat) feladat ellátási szerződés megkötésével biztosítja a város.(Fészek Egyesület)

Az állampolgárok személyi adat- és lakcímnnyilvántartásának 2004.02.26-ai állapota szerint Érden lakóhellyel rendelkező (állandó) lakóinak száma: 59.220 fő, tartózkodási hellyel (ideiglenes lakóhellyel) rendelkezők száma: 3.354 fő. Az állandó lakosok közül gyermekkorú (0-14 éves korúak) 9.824 fő, fiatalok (14-18 éves korúak) száma: 2.860 fő. A fentiek alapján az érdei gyermekvédelmi rendszernek mintegy 12.684 fő állandó lakosú és néhány száz fő itt lakcímbeljelentéssel egyáltalán nem rendelkező gyermekről kell gondoskodnia.

Veszélyeztetett kiskorúak számának alakulása és a veszélyeztető körülmények:

Tárgyév dec. 31-én nyilvántartott kiskorúak száma	2001	2002	2003
környezeti	520	520	542
magatartási	319	140	149
anyagi	245	441	482
egészségi	66	73	75

összesen:	1150	1174	1248
ebból alkoholizmus miatt is veszélyeztetet	702	810	852
ebból lakáskörülmények miatt is veszélyeztetet	154	364	384
családok száma	384	455	483

A veszélyeztetettség okai közül első helyen szerepel az alkoholizmus, ezt követi a lakáskörülmények, és harmadik helyen az anyagi okok állnak. Az agglomerációban nagyobb számban fordulnak elő. A városban jól működik a jelzőrendszer, minden gyermekekkel foglalkozó intézmény (oktatási, egészségügyi) írásos tájékoztatást kapott, mi a teendő, hová kell jelezni, ha a gyermeknél problémát észlelnek.

A krízis helyzetben lévő várandós anyáknak információ nyújtásával, segélyhez való hozzájutáshoz, szükség esetén anya otthonban történő elhelyezéssel nyújtunk segítséget. Amennyiben gyermekéről nem tud maga gondoskodni, és örökbe kívánja adni, felvesszik a kapcsolatot az illetékes hatósággal.

A város összetételéből adódóan jelen van egy nagyon mély szegénységben élő réteg, akik szociális helyzete szinte már kezelhetetlen. Az O számuk az évek óta tartó betelepedés következtében folyamatosan nő.

Ehhez hozzájárul, hogy a városban 3 családok átmeneti otthona működik. Az otthonból kikerülő családok gyakran itt maradnak olcsó albérletekben, amelyek emberi lakhatásra teljesen alkalmatlanok. Ezek az építmények általában állattartásra készültek, a legalapvetőbb higiéniai követelményeket sem elégítik ki. A szülők szinte valamennyien munkanélküliek, különféle szociális segélyekből, állami támogatásból élnek. Ezen családokban sok a gyermek, az egyébként is szűkös lakásba a rossz szociális helyzetük mellé még rokonokat is befogadnak. Ezek a tényezők nemcsak a közbiztonságot, hanem a közegészségügyet is veszélyeztetik. A városban, 100-as nagyságrendben van azon gyermekek száma, akik lakáskörülményeik miatt súlyosan veszélyeztetve vannak.

A város több pontján kialakultak gócpontok, melyek felszámolása pénzügyi problémák miatt nagy gondot okoz a városnak. Ezekben a családokban nagyon sok a kisebb nagyobb fogyatékossgal élő gyermekek száma, elsősorban az enyhe szellemi fogyatékossgal. A gyermekek zöme kisegítő iskolába jár.

Az Önkormányzat által nyújtott pénzügyi és természetbeni ellátások statisztikai adatai a 2003. évről

Támogatás fajtája:	Fo	Összesen:	O.K.-ot terhelő
Rendszeres gyermekvédelmi támogatás:	2.084	115.076.000,-Ft	11.507.600,-Ft
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás:	212 fo	1.048.000,-Ft	1.048.000,-Ft

Tanszer tankönyv támogatás:	407 fo	3.054.300,-Ft	3.054.300,-Ft
Étkezési térítési díj:	550 fo	4.766.826,-Ft	4.766.826,-Ft
Várandós anya támogatása:	11 fo	220.000,-Ft	220.000,-Ft

A támogatást kérok mintegy 20%-át el kell elutasítani hiányos adatszolgáltatás miatt.

A gyermek étkeztetésére fordított támogatás biztosabban jut célhoz ha az iskola kapja közvetlenül. A legszegényebbek nem élnek a lehetőséggel, mert a minimális térítési díjat sem tudják , vagy nem akarják kifizetni.

A fenti adatok egyértelműen bizonyítják, hogy az érdi gyermekek közül minden negyedik (25,6 %) valamilyen fajta támogatásra szorul. A rendszeres gyermekvédelmi támogatásnál a családokban az egy főre jutó nettó jövedelem a nyugdíjminimum (23.200,-Ft.), míg az egyéb ellátásoknál a nyugdíjminimum 150 %-a (34.800,-) alatt van.

Megfigyelhető, hogy a pénzübeli támogatásokra évek óta ugyanazok a családok jogosultak. A gyermekek általában csak akkor kerülnek ki a rendszerből, mikor nagykorúvá válnak, de gyakori, hogy addigra már saját gyermekükre kérik a támogatást.

14. 4. Jegyzői gyámhatóság

A város összetételéből adódóan jelen van egy nagyon mély szegénységben élő réteg, akik szociális helyzete szinte már kezelhetetlen. Az O számuk az évek óta tartó betelepedés következtében folyamatosan nő. Ehhez hozzájárul, hogy a városban 3 családok átmeneti otthona működik. Az otthonból kikerülő családok gyakran itt maradnak olcsó albérletekben, amelyek emberi lakhatásra teljesen alkalmatlanok. Ezek az építmények általában állattartásra készültek, a legalapvetőbb higiéniai követelményeket sem elégítik ki. A szülők szinte valamennyien munkanélküliek, különféle szociális segélyekből, állami támogatásból élnek. Ezen családokban sok a gyermek, az egyébként is szűkös lakásba a rossz szociális helyzetük mellé még rokonokat is befogadnak. Ezek a tényezők nemcsak a közbiztonságot, hanem a közegészségügyet is veszélyeztetik. A városban, 100-as nagyságrendben van azon gyermekek száma, akik lakáskörülményeik miatt súlyosan veszélyeztetve vannak. A télen több olyan családot találtunk, akik deszka bódében laknak. A város több pontján kialakultak gócpontok, melyek felszámolása pénzübeli problémák miatt nagy gondot okoz a városnak. Ezekben a családokban nagyon sok a kisebb nagyobb fogyatékkal élő gyermekek száma, elsősorban az enyhe szellemi fogyatékkal. A gyermekek zöme kisegítő iskolába jár.

14.4. 1. Városi gyámhivatal

Érd Város Gyámhivatala a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény alapján működik Érd város valamint Diósd, Tárnok, Sósút, Pusztazámor községekre kiterjedő illetékességgel.

Városunkban 2002 óta működik a Kábítószer Egyeztető Fórum. Az Önkormányzat –pályázati támogatásból – szakértőt foglalkoztatott szakmai programok tervezésére és moderálására. A szakértő jelenleg szakmai előkészítő tárgyalásokat folytat annak érdekében, hogy a regionális áldozatvédelmi szakmai és módszertani központ Érdre kerülhessen.

Százhalombattával közösen utcai megkereso szolgálat és tucsere program működik.

14. 5. A szociális területen működő civil szervezetek

A szociális ellátások területén jelentkező egyre nagyobb igények kielégítését az állam központi szervei, valamint az önkormányzatok a szűkös anyagi lehetőségeik miatt nem tudják teljes mértékben kielégíteni. Egyre nagyobb jelentőséggel bírnak azok a magánszemélyek és szervezetek, akik elhivatottságuk, és embertársaik iránt érzett felelősségtudatuk következtében, önzetlen segítségnyújtással fordulnak a szociálisan rászorulóknak, valamint a hátrányos helyzetben élők felé.

Ezen személyek és társadalmi szerveződések fokozott jelentőségét a jogalkotók is felismerték, ennek következtében a szociális törvény is egyre nagyobb lehetőséget biztosít a civil szféra szociális ellátó rendszerbe történő bekapcsolódására. Az elmúlt években a nem állami szervezetek szerepe elsősorban az idősokorúak, a hajléktalanok és a gyermekek ellátása területén növekedett. Ma már a személyes gondoskodást nyújtó ellátások egyrészét ok biztosítják.

Érd város területén működő civil szervezetek száma eléri a százas nagyságrendet, azonban a szociális ellátások biztosításában jelentős szerepet válláló civil szervezeteket és az általuk ellátott szolgáltatás jellemzőjét az alábbi táblázatban foglaltuk össze.

A városban jelen vannak a történelmi egyházak (katolikus, református, evangélikus) ill. a rendszerváltás óta szintén itt tevékenykednek Jehova tanúi, Késői és gyülekezete, Baptista egyház, Hit gyülekezet, Nazarénusok

Intézménynév	Cím, telefonszám	Tevékenység jellemzője
Fészek Egyesület	Érd, Karolina u. 3 06-23-375-843	Gyermekek átmeneti otthona, helyettes és nevelő szülői hálózatot működtet
„Lehetőség a Felzárkózáshoz” Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek és fiatalok számára Alapítvány	Érd, Árpád u. 16 06-23-366-150	
Fogyatékos Gyerekekért és Szüleikért Alapítvány	Érd, Fo u. 57. 524-000	Jogi és mentális segítséget nyújt fogyatékos gyermekek nevelő szülőknek
Emberi Hang Alapítvány	Érd, Hivatalnok u. 42/a 23-365-192	Fogyatékos gyermekek és családjaikat támogatják.
Kortársak Együtt a Fiatalokért Egyesület	Érd, Nógrádi u. 18. 23-682-477	
Pro Iuventute a Jovoért Alapítvány	Érd, Fenyőfa u. 9	
Visszaút Hajléktalan Drog- és Alkoholbetegek Rehabilitációs Alapítvány	Érd, Gépész u. 17.	
ÉRD Parkvárosi Bunmegelőzési	Érd, Kubikus u. 2-4	

Polgárország		
Érdi Polgárok a Közbiztonságért Alapítvány	Érd, Rima u. 5 23-367-003	
Lámpás 92 Alapítvány	Érd, Borszéki u. 20	Családok átmeneti otthonát működtet
Éltrevaló Karitatív Egyesület	Érd, Garam u. 3 06-30-253-6966	
Napraforgó Kht		Csökkent-munkaképességek foglalkoztatása
Szent József Szeretetotthon	Érd, Gyula u. 39-47 365-627	Ápolást-gondozást nyújtó idosek otthona
Napfény Otthon	Érd, Kende u. 4-8 Érd, Ágoston u.	Ápolást-gondozást nyújtó idosek otthona
Szeretet Misszionárius Novérei Teréz Anyáék	Érd, Nyírfu u. 12.	Átmenetileg otthont nyújtanak anyák és gyermekeik részére, súlyos betegek ápolását vállalják.
Hajlék Alapítvány	Érd, Áfonya u. 14.	Értelmi Fogyatékos Fiúotthon
Nagycsaládosok egyesülete	Érd, Irén u. 4.	
Mozgáskorlátozottak egyesülete	Érd Alsó u. 9.	
Nyugdíjas klubok		

14. 6. Ifjúsággal és a bűnmegelőzéssel foglalkozó civil szervezetek

Intézménynév	Cím, telefonszám
Fészek Egyesület	Érd, Karolina u. 3 06-23-375-843
„Lehetőség a Felzárkózáshoz” Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok számára Alapítvány	Érd, Árpád u. 16 06-23-366-150
Fogyatékos Gyerekekért és Szüleikért Alapítvány	Érd, Fo u. 57. 524-000
Emberi Hang Alapítvány	Érd, Hivatalnok u. 42/a 23-365-192
Kortársak Együtt a Fiatalokért Egyesület	Érd, Nógrádi u. 18. 23-682-477
Pro Juventute a Jövőért Alapítvány	Érd, Fenyőfa u. 9
Visszaút Hajléktalan Drog- és Alkoholbetegek Rehabilitációs Alapítvány	Érd, Gépész u. 17.
ÉRD Parkvárosi Bűnmegelőzési Polgárország	Érd, Kubikus u. 2-4
Érdi Polgárok a Közbiztonságért Alapítvány	Érd, Rima u. 5 23-367-003
Lámpás 92 Alapítvány	Érd, Borszéki u. 20
Éltrevaló Karitatív Egyesület	Érd, Garam u. 3. 06-30-253-6966

15. Egészségügy

Az egészségügyi közszolgáltatás megszervezése – az Alkotmány rendelkezéseiből következően – az állam feladata. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az egészségügyi ellátásban kizárólag az állam, illetve az önkormányzatok vesznek részt. Az ország egészségügye komoly átalakulás előtt áll. A közszolgáltatás megszervezését az állam és az önkormányzatok saját szervezetek, vagy ún. feladat-ellátási, illetve feladatátvállalási szerződés keretében más szervezetek közreműködésével láthatják el.

A kormányzati szándék már megfogalmazódott az egészségügyi szféra egyik faktorának az alapellátásnak a privatizációjára. Az alapellátás privatizációja egy új tulajdonosi pozíció révén, a tulajdonosi érdekeltség érvényesítésével javítja az egészségügyi források felhasználásának gazdaságosságát és hatékonyságát az alapellátásban.

A privatizálás következtében az önkormányzatoknak garanciákra van szüksége, hogy az ellátás megfelelő minőségű és folyamatos legyen, a területi ellátás lefedett, megfelelően képzett orvos dolgozzon a praxisban, az önkormányzati tulajdon megfelelő védelmet kapjon, az állami felelősségvállalás ne maradjon el, a privatizáció nem jelenthet újabb anyagi terheket a forráshiányosan gazdálkodó önkormányzatok számára, az önkormányzatoknak szerződéskötési és felmondási joga legyen.

15. 1. Háziorvosi ellátás

Érd Városában a körzeti orvosi ellátás biztosítási alapúvá vált, az Országos Egészségbiztosítási Pénztár a feladatot finanszírozza. 20 háziorvosi körzet, 10 gyermekorvosi körzet és 8 fogszakorvos, 1 szájsebész, 1 fogszabályzó, és két iskolafogászat látja el a területet.

A rendelo helyiségek mind önkormányzati tulajdonúak, muszaki állapotuk, felszereltségük különböző, az unios elvárásoknak nem mindegyik felel meg. Az eszközöket mind térítésmentesen kapták meg a házi orvosok. Számos helyen több praxis működik egy épületben. A házi orvosok, házi gyermekorvosok és fogorvosok mind vállalkozó orvosok.

A házi orvosi és a házi gyermekorvosi feladatokat a szakorvosok közvetlen finanszírozással és az önkormányzattal kötött szerződés alapján látják el.

A városban hétköznapiakon (Tárnok kivételével) az érdi szakrendelo végzi a központi ügyeleti ellátást. Hétvégeken Tárnok, Diósd, Sósút, Pusztazámor községeket is ellátva adja az ügyeleti ellátást a szakrendelo intézet.

Az Önkormányzat a Szakorvosi Rendelointézetet átadta működtetésre, önálló intézményként működik, felelos az igazgató főorvos.

15. 2. Védonoi ellátás:

Az anya és csecsemóvédelem ellátásában 17 területi védono és egy foállású ifjúsági-védono dolgozik. Végzik a terhes- gondozást, a csecsemo és kisgyermekek gondozását, az óvodás és iskoláskorú gyermekek vizsgálatát, szurését, oltásait.

Feladatuk az egészséges életmódra nevelés, preventió, felvilágosítás, valamint nevelési-gondozási tanácsadás. Tevékenységüket a családok otthonában, a tanácsadóknban, iskolákban, óvodákban, és közösségi programokon. végzik.

2005. januártól hatályba lépo új jogszabály értelmében az eddigiektol eltéro finanszírozás lép életbe. A törvény 250 fo gondozottat finanszíroz, Érden az átlagosan egy védonore jutó gondozott 280 fo. Foállású iskola–védono csak egy van Érden. A finanszírozás miatt 4 új iskola-védonoi státusz kialakítása szükséges, mert az 5007 általános iskolás ellátása csak abban az esetben történhet meg, ha az iskola-védonoi státuszokra köt az Önkormányzat az OEP-el szerződést.

15. 3. Járóbeteg szakellátás

Az önkormányzat az egészségügyi feladatok ellátására létrehozott egy intézményt, ahol a járóbeteg szakrendelés az alapellátás egy részével együtt muködik. A járóbeteg szakrendeloben rendelnek házi orvosok, házi gyermekorvosok. A házi felnőtt és házi gyermekorvosok funkcionálisan privatizáltak. A szakrendeloben muködik az anya és csecsemóvédelem tanácsadási tevékenysége is.

Szakrendelések:

Belgyógyászat	Orthopaedia
Kardiológia	Urológia
Foglalkozás eu.	Gastroenterológia
Sebészet	Angiológia
Gyermeksebészet	Sportorvos
Szemészet	Laboratórium
Fül-orr-égészet	Ultrahang
Nogyógyászat	Gyógytorna
Ideggyógyászat	Fizikoterápia
Reumatológia	Röntgen

15. 4. Gondozó intézmények:

Bor és nemibeteg gondozó
Lelki egészséggondozó
Onkológiai gondozó
Tüdógondozó
Mammográfia

A muködo szakrendelések mellett a városban igen sok a magánrendelés, illetve több orvos által társult rendelo komplexum muködik. (pl. természetgyógyászati, borgegyógyászati, nagygyógyászati, fogászati, allergológiai, pszichológiai, gyermekgyógyászati, belgyógyászati, gyógymasszor, kardiológiai, sebészeti, szemészeti , fül-orr-égészeti szakrendelések)

Városunk csatlakozott a Közép-Magyarországi Regionális Egészségügyi Tanácshoz.

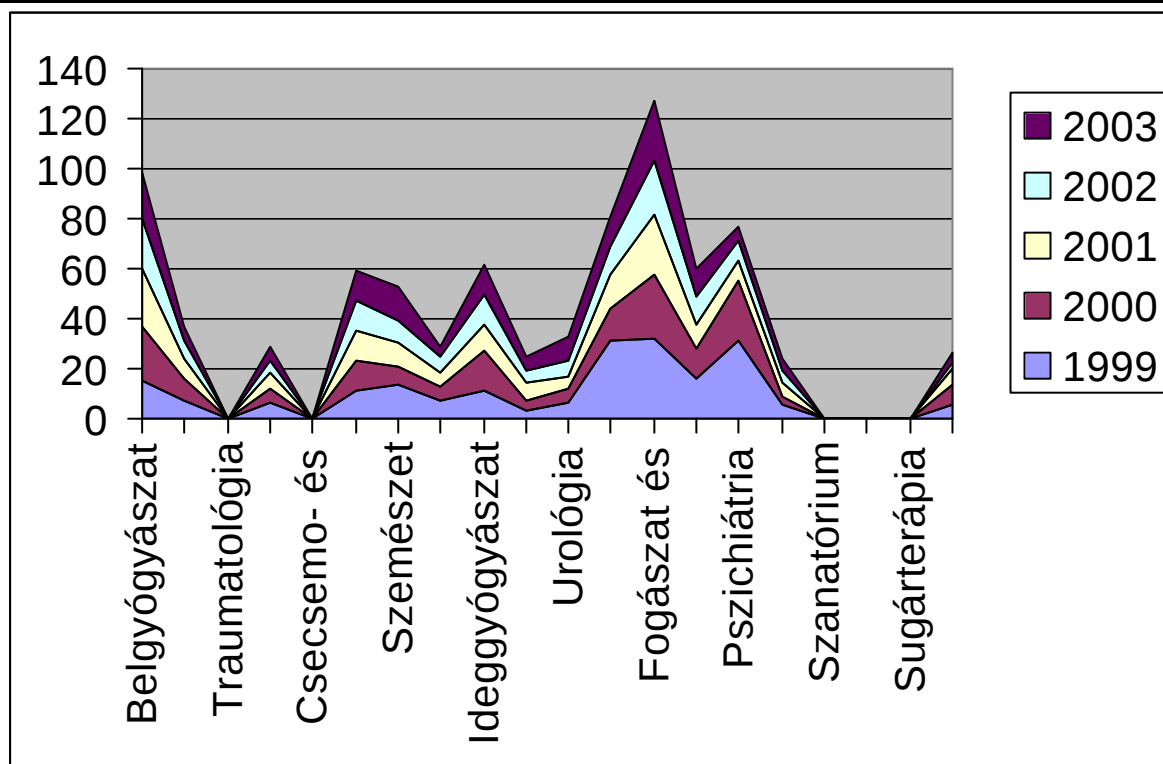
A Szakorvosi Rendelointézet az Uniós elvárásoknak jelenleg nem felel meg.

A város lakosság száma egyre növekszik.

Szakrendelések munkahelyeinek számának változása:

Szakrendelés	1999	2000	2001	2002	2003
Belgyógyászat	15,2	22	23	20	18
Sebészet	7,5	8,5	8	7	6
Traumatológia					
Szülészet-nogyógyászat	6,4	5,7	6	5	6

Csecsemo- és gyermekgyógyászat					
Fül-orr- gégegyógyászat	11,3	12	12	12	12
Szemészet	13,6	7,5	9	9	14
Bor- és nemibeteggyógyászat	7,3	5,4	6	6	4
Ideggyógyászat	11,4	16	10	12	12
Ortopédia	3,3	4,3	7	5	5
Urológia	6,5	5,7	5	6	10
Onkológia, onkoradiológia	31,3	12,4	14	11	12
Fogászat és szájszészet	31,9	25,6	24	22	24
Reumatológia	16,3	11,4	10	11	11
Pszichiátria	30,9	24	8	8	6
Tüdőgyógyászat	5,4	3,8	5	5	5
Szanatórium					
Utókezelés					
Sugárterápia					
Speciális diagnosztikai és terápiás egészségügyi munkahelyek	5,4	8,4	6	3	4

A városban kórház nem működik.

16. Költségvetés helyzete

Érd város költségvetése, működési, felhalmozási és vagyongazdálkodási lehetőségei, hitelképessége

A jelenlegi jogszabályok ismeretében a gazdálkodás lehetséges változtatásának fobb irányai

Az Érd város Önkormányzat költségvetésének alakulását bemutató táblázat hűen tükrözi a jól gazdálkodó magyar önkormányzatok bevételi és kiadási törekvéseit.

Érd Város Önkormányzat költségvetésének alakulása 2000-2004. években

adatok e Ft-ban										
Bevételek	2 000	2 001	vált.%	2 002	vált.%	2 003	vált.%	2 004	vált.%	2000-2004%
Működési bevételek	547 366	556 607	101,69	888 771	159,68	795 902	89,55	509 680	64,04	93,12
Sajátos bevételek	1 714 743	2 047 590	119,41	2 407 613	117,58	3 283 387	136,38	3 527 500	107,43	205,72
Felhalmozási bevételek	136 586	253 393	185,52	296 624	117,06	455 279	153,49	897 045	197,03	656,76
Költségvetési támogatás	1 560 913	1 804 414	115,60	2 197 359	121,78	2 542 554	115,71	2 809 932	110,52	180,02
- normatív állami hozzájárulás	1 008 086	1 157 407	114,81	1 274 426	110,11	1 863 352	146,21	1 899 655	101,95	188,44
- átengedett SZJA	1 004 853	1 236 990	123,10	1 413 122	114,24	2 064 967	146,13	2 279 500	110,39	226,85
- központosított eloirányzat	152 266	190 657	125,21	493 001	258,58	257 066	52,14	230 540	89,68	151,41
Átvett pénzeszközök	562 320	962 931	171,24	690 070	71,66	702 955	101,87	632 354	89,96	112,45

Kiadások	2 000	2 001	vált.%	2 002	vált.%	2 003	vált.%	2 004	vált.%	2000-2004%
Működési kiadások	3 936 245	5 155 723	130,98	6 016 437	116,69	6 954 071	115,58	6 936 990	99,75	176,23
Felhalmozási kiadások	786 145	892 671	113,55	555 654	62,25	676 082	121,67	588 082	86,98	74,81
-felújítás	3 835	158 178	4124,59	8 506	5,38	9 765	114,80	80 000	819,25	2 086,05
-felhalmozás	782 310	734 493	93,89	547 148	74,49	666 317	121,78	508 082	76,25	64,95

Főbb megállapítások:

- ✂✂ A **saját bevételek** igen dinamikus fejlődése mögött látható, hogy az értékalapú ingatlanadó Érd városi szabályozását tovább kell fejleszteni. A növekedés elsősorban az itt élők és az ingatlanok számának növekedéséből származik. A nehezen ellenőrizhető önbevallásos módszer azt az állapotot idézte elő, hogy Érdén hét darab 20M Ft feletti ingatlan található. A négyzetméterre vetített adózás rövid távon hozna eredményt, közép és hosszútávon az értékalapú ingatlanadó jó megoldás, ha ellenőrzik.
- ✂✂ Az **átengedett SZJA növekedési** üteménél is megállapítható, hogy jelentős azon polgárok száma – mintegy 5000 fő – akik Érd városában ideiglenes bejelentővel, vagy azzal sem rendelkeznek, így a közteherviselésben itt helyben nem vesznek részt. Jogszabály módosítást kezdeményezünk, amely nem egyszerű feladat, annak érdekében, hogy az ideiglenes vagy be nem jelentett lakók után is a települések - akik velünk hasonló helyzetben vannak - , megkapják arányos SZJA részesedésüket.
- ✂✂ A **normatív állami hozzájárulás** növekedése nem fedezi az önkormányzat által ellátott állami feladatok kiadási igényeinek 60-62 %-át sem. Ennél súlyosabb helyzetet idéz elő a közalkalmazottak bérének 2004. évi teljesítése, amelynek fedezetét csak töredékében kapták meg az önkormányzatok. Két markáns megoldás – a létszám leépítés, vagy a

társulási többletfeladat vállalás – közül a térségi központtá válás és ezen keresztül többletfeladat ellátás Érd Város és közalkalmazottai számára a megfelelőbb. A **működési kiadások és a felhalmozás viszonya 90/10** azt mutatja, hogy a működési kiadások aránytalanul nagy részt képviselnek amely következmények nélkül tovább nem növelhető. A fejlesztési kiadásoknak – hogy vállalt kötelezettségeinknek és dinamikus fejlesztési elképzeléseinknek eladósodás nélkül meg tudjunk felelni –, ebben a ciklusban 20 %-os, középtávon **25 % részarányt** kell elérnie.

✍✍ Elhatározásunknak megfelelően 2004-ben tízszeresére növeltük a **felújításra** fordítható költségvetési összeget, amely intézményeink és szolgáltatásaink muszaki állapotát tekintve szükséges, de nem elégséges.

17. Környezetminőség, zöldfelületi helyzetértékelés

A város kiterjedéséből, népességszámából és fekvéséből adódóan számos környezeti probléma adódik. Ugyanakkor a település jellege, természetföldrajzi adottságai az átlagnál kedvezőbb települési környezeti állapot fenntartását is lehetővé teszik. A város értékeire, megőrzendő adottságaira vonatkozó felmérések során gyakran előfordul a település tiszta levegőjét, csendjét, nyugalját, táji – zöldfelületi adottságait pozitívan értékelő vélekedés.

A víz- és földvédelmi feladatok egy része a település Duna-menti fekvéséből és földtani felépítéséből, valamint az itt kialakított vízbázis védelmi igényéből adódik. Elsődleges feladat ezen a téren a sérülékeny ivóvízbázis védelme, részben hidrogeológiai védoterületének korrekt kijelölésével, részben a potenciális szennyező források (hulladék- és szennyvízlerakó helyek, szennyvízleeresztések és szikkasztások, talajszennyezések) kontrolljával, megszüntetésével illetve rekultivációjával. A potenciálisan szennyező kommunális hulladéklerakás a város közigazgatási területén belül megoldott, a települési szegélyterületeken (Doberdó, Fundoklia) azonban jelentős gondot okoznak az illegális hulladéklerakások. Föld- és vízvédelmi szempontból jelentős eredmény, hogy a szilárd hulladékok intézményes gyűjtése és elszállítása lényegileg a város egész területén megoldott, azonban a szelektív gyűjtési rendszer kiépítését bővíteni kell.

Levegőminőség vonatkozásában Érd a megye háttérterhelés szempontjából kevésbé szennyezett települései közé tartozik (a háttérszennyezés elsősorban részben a Fováros, részben a százhalmobattai hoeromu közelségének következménye).

Zajterhelés szempontjából hasonló a helyzet. Jelentősebb, a város egészére kiható telephelyi zaj- és légszennyezési emisszió nem terheli a várost, lokális levegőszennyezési problémát csak időszakosan okoz a szennyvíztisztító telep. Lokális zajvédelmi problémák a kommunális tevékenységekből, illetve a lakó- és kisipari termelő – szolgáltató funkciók nemkívánatos keveredéséből adódnak. Emellett levegő- és zajterhelési szempontból lokálisan nagyobb szennyező hatással bírnak a településen áthaladó M7 autópálya, 6-os és a 7-es sz. főút gépjárműforgalma, valamint a vasútvonalak zaj- és rezgés hatásai.

A város **táji-, természeti adottságainak** mai állapotára a nagymértékű emberi beavatkozások, illetve ezek átalakító hatásai jellemzőek. Ennek ellenére a városban a tájra eredetileg jellemző természetföldrajzi adottságoknak jó néhány értékes relikta megtalálható, melyek napjainkban – nagyrészt már védett – természeti értékek.

Természetvédelmi területek

A város területén több országos és helyi védettségű természetvédelmi terület van:

- Kakukk-hegy Ófalu nyugati szélén, országos szinten védett terület
- Idos tölgy Érdligeten
- a Vízmósás u. mentén található vízmósás területe: ún. Fundoklia-völgy, melynek északi része egyben jelentős régészeti lelőhely is
- a Radnai u.-ban található Czabai-kert, óriási, értékes tölgyfákkal
- Berza-kert a Borostyán u.-ban
- az érdi Magaspart és a Százhalomok régészeti védett területei a külterületen.

Kisebbségi foltokban további *természeti területek* találhatók a külterület délnyugati részén átfolyó *Benta-patak* völgyében, valamint a Duna-parton (Beliczay-sziget). A város belterületén a védett területeken túl is található néhány értékes növényállománnyal rendelkező terület.

17.1. 1. Zöldfelület-fejlesztési adottságok, igények és lehetőségek

Közvélemény-kutatások alapján a város lakossága értékesnek tartja a meglévő zöldfelületeket, kiemelten a Kutyavári parkot, a Duna-partot és a szigetet, a Magaspartot és a Fundoklia-völgyet. Ezért a további fejlesztéseknél erre mindenképpen figyelemmel kell lenni.

Zöldfelület-fejlesztés egyrészt új zöldterületek kialakításra alkalmas, jelenleg feltáratlan területek kijelölésével, másrészt a meglévő, nem vagy alig használható zöldfelületek funkcionális meghatározásával és fejlesztésével lehetséges.

Jó adottságnak tekinthetők – mint zöldfelület létesítési lehetőségek – azok a jelenleg feltáratlan, kisebb-nagyobb terek, amelyek utcák találkozásánál alakulnak ki, jellegzetes településszerkezeti részleteket alkotva (ilyen terek vannak Parkvárosban számos helyen, név nélkül, Érdligeten a Körönd, Postástelepen a József tér, Ófaluban a Hosók tere, a Városmegyei-parkban az Eszperantó tér). Zöldfelület-fejlesztésre szintén jó adottságot jelenthet a két széles, Ófaluba vezető utca: Alsó u. és Felső u.

A volt Érdligeti strand területének közparkká, illetve a gáton belüli ártéri erdő parkerdővé történő fejlesztése fontos célként fogalmazható meg.

18. Ifjúság sport szabadidő

Érd város a sporttámogatásában a korábbi években nem jeleskedett. Az egyetlen sportág, amely megkapott minden támogatást, a labdarúgás volt. Az atlétika, a kézilabda, a röplabda, bár eredményeik voltak, nem kapták meg a megfelelő erkölcsi és anyagi támogatást sem. Értéktelen döntés miatt felszámolták az atlétika pályát is, így a városnak egyetlen foci pályája maradt csak. Az iskolák is kicsi, méretnél aluli tornatermekkel épültek, az óvodákban sem vették figyelembe, hogy tornaszobára, tornaszerekre is szükség lenne. Az egyetlen szabvány méretű tornacsarnokkal épült Batthyány Általános Iskola lett a város sportrendezvényeinek színhelye. Itt is figyelembe vehették volna azt a tényt, hogy nincs a városban sportcsarnok és épülhetett volna az öltözősor fölé lelátó, ami biztosította volna a rendezvények látogatottságát és elkerülhető lett volna, hogy a nézők az utcai cipőjükkel tönkretessék a termet.

A létesítményhiány ellenére a lakosság számának növekedésével együtt a **sportolók, és az egyesületek száma növekedett**. A korábban működő szakosztályok mellett új sportágak,

szakosztályok, egyesületek jöttek létre. Kisebb egyesületek foglalkoznak igen szép eredménnyel a harcművészetek ágával.

Önálló sodott a Spartacus érdi birkózó szakosztálya, létrehozta a saját sumo szakosztályát. Nagyon nagy létszámú sportolót foglalkoztat különböző korcsoportban és súlycsoportban. Eredményeik nemzetközi szinten is kimagaslóak. Jelentős hangsúlyt fektetnek az utánpótlás nevelésére is (birkózó osztály a Batthyány Iskolában, grundbirkózás népszerűsítése).

A városban szintén nagyon nagy létszámmal működnek a táncsportok. (Junior Holiday, Tigers, Frutti, Bonton). Ezeknél az egyesületeknél is a mennyiségen kívül fontos a minőségi munka. Az ő eredményeik is már túllépték az országhatárokat, világbajnoki helyezetteik is vannak.

Az ÉVSE szakosztályainak eredményessége változó. A labdarúgó szakosztály nem mondható eredményesnek, a felnőtt csapat bajnokságában nagyon hátul kullog. Eredményesnek csak az utánpótlás egyes korosztályai mondhatóak.

Az atlétika szakosztály körülményei elég mostohák, nincs szabályos pályájuk, téli edzéslehetőségük is nagyon szegényes. Ennek ellenére országos szinten is nagyon jó eredményeik vannak.

A tollaslabda szakosztály is sok gyereket foglalkoztat. Köztük vannak nagyon tehetségesek is, akik korcsoportjukban nemzetközi szinten is megállják a helyüket. Pénz és edzéslehetőség hiányában fennáll a veszélye annak, hogy budapesti egyesületek elviszik őket.

A kézilabda szakosztály felnőtt csapata sem túl eredményes mostanában, de az utánpótlás nevelés szép eredménnyel kecsegtet.

A röplabda szakosztály helyhiány miatt Százhalombattán kénytelen edzeni.

Az Érden működő úszó egyesület is problémákkal küzd, ami az uszoda hiányra és a rossz anyagi körülményekre vezethető vissza.

A minigolf egyesület felnőtt és gyerek versenyzői is országos viszonylatban érnek el nagyon jó eredményeket.

A kialakulóban lévő baseball társaság is eredményes, sok felnőtt és gyerek csatlakozik hozzájuk, de ők is helyhiánnyal küzdenek.

A fentiekből is kitunik, hogy lelkes edzők, tehetséges gyerekek, felnőttek vannak Érden. Szükség lenne létesítményekre, hogy még eredményesebb munkát tudjanak végezni az arra hivatottak.

Az összes egyesület, szakosztály, ha versenyrendezési jogot kap, Érdre próbálja a versenyeket szervezni. Az iskolák tornatermei így túlzsúfoltak. Hétköznapiokon késő estig vannak edzések, a hétvégék zöme is foglalt.

Sajnos az így szerzett bevétel nem mindig segít az iskolán, viszont nehezíti a testnevelők dolgát, csökken az általuk irányított edzések száma

A szabadidősport tömegessé tételéhez létesítményekre van szükség. A tervezett sportcsarnok is csak részben oldaná meg a problémákat. Az egyesületek szegények, magas bérleti díjakat nem tudnak fizetni az edzésekért. Ha viszont nincs bevétel, nehéz a sportcsarnok fenntartása, az önkormányzat sem tudja egyedül vállalni. Szükség van a városban 1-2 elkerített focipályára, utcai kosárlabda palánkra, beton ping-pong asztalra, vagyis több olyan területre, ahol a gyerekek, kamaszok mozogni, sportolni tudnának, idejüket hasznosan eltölteni.

A kerékpáros egyesület és a kerékpározni szeretők igénylik a városon belüli és a várost elkerülő kerékpárút létrehozását. A fiatalok igénylik egy gördeszka pályát, hogy a meglévő eszközöket felállítva, kedvükre gyakorolhassanak olyan helyen, ahol nem zavarják senkit.

Az önkormányzat költségvetésében szűkös forrást lehet elkülöníteni a sport támogatására. A kiírt pályázatok elosztásában elsősorban az eredményességet és az utánpótlás nevelést kell figyelembe venni.

19. Civil szféra

Érd városában mintegy 150 különböző civil szervezet működik. Ezek egy része bíróságon bejegyzett társadalmi szervezet.

A civil szféra valamennyi területén megtalálható a tevékenységük, de nem tartanak egymással szoros kapcsolatot. A nagyvárosias jelleg miatt nem nagyon ismerik egymást. 2003. nyarán 38 civil szervezet megalakította az Érdi Civil Fórumot. Itt a tagszervezetek szakmai szekciókba szerveződve egyeztetik a közös érdekeiket érintő problémákat.

A Érdi Ipartestület a legrégebbi egyesület. Több mint 75 éve látja el az iparosok érdekképviselését. Több önkormányzati ciklusban is képviseltették magukat az Önkormányzat Képviselő-testületében. Két esetben is alpolgármestert adtak a városnak.

A civil szervezet közül egy néhány a helyi várospolitikában is érdekelt. Képviselőik és külső bizottsági tagjaik kiegészítik a város politikai palettáját.

20. Politikai környezet, kapcsolatrendszer,

20. 1. Külkapcsolatok

Érd testvérvárosai a Lengyelországi **Lubaczów** és az Angliai **Poynton**. Kapcsolatunk, mely rövid múltat tekint vissza, a baráti kapcsolatok építése, erősítése, valamint a kultúra, az oktatás, sport és a gazdaság területén történő együttműködés kialakítása és elmélyítése, és a polgárok közvetlen kapcsolatfelvételének elősegítése érdekében jött létre.

Ezek mellett együttműködés áll fenn a települések önkormányzatai között. Személyes látogatások alkalmával tapasztalatot cserélnek a város irányítói az önkormányzati munkával kapcsolatban is.

Kulturális értékek cserélődnek a hagyományok kölcsönös megismerésekor, kiállítások létrehozásakor. A népi együttesek, kórusok, színházi csoportok találkozására is lehetőség nyílik. A partneri látogatások elősegítik városunk megismerését, az idegenforgalom fellendítését.

Közvetlen és kölcsönös kapcsolatok alakultak ki a különböző szintű iskolák között, gyermekek és pedagógusok csereüldöttese formájában. Így mód nyílt a lengyel-magyar, és angol-magyar nyelv megismerésére, tanulásának elősegítésére, nyelvi táborok létrehozására. Gyermekeink levelezési kapcsolatban állnak a programokon megismert testvérvárosi gyerekekkel.

A lengyel-magyar kapcsolat segítséget nyújt az Érd város területén élő lengyel kisebbség identitásának megőrzésére.

20. 2. Hazai kapcsolatok

Érd városa a **Közép-Magyarországi Régió** tagja. Közép-Magyarország hazánk legkisebb területe, ugyanakkor legnagyobb népességu régiója. A Budapestből és Pest megyéből álló térség az ország területének mindössze 7,4 százalékát teszi ki, ugyanakkor 1999-ben az ország népességének 28,3 százaléka (2 844 224 fo) élt itt. A Közép-Magyarországi Régió az országos térszerkezetben centrális helyet foglal el, a Kárpát-medence központjában, különböző jellegu tájak határán, azok metszéspontjában fekszik. A régióban képzodik a magyarországi GDP mintegy 42 százaléka. Az egy fore jutó GDP az ország átlagának 148, az Európai Unió átlagának pedig 71 százaléka.

A településhierarchia csúcsán Budapest áll. A régió városhálózatát főleg kisvárosok alkotják. A városok funkciójukat tekintve hiányosak, egyedül Vác és Gödöllo központi szerepe és hatása terjed ki az agglomeráción kívülre is. A régióon belül határozottan elkülönül a dinamikusan fejlődó főváros és agglomerációs gyuru, illetve a felzárkózó kistérségek a régió északi és keleti-délkeleti szélén.

A **Dél-Budakörnyéki Területfejlesztési Önkormányzati Társulást** 1996-ban alakította meg Budakeszi, Budaörs, Diósd, Érd, Pusztazámor, Sóskút, Százhalombatta, Tárnok és Törökbálint önkormányzata. A települések összehangolt fejlesztése, közös területfejlesztési programok kialakítása, illetve a fejlesztések megvalósítását szolgáló közös pénzalap létrehozása érdekében. A társulás tagjai az Európai Unióhoz való csatlakozásnak megfelelő egységes fellépéssel kívánják megteremteni a lehetőséget a minőségi életfeltételek, szolgáltatások kialakítására, a környezetvédelem színvonalának további emelésére, a „lakni-dolgozni-szabadidót eltölteni és színvonalas szolgáltatásokat igénybe venni” négyes alapszabály szellemében a térség minden települése számára. Együttműködésünk a társulással átalakulóban van.

A Közép-Magyarországi Régióon belül alakulóban van a **Budaörsi Kistérség**, melybe belépését Érd is jlezte. A kistérségi társulás 10, területileg egymás mellett fekvő település társulása. Ennek fő célja, hogy a tagok közösen tartsanak fenn olyan önkormányzati tulajdonban lévő intézményeket, létesítményeket, úthálózatot stb., melyek kezelését gazdaságosabban lehet megoldani együtt.

A hivatalos kapcsolatokon túl Érd Önkormányzata kiemelten törekszik a környező településekkel a szorosabb együttműködésre, térségközponti szerep elérésére, melyet plusz feladat vállalásával és anyagi áldozatokkal is elő kíván segíteni.

20. 3. Egyéb kapcsolatok és együttműködések

Az érdi Magyar Földrajzi Múzeum kapcsolatot tart fenn külföldi kutatókkal, tudósokkal. A meghívó tudományos, oktatási intézményeken keresztül, vagy pályázatok elnyerésével realizálódnak a külföldi kutatómunkák, tapasztalatcserék anyagi hátterei. Ezek konkrét szakmai projektekre irányulnak, s végeredményként egy publikációs munka születik az adott kutatásról. A múzeum igazgatója, számos országban járt, ahol kutatómunkát folytatott és egyetemeken

előadásokat tartott. Ezen utak a szakmai ismeretek gyarapodásán túl, elősegítik Magyarország, Érd megismerését a világban.

A Magyar Tudományos Akadémia külföldi vendégei szakmai útjuk során sokszor jelölik meg az érdi múzeumot látogatási, kutatási célként, megismerni a múzeum szakmai anyagát, s tudományos eszmecserét folytatni a munkatársakkal és az igazgató úrral.

A múzeum munkatársai sok esetben vettek részt, külföldi magyar tudományos napok keretein belül, magyar kiállítás megszervezésében. Magyarország EU csatlakozásával reményeink szerint erősödik az érdeklődés Magyarország, és így Érd nevezetességeinek megtekintésére.

Iskoláink többsége,- sport és művészetek terén- rendelkezik kül- és belföldi kapcsolatokkal. Énektagozatos iskolánk kiterjedt külkapcsolatokkal rendelkezik. Évente többször vesznek részt kórusfesztiválokon, a világ számos országában jártak már, kimagasló eredményeket elérve.

20. 4. Politikai környezet

Mellékletek

Vállalkozói felmérés tervezete

önkéntes és név nélküli felmérés Érd város stratégiájához

Tisztelt Vállalkozók! Tisztelt érdi Polgárok!

Érd város Önkormányzata - a statisztikai mintavétel szabályainak megfelelően - meg kívánja ismerni az Önök jelenlegi és jövőbeni fobb elképzeléseit, gondjait. Arra is kíváncsiak vagyunk, hogy saját vállalkozásuk jövőjén túlmenően az önkormányzat valamint a város fejlődéséért felelősséget érző testületek számára milyen fobb tevékenységcsoportokat tartanak fontosnak, illetve kevésbé fontosnak. A válaszadás önkéntes, anonim és nem személyenként, hanem elsősorban annak összegzett adatainak formájában érvényesek és iránymutatóak számunkra.

Vállalkozás fobb adatai:

Egyéni vállalkozás	Társas vállalkozás				Egyéb
?	Bt. ?	Kft. ?	Rt. ?	Kht. ?	?

Nagysága	Családi	Mikró	Kis	Közép	Nagy	Egyéb
*Ft: éves bevétel	Ft:.....	Ft:.....	Ft:.....	Ft:.....	Ft:.....	Ft:.....
**Fo: statisztikai állományi létszám	Fo:.....	Fo:.....	Fo:.....	Fo:.....	Fo:.....	Fo:.....
Befektetett eszközök értéke	eFt	eFt	eFt	eFt	eFt	eFt

Jövökép:

Hogyan ítéli meg sikeres-e a cége ?

*jelölje X-el

Hogyan látja saját cége piaci perspektíváját ? *jelölje X-el

Igen ?	Nem ?	Átlagos ?
Kedvezo ?	Nem kedvezo ?	Nem tudja ?

Melyek vállalkozása fejlődésének akadályai ?

* jelölje X-el

Telephely nem megfelelő	?
Tokehiány	?
Piacvesztés	?
Cégen kívüli problémák	?
EU jogharmonizáció	?
Egyéb okok	?

- 2 -

Milyen sorrendet állít fel saját vállalkozására ható érdi tényezők fontosságát tekintetében ?

*sorszámmal jelölje

-   közrend – közbiztonság
-   szennyvíz. csatornázás, csapadékvíz elvezetés
-   városi utak állapotának javítása, járda építés
-   Környezetvédelem, városi köztisztaság
-   városközpont kialakítása
-   elővárosi vasúti, közúti közlekedés javítása és M6-,M7 forgalmának „becsalogatása”
-   nagy bevásárló és szolgáltató központok megfelelő kijelölése
-   gyorsabb hivatali ügyintézés
-   térségi centrum szerepe legyen a városnak
-   jobb, színvonalasabb egészségügyi szolgáltatás
-   egyéb tényezők

Milyen sorrendet állít fel Érd gazdasági-társadalmi perspektíváját tekintetében ?

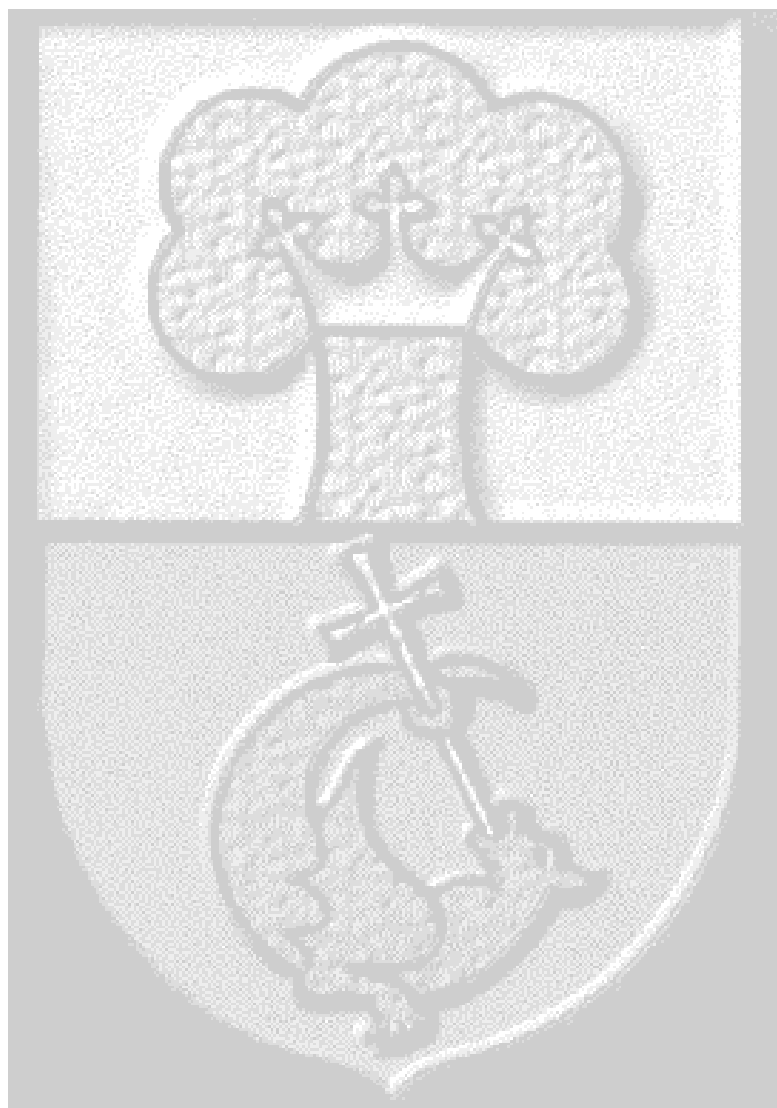
*sorszámmal jelölje

-   közrend – közbiztonság
-   szennyvíz. csatornázás, csapadékvíz elvezetés
-   városi utak állapotának javítása, járda építés
-   Környezetvédelem, városi köztisztaság
-   városközpont kialakítása

- ☞ ☞ elovárosi vasúti, közúti közlekedés javítása és M6-,M7 forgalmának „becsalogatása”
- ☞ ☞ nagy bevásárló és szolgáltató központok megfelelő kijelölése
- ☞ ☞ gyorsabb hivatali ügyintézés
- ☞ ☞ térségi centrum szerepe legyen a városnak
- ☞ ☞ jobb, színvonalasabb egészségügyi szolgáltatás
- ☞ ☞ egyéb tényezok

A cég struktúrája és struktúra változása

Vevok szerkezete	Érdi	%	Budapest és körzetéből való	%	Körzeten kívüli	%
Szállítók szerkezete	Érdi	%	Budapest és körzetéből való	%	Körzeten kívüli	%
Kapacitásnövelés	20% csökkentés		Nem növel		20% növelés	
Létszámnövelés	Érdi	Fo	Budapest és körzetéből való	Fo	Körzeten kívülről	Fo

ÉRD VÁROS
KÖZÉP ÉS HOSSZÚTÁVÚ
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
KONCEPCIÓJA

II. KÖTET

**A FEJLESZTÉSI STRATÉGIA ÉS
ALAPJAI**

2. KÖTET: A FEJLESZTÉSI STRATÉGIA ÉS ALAPJAI

Érd város településrendezési tervét megalapozó korábbi városfejlesztési koncepció kivonata

„Érd - 1996-ban készített és 1997-ben jóváhagyott - általános rendezési terve több vonatkozásban, elsősorban szabályozási részeiben elavult.

Ennek elsődleges oka, hogy 1998. január 1-jén hatályba lépett az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény, amely a településrendezési terv készítésének és jóváhagyásának (ehhez kapcsolódva pedig a területfelhasználásnak és az építésszabályozásnak) az új szabályait rögzítette. Hatályba léptek a törvény végrehajtásához kapcsolódó rendeletek is, amelyek a szabályozás új szakmai követelményeit meghatározták. A törvény a korábbi jogszabályi környezetben készített és jóváhagyott rendezési tervek érvényességének hatályát korlátozta. Eloírta a megváltozott jogszabályi feltételeknek megfelelő új településrendezési (településszerkezeti és szabályozási) tervek legkésőbb 2003. december 31-ig történő elkészítését és elfogadását.

A településtervezés jogszabályi környezetének változását jelzi, hogy az elmúlt három évben a fejlesztést-, rendezést befolyásoló szinte valamennyi törvény megváltozott (földtörvény, erdőtörvény, környezetvédelmi törvény, természetvédelmi törvény, területfejlesztésről és rendezésről szóló törvény).

A jogszabályi változásokon túlmenően a térségben lezajló folyamatok hatására Érd fejlesztésének lehetséges stratégiai irányai is módosulnak. Ez a változás a városrendezés alapelveinek és városfejlesztést szolgáló eszközrendszerének újragondolását is igényli.

A korábbi évtizedekben is tapasztalható népességnövekedés üteme felgyorsult. Erosödött a szuburbanizáció, a fővárosból a városkörnyékre való kiköltözés: *részen a főváros strukturális és környezeti problémáival is összefüggően a polgárok lakóhely iránti igényének megváltozásából, részben a helyváltoztatáshoz szükséges anyagi erőforrások elteremtésének növekvő lehetőségei miatt.* Ennek, az egész agglomerációt (ha különböző mértékben is) jellemző folyamatnak egyik kiemelt célterülete - kedvező földrajzi fekvése és ingatlan kínálatával összefüggő vonzereje növekedése miatt - Érd.

A város lakosainak száma meghaladta az 50.000 főt. Érd ezzel Pest megye legnépesebb (és legnagyobb kiterjedésű) városa, a Közép-Magyarországi régió Budapest utáni legnagyobb települése lett.

A korábban szinte kizárólagos „alvóvárosi” funkció mellett az elmúlt évtizedben sokszínűbbé és erőteljesebbé vált a helyi gazdaság. A népesség számának és a vállalkozások gazdasági súlyának együttes növekedése együtt jár a népességet és a gazdaság szereplőit egyaránt szolgáló települési funkciók bővítésének és erősítésének igényével. Az építési és a befektetési igények élénkülése pedig több olyan településszerkezeti, területfelhasználási és helyi építészeti szabályozási problémát vetett fel az elmúlt években, amelyet már nem lehet kezelni a korábbi általános rendezési terv keretei között.

E változások együttes figyelembevételével döntött úgy - a város Képviselő-testülete - hogy új településrendezési tervet készít, amelynek jóváhagyásával megteremti a területfelhasználás, az építés és a környezethasználat új helyi szabályait.

Az új rendezési terv feladata Érd alapvető településszerkezeti, területfelhasználási, muszaki-infrastrukturális- és intézményellátó-rendszerének, városépítészeti kialakításának meghatározása. A terv hosszútávra (mintegy 15 évre) a rendezési feladatok megoldása mellett, kiinduló adatokat szolgáltat a további fejlesztési és rendezési elképzelésekhez. A rendezési terv nagy távra (15 éven túl) a meghatározó jelentőségű területfelhasználási elemek területbiztosításáról is gondoskodik.

A településrendezési terven belül a kidolgozandó településszerkezeti terv feladata - a településpolitikai konszenzuson alapuló településfejlesztési alapelvekre építve - a tervszerű településrendezési munka megalapozása, az építés helyi szabályainak kidolgozásához a szükséges szempontrendszer rögzítése és a további értéknövelő terület-, és településfejlesztési munka irányainak meghatározása.”

Az önkormányzat és a tervezők egyetértének abban, hogy a most készülő terv akkor lesz hatékony eszköze a város fejlődésének és irányításának, ha kialakítandó településszerkezetével, területfelhasználásával, szabályozásával azokat a településfejlesztési stratégiai célokat szolgálja, amelyeket az önkormányzat, Érd közeleti szerepet vállaló polgárainak bevonásával és egyetértésével határoz meg. Az egyes, konkrét területek felhasználásában, szabályozásában megfogalmazható alternatívákat is akkor lehet a közösség, Érd hosszú távú érdekei szempontjából minősíteni és eldönteni, ha a településfejlesztés stratégiai céljaiban és a megvalósításhoz felhasználható eszközökben egyetértés van a polgárok és választott vezetőik között.

Ezt a célt szolgálta az az átfogó (reprezentatív) kérdoíves igény és vélemény felmérés, amely város megbízásából készült és megelőzte a tervezést, és ezt szolgálja az a többszörös egyeztetéssorozat is, amelyet a város fejlesztésében érintettek és a döntéshozók képviselői folytattak (és folytatnak) a koncepció kidolgozásának időszakában.

Érd átgondolt, hosszú távú fejlesztésének megalapozására az Önkormányzat az elmúlt időszakban több tervezési munkát kezdeményezett és több térségi terv készítésében vállalt aktív szerepet. Így jelen koncepció készítői sokoldalú igényfeltáró, megalapozó és stratégiaformáló munka eredményére támaszkodhattak.

1.A koncepció közvetlen előzményei:

A városfejlesztési koncepciót megalapozó munkák felsorolása.

- ?? A dél-Budai kistérségre Érd város aktív közreműködésével készített fejlesztési koncepció
- ?? A város stratégiai koncepcióját megalapozó közvélemény-kutatás
- ?? A város stratégiai koncepciója: “Érd városfejlesztési alapelképze lése”
- ?? A településrendezési terv levo vizsgálatainak munkaanyagai
- ?? A város egyes véleményformáló csoportjainak kérdoíves felmérése

- ?? A város elfogadott és megvalósítás alatt álló infrastruktúra-fejlesztési programjai
- ?? A “megyei jogú várossá” nyilvánítás kezdeményezése

A “Fejlesztési Alapelképzelés” elkészült szakértői anyaga a város fejlesztésére vonatkozó alapvető stratégiai elemeket tartalmazza. Tekintettel arra, hogy ez a dokumentum elfogadásra került, a benne foglaltak beépültek a jelen városrendezési tervet megalapozó fejlesztési koncepcióba. Elemei azonban nem direkt módon, hanem a fejlesztésről-rendezésről folytatott egyeztetések áttételén keresztül érvényesültek. Az elfogadott stratégiai célokat a településrendezési tervezés “nyelvére lefordítva”, az építési törvény és az OTÉK által meghatározott speciális eszközrendszer és a rendezési tervhez készített vizsgálatok és értékelések együttes figyelembevételével kell érvényesíteni.

A városfejlesztési koncepció készítésével kapcsolatos munkák koordinálására és segítésére az önkormányzat három szekciót hozott létre. A városépítészeti szekció írásos véleménnyel is segítette a munkát. A fejlesztési koncepciót összeállító és településrendezési tervet készítő PESTTERV Kft is végzett a fejlesztési koncepció megalapozására alkalmas vizsgálatokat és kiegészítő kérdőíves felmérést, melynek kiértékelése újabb értékes információkat és bizonyos szempontból kontrollt is biztosított a koncepció megfogalmazásához.

A megalapozó munkarészek együttes figyelembevételével a tervezők és a munkába bekapcsolódó polgárok együtt értékelték a kialakult helyzetet. Számba vették:

- ?? a város sajátos értékeit
- ?? a településfejlesztés erőforrásait
- ?? a fejlődést gátló tényezőket
- ?? a fejlődés lehetséges alternatíváit, az egyes alternatívák megvalósulásának feltételeit és következményeit,

ezek figyelembevételével - Érd jövőképehez kapcsolódva - meghatározták:

- ?? azokat a településfejlesztési stratégiai célokat és alapelveket, amelyeket a további konkrét településtervezésnél irányadónak kell tekinteni,
- ?? azokat az - elsősorban területrendezési, környezetszabályozási - eszközöket, amelyeket a meghatározott célok elérése érdekében (elsősorban a településrendezési terv készítése és jóváhagyása során) használni kell.

A megalapozó munka során formálódott az “Érd városfejlesztési koncepcióját” megalapozó anyag, amely a Képviselő-testületi megerősítés után vezérfonala, *illetve a rendezési tervezés tartalmi követelményeit rögzítő szabályozás szerint kötelező megalapozó munkarésze* lesz a város új rendezési tervének.

E megalapozó munkafolyamat jelentős állomásai a párhuzamosan zajló társadalmi viták mellett az önkormányzati bizottsági ülések és a Képviselő-testület 2001. január 25-i ülése, ahol a koncepció előzetes anyaga megvitatásra került. A szövegtervezetet a testület, néhány kiegészítő észrevétellel, első olvasatban elfogadta. Az önkormányzat elhatározta, hogy a koncepció szövegtervezetét véglegesítése előtt széleskörű társadalmi vitára bocsátja.

2. Helyzetértékelés, a településfejlődés folyamatainak rövid bemutatása

A településfejlesztési koncepció kello megalapozása érdekében elengedhetetlen, hogy Érd adottságai elsősorban településrendezési szempontból kerültek értékelésre. A részletes értékelés gerincét a településszerkezeti terv megalapozására készülő településrendezési vizsgálatok adták.

A város fekvését, történeti kialakulását, térségi kapcsolatait, településszerkezetét, területfelhasználását, népességfejlődését, infrastrukturális ellátottságát, környezeti állapotát részletesen az első kötet tartalmazza.

A helyzetelemzések eredményeit összesítve megállapítható, hogy Érd sajátosságai fekvéséből, a településfejlődés múltban gyökerező sajátosságaiból, regionális kapcsolataiból és nagyságrendjéből együttesen adódnak.

?? Érd a Budapesti Agglomeráció délnyugati szektorából kiinduló Duna menti településsor /BUDAPEST – ÉRD – SZÁZHALOMBATTA – ERCSI – ADONY – DUNAÚJVÁROS/ második legnagyobb települése, Pest megye legnagyobb népességu városa. Nagyságrendje meghaladja a magyarországi középvárosi átlagot, eléri a megyei jogú városi státuszhoz szükséges népességszámot.

?? Érd az agglomerációs sajátosságok miatt túl gyorsan, más településekkel összehasonlítva nem szervesen és kiegyenlítetten fejlődött. Budapest közelsége, a fővárossal kialakult - napi munkahelyi-lakóhelyi ingázással jellemezhető - szoros kapcsolatok miatt ugyanakkor Érd térségi, regionális szerepköre nagyságrendjéhez képest lényegesen kisebb. De kisebb annál is, melyet a sajátos agglomerációs helyzet és a város népességének nagysága különben indokolna.

?? A város sajátos szerepköre mellett településszerkezetét, területfelhasználását is nagyban meghatározza fekvése és történeti kialakulása. A nagy kiterjedésű belterület önmagában, valamint heterogén természetföldrajzi és viszonylag homogén (uralkodóan lakóterületi) területfelhasználási adottságainak ütközése számos városszerkezeti, városüzemeltetési és ellátási probléma kiváltója.

?? Érd fejlődése során - sokszor nem kello előre látással meghozott döntések következményeként - magáncélra értékesítette azoknak a területeknek zömét, amelyek a város, vagy a városrészek lakosságának magasabb szintű ellátását, rekreációs, pihenési és közösségi funkcióinak kielégítését szolgálhatta volna. Ennek következménye ma a nagy kiterjedésű strukturálatlan lakóterület, ahol nemcsak a központok, alközpontok rendszere és a zöldterületek hiányoznak, de a város belső kapcsolatrendszerének biztosításához nélkülözhetetlen közlekedési hálózatfejlesztések területi lehetőségei is csak korlátozottan állnak rendelkezésre.

?? A történetileg kialakult ófalusi településrész kivételével szinte valamennyi városrészben jelentkezik a városközpont-alközpont rendszerek hiányosságaiból és a közlekedéshálózati hiányokból adódó feszültségek. Ekkora városlakó népesség, ilyen mértékű földrajzi kiterjedés és ilyen volumenu területi hiány mellett ezek a problémák csak átgondolt területgazdálkodással és tudatos városfejlesztési beavatkozásokkal kezelhetők.

- ?? A város terület-felhasználását, a lakó funkciójú területek általánossá válása, a be nem épített - vagy alulhasznosított - telkek fokozatos beépülése, a korábbi üdülő célú (kisebb mértékben az Óvároshoz kapcsolódó volt zártkerti) területek lakó célú felhasználása, a beépítés intenzitásának növekedése, - elsősorban lakóterületen indított vállalkozások számának növekedése miatt - a területi funkciók keveredése, a nagyobb vállalkozások számára új területek igénybevétele, s ezzel a biológiailag aktív felületek fogyása jellemzi.
- ?? A várost érinto környezetterhelés több vonatkozásban csökkent, ma sem Budapest-Nagytétény, sem Százhalombatta térségéből nem éri a várost az elmúlt évtizedekben tapasztalt volumenu környezeti terhelés. A tököli repülőtér használatában bekövetkezett változás következtében a környezeti zajterhelés is csökkent. Mivel Érden - a helyi környezeti konfliktusokat okozó tevékenységeket leszámítva - nincsenek olyan létesítmények, amelyek a környezetállapotot befolyásolnák, a város környezeti (elsősorban levegő és zajterhelése) a közlekedéssel függ össze és azokra a területekre korlátozódik, amelyek a közlekedés (út és vasút nyomvonalai és létesítményei) által érintettek.
- ?? Bár a város érvényes szabályozási terve megengedi a telkenkénti több lakás építését, ez a beépítési forma nem vált jellemzővé, a város beépítésének jellege megőrizte és tovább erősítette vonzó kertvárosi karakterét.
- ?? Megkezdődött ugyan a városközpont kereskedelmi-, szolgáltató létesítményeinek kisvárosi jellemzőkkel és karakterrel való kiépítése, de Érd úgy vált az elmúlt évtized során a megye legnagyobb városává, hogy ez a mennyiségi növekedés (*ahogy korábban sem*) nem járt együtt sem a városszerkezet megnövekedett népességhez és terheléshez igazított fejlesztésével, sem a városi élet minőségét alapvetően javító létesítmények építésével, sem a közterületek megújításával.

3.A településfejlesztési célok meghatározásánál figyelembe vehető értékek, előnyök

- ?? Az agglomerációs elhelyezkedésből adódó potenciális előny a főváros, illetve a belső agglomeráció területeinek elérhetősége, kapcsolódási lehetőség a dinamikusan bővülő regionális gazdasághoz.
- ?? Érd. kedvező geoökonómiai helyzete, földrajzi potenciálja, fekvése, kedvező természeti-, táji adottságai: a Duna mentiség, Budapest közelsége.
- ?? A település nagyságrendje, népességszáma és területe: a megye és az agglomeráció településhierarchiájában elfoglalt helye, illetve ennek megfelelő potenciális szerepköre.
- ?? A természeti környezet, a település geomorfológiai adottságai.
- ?? Közúti közlekedési kapcsolat az M7-es autópályához, a 7-es számú főúthoz, a 6-os számú főúthoz és a tervezett M6 autópálya kiépítésében rejlő kedvező lehetőségek az elérhetőség és a megközelíthetőség javításában, a kapcsolatrendszer kibővítésében.
- ?? Közvetlen vasúti kapcsolat a Budapest - Pusztaszabolcs és Budapest - Székesfehérvár vasúti vonalhoz. Az elővárosi közlekedés potenciál a város fejlődésének a motorja.
- ?? Dunai kikötési lehetőség.
- ?? Dunához közeli, rekreációs-, idegenforgalmi hasznosításra alkalmas összefüggő nagy kiterjedésű területek az Óvárosban.
- ?? Érd. helyi társadalmának nyitottsága, amely befogadja azoknak a társadalmi rétegeknek, akik lakóhelyükként (itt a nagyváros külső környezetében) ezt a vidékiség előnyeit is nyújtó települést keresik.
- ?? A megyei és térségi átlaghoz viszonyítva kedvezőbb demográfiai mutatók. A város népességének egyenletes, folyamatos növekedése.
- ?? A város lakosságának növekvő szellemi potenciálja, erősödő vállalkozási kedve.
- ?? Humán infrastruktúra állapota, intézményi ellátottság. Az intézményhálózatot működtető jelentős szellemi - humán - infrastruktúra.
- ?? Fejlesztésre még potenciálisan rendelkezésre álló területek (elsősorban a város DNY-i részén).
- ?? Értékes történelmi múlt, az Óvárosban karakteres településszerkezet, építészeti értékek, településtörténeti – kultúrtörténeti gyökerek.

- ?? Kedvezo termohelyi adottságok a csökkeno kiterjedésu mezogazdasági területeken Tárnok és Százhalombatta irányában a termelés megújulásához, a termelési szerkezet módosításához.
- ?? Az érdi családok, háztartások (mint gazdasági egységek) értéktermelő képessége, vállalkozó készsége, megtakarítási hajlama, a megtakarítások egy részének megjelenése a település épített környezetében (építési jellegu beruházások, közműfejlesztések).
- ?? A beruházások értékorzo, értéknövelo volta.

4.A településfejlesztés és rendezés nehézségei, konfliktusai

- ?? A város beépített területeinek összenövése a szomszédos településekkel (Diósd irányában megtörtént, Törökbálint, Tárnok és Százhalombatta irányában potenciális veszély) mely a települési identitás csökkenésével jár.
- ?? A városszerkezet - ezen belül kiemelten - a közlekedési gyűjtőúthálózat súlyos hiányai. A városrészek közötti átjárhatóság akadályai (a szintbeli vasúti-közúti keresztezodések, az úthálózat kiépítetlenségéből és a nem megfelelo muszaki paraméterekből következo, az áteresztőképességet korlátozó elemek) Súlyos gondot jelent, hogy az M7 autópálya 1 1 lehajtó csomóponttal csatlakozik Érdhez.
- ?? A muszaki infrastruktúra hiányosságai, elsosorban a szennyvíz- és csapadécsatorna hálózat kiépítetlensége.
- ?? A "szabad területek" korlátozott kiterjedése, a belterületi zöldterületek és zöldfelületek fogyása, a természeti környezet elemeinek károsodása.
- ?? Az "épített környezet" minosége, a települési karakter nagy kiterjedésu településrészekre kiterjedő hiánya.
- ?? A környezetminőség településfejlesztést és területfelhasználást befolyásoló hatásai, megoldandó települési környezetvédelmi feladatok.
- ?? Érd gazdasági helyzete, a helyi foglalkoztatás viszonylag alacsony szintje (munkahelyhiány).
- ?? A városközpont állapota, hiányos funkciói, strukturálatlansága, az alközpontok esetenkénti hiánya, az alközpontok funkcióinak tisztázatlansága. A város nagy kiterjedése miatt az ellátó funkciók többségének nagy távolsága az ellátandó népesség jelentos részétől.
- ?? Az intézményi és zöldterületi fejlesztésekhez szükséges területek hiánya (magántulajdona, más célú felhasználása, igénybevételének magas költségei).
- ?? Tulajdonviszonyok "rendezetlensége" a potenciális fejlesztési területek egy részén.

- ?? Zöldterületek, pihenőterületek hiánya a hagyományos lakóterületeken és a városközpontokhoz kapcsolódó területen, a hagyományos rekreációs területek ("Sziget", Dunapart) feltáratlansága.
- ?? A város Duna-parti fekvésének, adottságainak kihasználatlansága.
- ?? A város beépített településrészek (Ófalu) revitalizációjának elmaradása.
- ?? A településfejlesztés irányai terén érzékelhető közéleti egyetértés és koncepció hiánya.
- ?? Különböző élethelyzetben lévő lakosság, a helyi identitás alacsony mértéke.
- ?? Külső tényezőként: a térségi központi szerepkörből adódó feladatokról a szomszédos településekkel történő koordináció hiányosságai.

A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ALAPELVEK MEGHATÁROZÁSA

1.ÉRD jövőképe

Érd fejlesztésének lehetőségeit, alapvetően determinálják az adottságai, a gazdasági viszonyok által meghatározott keretek. A településfejlesztési koncepció részét képező "fejlesztési alapelvek"-ben lefektetett célok az adottságok, kötıtségek és lehetőségek, a realitások, illetve a településen élők vágyainak, jövőképének a szintézise.

A város fenntartható fejlődésének lehetőségét hosszútávon, a településrendezés eszközeivel az azokban meghatározott elemek folyamatos megvalósításával is elő kell segíteni. A fejlesztéshez szükséges körülmények, feltételek nem mindenkor egyformán adóttak, de a lehetőségei a településrendezés eszközeivel fenntarthatók.

A korábbi kérdőíves vizsgálat eredményei elsősorban a településfejlesztési célok és feladatok meghatározásához nyújtanak segítséget. Ebben egyértelmű sorrend rajzolódik ki:

- 1.) a közlekedési problémák megoldása,
- 2.) a közművesítés kiteljesítése,
- 3.) az intézményhálózat bővítése,
- 4.) a város központi szerepének és központrendszerének erősítése, megelőzve a természeti környezet és a környezetvédelem (köztisztaság) problémáinak megoldását, mely szintén nagy súllyal került említésre.

A válaszok mögött közvetve kirajzolódik a válaszadók által elképzelt jövőkép is.

A megkérdezettek többsége a város fejlesztése során szükségesnek tartja:

- ?? A város igazi központjának és központi szerepkörének kialakítását,
- ?? a városközpont és a tagolt városszerkezetnek megfelelő alközpont-rendszer kiépítését,
- ?? a rendezettebb városszerkezet és városkép megvalósítását,
- ?? a településminőségi mutatók emelését,
- ?? a vonzó lakókörnyezet kialakítását.

- ?? A pozitív közlekedéshálózati – közlekedés-földrajzi elonyók további kiaknázása mellett a városi úthálózat hiányosságainak kiegészítését,
- ?? az útállapotok általános javítását,
- ?? az autóbusz tömegközlekedés fejlesztését.
- ?? Az elovárosi vasútközlekedés fejlesztését és összehangolását a helyi közlekedéssel, kereskedelemmel és szolgáltatással
- ?? Az intézményhálózat megfelelő bővítését,
- ?? városi kórház és uszoda megépítését,
- ?? bevásárlóközpont és sportcsarnok építését.
- ?? A kertvárosi jelleg megőrzését és erősítését,
- ?? a csendes, jó levegőjű, vonzó lakókörnyezet fejlesztését,
- ?? a közművesítés kiteljesítését.
- ?? A kedvező környezeti-, természeti adottságok és környezetvédelmi helyzet értékeinek megőrzését, problémáinak megoldását, a zöldfelületi hiányosságok pótlását.

“Felmérések szerint a város lakóinak többsége az alábbiakat kívánatosnak tartja:

Érd legyen egy olyan

- ?? laza szerkezetű és beépítésszerű, elovárosi környezetet nyújtó település, amely változatos és minőségi szabadidő-eltöltési, rekreációs lehetőségeket kínál, és amely kulturális központ és vonzó életterület is egyben.
- ?? központi szerkezettel bíró település, melynek központja valóban egy közösségi tér, alközpontjai pedig igényes helyszínekként szolgálhatnak a különféle szabadidő-eltöltési funkcióknak.
- ?? hely, ahol jól érzik magukat az emberek – mind az itt élők, a művészek, mind az ide látogatók -,
- ?? környezet, amely ki tudja használni a meglévő értékeket, örökségeket, ezen keresztül pedig a turizmusban rejtező lehetőségeket.
- ?? rendezett és szép város, melynek a lelkét az ott élő közösség adja.
- ?? innovatív, kereskedelmi, logisztikai és informatikai alapú gazdasággal rendelkező település, amely hatékonyan aknázza ki a már meglévő helyi vállalkozásokban rejlő potenciálokat, és amely az extenzív növekedés helyett a helyi foglalkoztatás intenzitásának növelésével próbálja meg népességének mind nagyobb hányadát nappal is a településen tartani.
- ?? – elováros - kiemelkedő közlekedés-földrajzi helyzetéből adódóan -, amely színvonalas infrastruktúrájával, közlekedési csomópontjaival és az ezekhez tartozó szolgáltatásokkal minőségi kínálatot tud biztosítani úgy a vállalkozói szféra, mint a multinacionális cégek számára.”

A koncepcionális elozmény rögzít néhány konkrét városrendezési célkitűzést is: ilyen a "Fő utca - városközpont, alközpontok - rehabilitációs program", utcakép és köztér revitalizációs programok és további városfejlesztési akcióterületek (Duna-part, Ófalu, "Százhalombatta és Tárnok felé eső szabadterületek"), valamint infrastruktúrafejlesztés (elovárosi vasút, közúthálózat és tömegközlekedés).

Az adottságok, az erőforrások, a korlátok és a vélemények együttes értékelése valamint a város lehetséges fejlesztési irányairól folytatott csoportbeszélgetések és szakmai viták alapján

Érd kívánatos és elérendő jövője az alábbi elemekben fogalmazódott meg.

I. Érd hosszútávon is legyen fenntartható település, amely táji-, természeti-, települési- és társadalmi környezetével harmóniában fejlődik, amelynek mai fejlesztése nem veszélyezteti a város hosszú távú érdekeit.

II. Érd legyen, olyan település, amely mintegy 60-80 ezer ember - XXI. századi követelményeknek megfelelő életminőséget biztosító - otthona, amely egyaránt biztosítja:

- ?? az egészséges életkörülmények,
- ?? a lakás,
- ?? a megélhetés (a munka lehetősége, illetve elérhetősége),
- ?? a városi színvonalú integrált ellátás (elérhető távolságon belül),
- ?? az egészségmegőrzés és helyreállítás,
- ?? a közlekedés,
- ?? a művelődés,
- ?? a szabadidő eltöltés
- ?? feltételeit és lehetőségét minden polgára számára.

III. A sokirányú és magas színvonalú ellátás, szolgáltatás biztosítása, az ahhoz való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosítása érdekében Érd erős és fejlődőképes helyi gazdasággal rendelkező település legyen, mely térségével együttműködve, a kölcsönös elonyök figyelembevételével fejlődik.

IV. Érd térségi központi helyzetéből elonyt kovácsoló településsé váljon, amelynek alapelve az együttműködés úgy saját vonzáskörzetén belül, mint az agglomerációs övezetben, valamint a szomszédos Pest megyei kistérségekkel és településekkel. A város töltse be nagyságrendjéből adódó potenciális térségi szerepkörét, biztosítson lakosságának és vonzáskörzetének nagyságrendjéből adódó városi szolgáltatást. A településkategória alapján megyei városi rangra is érdemes település a központi szerepkörét erősítő (intézményi-munkahelyi- és rekreációs) területek fejlesztése révén emelje településminőségi és szolgáltatási színvonalát. A vizek (termál, folyó) térségébe koncentrált szabadidős fejlesztésekkel Érd váljon a térség regionális jelentőségű rekreációs központjává.

V. Érd - a kialakuló térszerkezeti keretei között - legyen korszerű és fejleszthető szerkezetű, területfelhasználási egységekkel tagolt város, ahol az egyes építmények és létesítmények azon túl, hogy alkalmazkodnak a táji-, és épített környezethez, a használati értékük mellett építészeti értéket is képviselnek, járuljanak hozzá a települési környezet pozitív irányú formálásához.

A kívánatos jövőkép elérése (megközelítése) érdekében hosszú távú közösségi (városi) érdekeknek megfelelő, szakmai alapokon álló településpolitika, ennek részeként - a hosszú távú célokat és a középtávú lehetőségeket egyaránt figyelembe véve - tudatos területgazdálkodás megvalósítása szükséges.

Ehhez első lépésben - irányelveként - meghatározhatók a településfejlesztés kiemelt céljai, prioritásai és feladatai, amelyeket kiinduló alapként kell figyelembe venni.

2.A településfejlesztés prioritásai

A felmérések alapján a legfőbb *települési elonyök és hátrányok meghatározzák azokat a településfejlesztési prioritásokat, melyek egyrészt az elonyös tulajdonságok megőrzésére és erősítésére, másrészt a hátrányok leküzdésére, illetve negatív hatásaik mérséklésére* irányulnak.

Ezek:

Térségi szinten

- ?? A településközi, térségi és regionális együttműködés fokozása, a város térségi szerepkörének erősítése.
- ?? A várost átszelő országos közlekedési hálózat részét képező (M7 autópálya, 7-es, 6-os főút illetve az M6 autópálya) minden elemének – köztük az M6 csomópontjainak- megvalósítása, a város belterületét érintő átmenő forgalom csillapítása, a városfejlesztést szolgáló kapcsolatrendszer kiépítése.
- ?? Együttműködés a környezetminőség javítása és a népességet érő környezeti háttérterhelés csökkentése érdekében.
- ?? A Dunapart és a Beliczai sziget átgondolt természet és környezetbarát rendezése.
- ?? A Duna folyam adta turizmus lehetőségeinek kihasználása.

Helyi szinten, a tudatos területgazdálkodáson alapuló városfejlesztés keretében

- ?? A város szerkezeti aránytalanságainak kiegyenlítése (közte az ellátó - elsősorban humán intézmények - közelebb vitele az ellátandó lakossághoz).
- ?? A város belső közlekedési hálózatának javítása, a településszerkezetből adódó közlekedési problémák mérséklése, a hálózati elemek pótlása, a tömegközlekedés fejlesztése.
- ?? A meglevő lakóterületek minőségi fejlesztése, rendezése, új lakóterületek kijelölése, Beépítés feltételeinek elősegítése, elsősorban a fiatalok és helyben lakók részére. A népességmegtartással és népességfogadással összefüggő életfeltételek, a települési környezet minőségének javítása.
- ?? Az épített és természetes környezet állapotának javítása:
- ?? A központrendszer fejlesztése, fórumok, főtuták, sétáló ututák kialakítása (töbtfunkciós városközpont, alközpontok).
- ?? Meglevő lakóterületek környezeti minőségének javítása.
- ?? A terület közterületeinek rendbetétele, játszóterek, zöldfelületek rendezése.
- ?? A városkép, muemlékek, helyi épített értékek megóvása, rekonstrukciója.

- ?? A munkahelyi területek környezetet nem terhelő fejlesztése.
- ?? A települési környezetvédelmi problémák mérséklése, a zöldfelületi ellátottság javítása.
- ?? *Muszaki infrastruktúra fejlesztése*, kiemelten a szennyvízcsatorna- és a csapadékvíz-hálózat fejlesztése terén.
- ?? *A város gazdasági szerepkörének erősítése, a helyi gazdaság feltételeinek javítása révén: A helyben foglalkoztatottak arányának növelése, munkahelyteremtés.* A gazdasági területek és tevékenységek izolálása a lakóterületektől, a lakóterületen meglevő zavaró tevékenységek kihelyezési feltételeinek megteremtése.
- ?? *Kiegyenlített területi ellátás biztosítása.* A városrész-alközpont, közintézmény és zöld-hálózat fejlesztése.
- ?? *Helyi kulturális hagyományok ápolása.* A térségi és területi adottságokra valamint a kulturális tradícióra épülő idegenforgalom fejlődésének elősegítése.
- ?? *A rekreációs és zöldfelületi ellátottság javítása*, a város Duna-parti potenciáljának feltárása, sportlétesítmények fejlesztése.

3.A városfejlesztés és rendezés céljai és feladatai a jövőképpen foglaltak elérése érdekében

A városfejlesztés és a rendezés célja a hosszútávon való fenntartható fejlődés biztosítása érdekében a fővárost övezően kialakuló kertvárosi zónához kapcsolódóan egy teljes körű kis- és középvárosi szolgáltatásokat és nyugodt, egyre egészségesebb lakófeltételeket egyaránt nyújtó, távlatban 60-70 ezer fős népességű kertváros kialakítása, amely térségi központként is működik.

Településszerkezet javításával összefüggő feladatok

- ?? A város népességnövekedése, a lakosság térbeli elhelyezkedésében tapasztalt súlypont átrendeződés, a térségi szerep változása és a városszerkezet állandósága között feszülő ellentétek figyelembevételével meg kell határozni a városfejlesztés stratégiai jelentőségű pontjait és területeit.
- ?? Ilyenek lehetnek a központ, alközpontok lehetséges fejlesztési területei, a közöttük lévő szerkezeti és kapcsolati elemek kialakításához szükséges területek, valamint az alulhasznosított területek. Ezeken a pontokon és területeken - a készülő településszerkezeti terv programjában meg kell határozni a szükséges (és lehetséges) átstrukturálás programját és ezek alternatíváit.
- ?? A településszerkezeti terv kidolgozása során várospolitikai döntés szükséges abban, hogy a városszerkezet, a városi élettér és életminőség javítása érdekében szükséges beavatkozások (terület-igénybevételek, szabályozási korlátozások) felvállalhatók-e, és

hogy ezek a változások a településszerkezeti tervet követő szabályozásban is érvényesíthetők-e.

- ?? Be kell mutatni a szerkezetfejlesztés elmaradásából, vagy következtelen végrehajtásából következő - hosszútávon fokozottan érvényesülő - negatív hatásokat.
- ?? Az elfogadott városszerkezet fejlesztéséhez kapcsolódva ki kell dolgozni az ingatlanfejlesztés helyben működő, városi érdeket érvényre juttató rendszerét és eszközeit.
- ?? Lakóterületeken a más rendeltetésű egységekben végezhető - adott helyen zavaró - tevékenységet (kereskedelem, szolgáltatás, gazdaság) korlátozni, illetve a lakóterületektől elkülönített városszerkezeti egységekbe kell irányítani. A terület-felhasználási egységek lehatárolásánál és meghatározásánál általában is törekedni kell az "homogénebb" felhasználás biztosítására.
- ?? A városközpontot és alközpontokat differenciáltan, különféle igazgatási, kereskedelmi, szolgáltatási és szabadidő eltöltési funkciókkal városias építészeti karakterű közösségi területté kell fejleszteni.

Az eltérő funkcióknak megfelelő központrendszer fejlesztésével kapcsolatos feladatok:

- ?? Kiemelt jelentőségű a városközpont fejlesztése, települési nagyságrendnek megfelelő kialakítása; a központ megközelíthetőségének, átjárhatóságának biztosítása a központot jelenleg terhelő közlekedési, szerkezeti és területfelhasználási problémák megoldásával (kiemelten a különbszintű vasúti átjárás biztosításával), valamint a funkcióbővítéshez szükséges területek biztosításával.

A városközpont három - eltérő funkciójú, de területileg egymáshoz kapcsolódó - eleme fejlesztesse:

A kereskedelmi, szolgáltatási központ, közlekedési elosztó és átszállóhely, autóbussz-pályaudvarhoz, a vasúti megállókhoz kapcsolódó dinamikus tér (az agglomerációs övezet DNY-i intermodális csomópontja).

A "civil központ" a Muvelodési ház térségében, amely elsősorban a regionális és az összárosi intézmények, funkciók létesítményeit foglalja magába.

A két városközponti területet összekapcsoló - multifunkciós kereskedelmi-, szolgáltató-, ellátóközpont lineárisan elnyújtva a csendesített forgalmú 7-es út mentén. Kiemelkedő fontosságú a központ keresztirányú kapcsolatainak fejlesztése egyrészt a Duna (az Óváros) felé, másrészt a vasúton túli városrészek felé.

- ?? Az alközpont-rendszer fejlesztése, ezen belül

a kialakult városrészközpontok továbbfejlesztése, illetve az M7-től északra lévő városrész központjának létrehozása.

Az alközpontokban (illetve a városrészenként ezekhez kapcsolódó területeken) a népesség előrebecsülhető növekedésének figyelembevételével kell területet biztosítani az alapfokú oktatási-, egészségügyi létesítmények távlati fejlesztéséhez. Szabályozással elő kell segíteni a központok közterületeinek kisvárosi karakteru kialakítását. Törekedni kell a humán infrastruktúra (elsősorban a muvelodés és a közösségek) jelenleg centralizált létesítményeinek decentralizálására; a nagy kiterjedésu városban közelebb kell vinni ezeket a lakossághoz.

?? A mikroközpontok rendszerének kialakítása, a kialakult egységekhez kapcsolódva a lakóhelyhez közeli, helyi szintu kereskedelmi-, szolgáltatási létesítmények fejlesztésének elosegítése ingatlanfejlesztéssel, szabályozással.

?? A rekreációs központnak Érd központrendszerében távlatban kiemelt szerepet kell biztosítani annak, amelyet a Szigethez kapcsolódó területen a Dunához, a termálvízadottsághoz és a táj- és kultúrtörténeti adottságokhoz kapcsolódva lehet kiépíteni. A fejlesztés kiemelten igényli a rendezési szabályozás, a birtokrendezés, az átgondolt területgazdálkodás és az ingatlanfejlesztés eszközkészletének összehangolt alkalmazását.

Közlekedéssel kapcsolatban:

?? A szétszakított városrészek szerves összekapcsolása, a városi közlekedés zavartalan működését biztosító közlekedési-, forgalmi- és gyujtoút hálózat kialakítása a nagy átmeno forgalom környezeti terheinek csökkentése.

?? A zavaró hatású gazdasági területek, létesítményeinek tevékenységét és forgalmát izolálni kell a lakó- és központi területektől.

?? A lakóterületek beépülésével, a lakónépesség növekedésével egyidejuleg gondoskodni kell az alapfokú ellátást biztosító intézmények kialakításáról is.

?? A belso gyujtoúthálózat hiányzó szerkezeti elemeinek pótlása, vigyázva arra, hogy a belso gyujtoutak ne válhassanak az átmeno forgalmat szolgáló elemekké.

Intézményfejlesztéssel kapcsolatban

?? A mennyiségi fejlődést, a lakóterületi bovuést (tartalék lakóterületek beépítését) alá kell rendelni az intézményfejlesztés ütemezett lehetoségeinek.

?? Meglévo közintézmények struktúrájának racionalizálása, környezetüknek (közterületek, zöldfelületek) fejlesztése, rendezése. A középfokú és térségi szerepkörből adódó esetleges új intézmények hely- és kapcsolatrendszerének biztosítása.

Lakóterületek és központi területek fejlesztése:

?? A települési komfortérzet javítása, a városi lakosság életterének, környezetének minőségét javító rendezési, fejlesztési feladatok

- ?? A település vonzerejének megtartása. Meg kell őrizni a lakóterületek laza szerkezetű és beépítésű kertvárosias jellegét, a nyugodt, csendes, egészséges életformát biztosító kereteket.
- ?? A meglévő lakóterület beépítésének jellegét megőrizve úgy kell fejleszteni, hogy a lakóterületeken se az egy telken építhető lakások száma, se a beépítés sűrűsége alapvetően ne növekedjen. A közterületeken és a magánterületeken elő kell segíteni a zöldfelületek biológiai aktivitásának növelését, a helyi építészeti karaktert erősítő megjelenését.
- ?? Az épített és természetes környezet minőségének folyamatos javítása az egész településen. A telkek beépítésével együtt a közterületek rendezésének és fenntartásának megoldása. A közterületek rendezettségének, tisztaságának javítása (lakossági-, tulajdonosi összefogással). A közterületi rend megszilárdítása.
- ?? A lakóterületek beépítési intenzitásának meghatározásakor törekedni kell az egységesebb beépítési előírások érvényesítésére. A helyi sajátosságokkal rendelkező lakóterületek (domboldalak, helyenként aprózódott telekszerkezet) esetében a városrendezési szabályokat a körülményeknek megfelelő differenciálással kell megalkotni.
- ?? Lakóterületek közelében játszó-, pihenő terek, kertek kialakítása.

További településfejlesztési feladatok:

- ?? A fejlesztési területekkel történő hosszú távú gazdálkodást, a hosszú távon beépítésre szánt területek közül rendelkezésre álló tartalékok felhasználásával átgondoltan kell ütemezni.
- ?? Rekreatív, idegenforgalmi területek kijelölése, az ehhez szükséges elsősorban közhasználatú létesítmények megvalósíthatóságának elősegítése.
- ?? A településrendezési feltételek biztosításával elő kell segíteni az idegenforgalom javítását célzó beruházások előkészítését és megvalósítását.
- ?? A települési értékmegőrzési, értékJellesztési, tevékenység erősítése, kiemelten a történelmi városrészekben, a központ és alközpontok területén.
- ?? A különböző funkciókhoz szükséges muszaki infrastruktúra teljes körű biztosítása.
- ?? A települési (településrészi) identitástudat erősítése.
- ?? A közbiztonság javítása.
- ?? Intézményesíteni kell azt a folyamatot, amelynek keretében a jelentősebb beruházások megvalósításánál a beruházás részeként, az ahhoz kapcsolódó közterületi létesítményeket (utak, közterületi parkolók, járdák, csapadékvíz elvezető létesítmények, közművek, zöldfelületek, stb.) is ki kell építeni.

Gazdasági, vállalkozási területek fejlesztése

A vállalkozási területek fejlesztésének kettős célja van: egyrészt a helyi gazdaság erősítése, fejlődőképessége területi infrastrukturális feltételeinek biztosítása (kiemelten a helyi vállalkozások lakóterületen már nem fejleszthető elemei számára), másrészt a város gazdasági potenciáljának erősítése, új munkahelyek létrehozási feltételeinek biztosítása. Mindezt olyan mértékben, amely még nem veszélyezteti a város kertvárosi karakterét, természeti értékeit és nem jár együtt a szomszédos településekkel történő összeépüléssel.

?? Elsorban a jelenlegi belterület déli, délnyugati részén a meglévő gazdasági területekhez kapcsolódóan, a lakóterülettől izolálva kell gazdasági területet kialakítani. A lakóterületeken már meglevo, zavaró hatású tevékenységeket a lakóterületekről ki kell telepíteni.

?? Gazdasági területeket elsorban a kereskedelmi, raktározási, logisztikai tevékenység számára kell kijelölni. A város teljes közigazgatási területén kerülni kell a környezetzavaró termelő ipari célú területfelhasználást. A gazdasági vállalkozások területén csak környezetet nem zavaró szolgáltató és termelő tevékenységek folytathatók.

??

Környezetvédelmi problémák csökkentése a településrendezés eszközeivel (Zöldfelületek, közterületek fejlesztése, állapotának javítása)

Környezeti szempontból legjelentősebb feladatok a települési környezetvédelmi – zöldfelület-fejlesztési, víz- és földvédelmi, valamint a levegőtisztaság-védelmi szakterületen merülnek fel.

?? Környezetvédelmi problémák csökkentése a településrendezés eszközeivel:

?? a városszerkezet javítása, forgalomcsillapítás – elkerülő út megépítése,

?? csendes övezetek kijelölése,

?? a vízbázis védelmének biztosítása,

?? a korszerű hulladékártalmatlanítás és szelektív hulladékgyűjtés lehetőségének és feltételeinek megteremtése,

?? ár- és belvízvédelem biztosítása.

?? Összefüggő ökológiai hálózat létrehozása

Érd területén a zöldfelület-fejlesztést városképformáló, egészségügyi-ökológiai és rekreációs céllal kell tervezni úgy, hogy a város területén összefüggő ökológiai hálózat, zöldfelületi rendszer alakulhasson ki.

A fenti jövőképben foglalt elemek elérését, Érd kiegyensúlyozott, harmonikus fejlődését szolgáló városrendezési feladatok megoldását kell, hogy képezze a formálódó városrendezési terv, azon belül is a településszerkezeti terv kidolgozása.

A településrendezési tervben meg kell oldani a megalapozott településfejlesztési igényekből adódó területigényes létesítmények helybiztosítását, a fenti igényeknek megfelelő településszerkezet kialakítását és meg kell teremteni az indokolt fejlesztések muszaki, esztétikai és környezeti szabályozási kereteit.

ÉRD város SWOT analízise

1.Elonyök

- ✍✍Az agglomeráció elhelyezkedéséből adódó potenciális elonyök, a fováros, illetve a belso agglomeráció területeinek elérhetősége, kapcsolódási lehetőség a dinamikusan bovuło regionális gazdasághoz.
- ✍✍Érd kedvező geoökonómiai helyzete, földrajzi potenciálja, fekvése, kedvező természeti-, táji adottságai: a Duna mentiség, Budapest közelsége.
- ✍✍A település nagyságrendje, népességszáma és területe: a megye és az agglomeráció településhierarchiájában elfoglalt helye, illetve ennek megfelelo potenciális szerepköre.
- ✍✍A természeti környezet.
- ✍✍Közvetlen vasúti kapcsolat a Budapest - Pusztaszabolcs és Budapest – Székesfehérvár vasúti vonalhoz.
- ✍✍Dunai kikötési lehetőség
- ✍✍Dunához közeli, rekreációs-, idegenforgalmi hasznosításra alkalmas összefüggo nagy kiterjedésű területek az Óvárosban.
- ✍✍Érd helyi társadalmának nyitottsága, amely befogadója azoknak a társadalmi rétegeknek, akik lakóhelyükként választják a várost.
- ✍✍A megyei és térségi átlaghoz viszonyítva kedvezőbb demográfiai mutatók. A város népességének egyenletes, folyamatos növekedése.
- ✍✍A város lakosságának növekvő szellemi potenciálja, erősödő vállalkozási kedve.
- ✍✍Humán infrastruktúra állapota, intézményi ellátottság. Az intézményhálózatot működtető jelentős szellemi-humán infrastruktúra.
- ✍✍Fejlesztésre még potenciálisan rendelkezésre álló területek (elsősorban a város DNY-i részén).
- ✍✍Értékes történelmi múlt, az Óvárosban karakteres településszerkezet, építészeti értékek, településtörténeti- kultúrtörténeti gyökerek.
- ✍✍Az érdi családok, háztartások (mint gazdasági egységek) értéktermelő képessége, vállalkozó készsége, megtakarítási hajlama, a megtakarítások egy részének megjelenése a település épített környezetében (építési jellegű beruházások, közműfejlesztések).
- ✍✍A beruházások értékteremtő, értéknövelő volta.
- ✍✍Jó az együttműködés az orvosok és védőnők között.
- ✍✍Az egészségügy minden területén képviseli magát a magánszféra.

2.Nehézségek

- ✍✍A város beépített területeinek összenövése a szomszédos településekkel mely a települési identitás csökkenésével jár.
- ✍✍A városszerkezet közlekedési gyujtóhálózat súlyos hiányai. A városrészek közötti átjárhatóság akadályai.
- ✍✍A muszaki infrastruktúra hiányosságai.

- ✍✍A „szabad területek” korlátozott kiterjedése, a belterületi zöldterületek és zöldfelületek fogyása, a természeti környezet elemeinek károsodása.
- ✍✍Az „épített környezet” minősége, a települési karakter nagy kiterjedésű településrészekre kiterjedő hiánya.
- ✍✍Érd gazdasági helyzete, a helyi foglalkoztatás viszonylag alacsony szintje.
- ✍✍A városközpont állapota, hiányos funkciói, strukturátlansága, az alközpontok esetenkénti hiánya, a kialakult alközpontok funkcióinak tisztázatlansága. A város nagy kiterjedése miatt az ellátó funkciók többségének nagy távolsága az ellátandó népesség jelentős részétől.
- ✍✍Az intézményi és zöldterületi fejlesztésekhez szükséges területek hiánya (magántulajdona, más célú felhasználása, igénybevételének magas költségei).
- ✍✍Tulajdonviszonyok „rendezetlensége” a potenciális fejlesztési területek egy részén (kiemelten a „Szigethez” kapcsolódó területeken).
- ✍✍Zöldterületek, pihenőterületek hiánya a hagyományos lakóterületeken és a városközpontokhoz kapcsolódó területeken, a hagyományos rekreációs területek feltárlatlansága.
- ✍✍A város Duna-parti fekvésének, adottságainak kihasználatlansága.
- ✍✍A során beépített településrészek (Ófalu) revitalizációjának elmaradása.
- ✍✍Heterogén lakossági összetétel, identitás alacsony mértéke.
- ✍✍Külső tényezőként: a térségi központi szerepkörből adódó feladatokról a szomszédos településekkel történő koordináció hiányosságai.
- ✍✍Devianciák nagy számban fordulnak elő.
- ✍✍Életvezetési problémák nagyszámban, széles rétege található a városban a hátrányos helyzetben élőknek.
- ✍✍A Városi Muvelodési Központ nem rendelkezik a városi igényeknek megfelelő számú teremmel.
- ✍✍A kulturális infrastruktúra fejlesztése nem áll arányban a lakosság növekedésével.

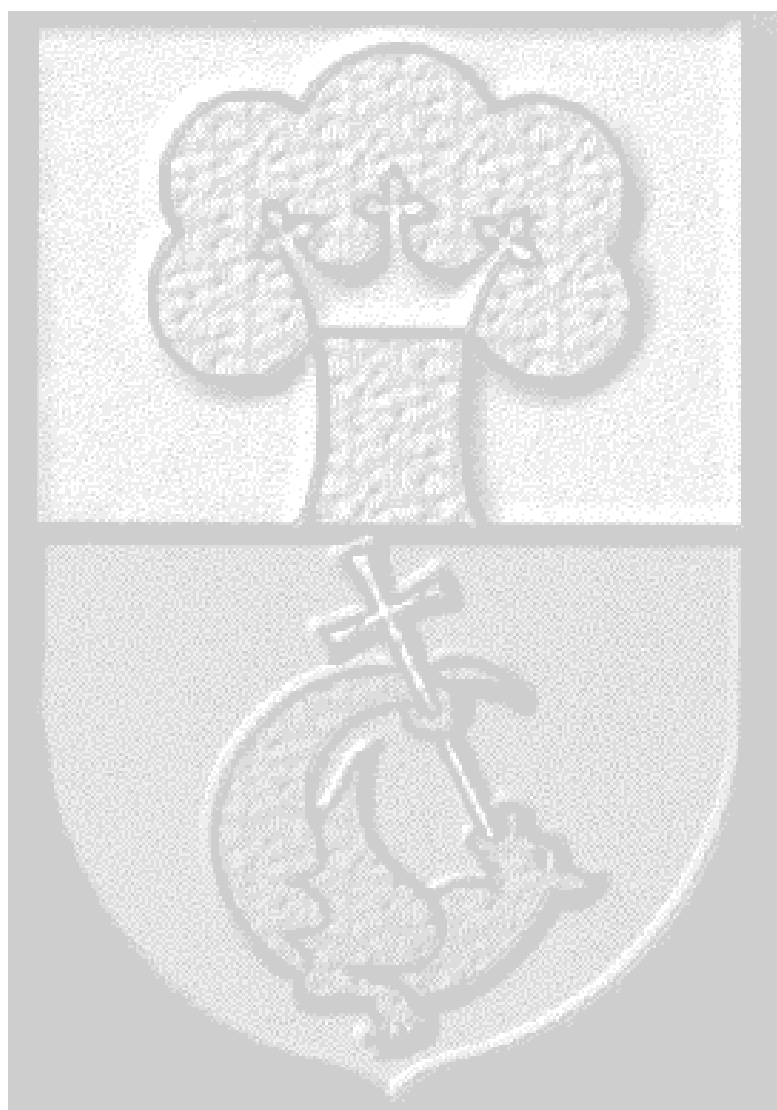
3. Lehetőségek

- ✍✍A város szerkezeti aránytalanságainak kiegyenlítése (közte az ellátó – elsősorban humán intézmények – közelebb vitele az ellátandó lakossághoz).
- ✍✍A város belső közlekedési hálózatának a javítása, a településszerkezetből adódó közlekedési problémák mérséklése, a hálózati elemek pótlása, a tömegközlekedés fejlesztése.
- ✍✍A megkeveo lakóterületek minőségi fejlesztése, rendezése, új lakóterületek kijelölése.
- ✍✍A települési környezetvédelmi problémák mérséklése, a zöldfelületi ellátottság javítása.
- ✍✍Műszaki infrastruktúra fejlesztése, kiemelten a szennyvízcsatorna- és a csapadékvíz hálózat fejlesztése terén.
- ✍✍A város gazdasági szerepkörének erősítése, a helyi gazdaság feltételeinek javítása révén: a helyben foglalkoztatottak arányának növelése, munkahelyteremtés.
- ✍✍Kiegyenlített területi ellátás biztosítása. A városrész – alközpont, közintézmény és zöldhálózat fejlesztése.
- ✍✍A rekreációs és zöldfelületi ellátottság javítása, a város Duna-parti potenciáljának feltárása, sportlétesítmények fejlesztése.
- ✍✍Önsegítő csoportok erősítése.
- ✍✍Egészséges életre nevelés gyermekkortól, táplálkozási alapismeretek.
- ✍✍Együttműködés erősítése a hatóságokkal.

- ☞☞Pályázati rendszerek kihasználása.
- ☞☞Kistérségi társulások egészségügyi szolgáltatásra.
- ☞☞Szabadtéri rendezvényhelyszín kialakítása (kiépített színpaddal, ülohelyekkel, fény-és hangtechnikával, áramvételi lehetőséggel, fogadóhelységgel, mosdókkal).
- ☞☞A Minaret és környezetének karbantartása, fejlesztése, országos muemlékhez kapcsolható idegenforgalmi lehetoségek kiaknázása.
- ☞☞Ifjúsági közösségi ház, ifjúsági közösségi központ létrehozása, mint új intézmény.

4.Veszélyek

- ☞☞A fováros túlsúlya a település önállóságának kialakításában. A kistérségi központ szereprol való lemaradás.
- ☞☞Az önkormányzati intézmények kiüresedése, ellátási színvonal csökkenés.
- ☞☞A közlekedési folyosók M6, M7, vasúti csomópont, Duna folyó átmeno forgalmából származó elonyök és hátrányok egyenlegének romlása (por, zaj, rezgés stb.)
- ☞☞Népesség csökkenés, a népesség összetételének romlása.
- ☞☞Országos és agglomerációs jelentoségu fejlesztések elhúzódása vagy elmaradása.
- ☞☞A Duna menti európai és magyarországi fejlesztések.
- ☞☞Egészségtelen életmód következtében megnövekedhet a klasszikus fertozo betegségek száma (Tbc)
- ☞☞Régióban a piac törvényei alapján bovitik a kapacitást, ami a kihasználtság és a területi megosztás rovására mehet.
- ☞☞Az elöregedo társadalom miatt a gerontológiai betegségek növekszenek (szívbetegségek, mozgásszervi megbetegedések).
- ☞☞Szülok munkahely megtartása iránti félelmében a gyermekek betegsége esetén az iskolába küldés növeli annak esélyét, hogy a betegségek egyre nagyobb számban fordulnak elo gyermekközösségben. A krónikus betegségek kialakulását növeli.
- ☞☞A parlagfu elleni hiábavaló küzdelem növeli az allergiások számát.
- ☞☞Az új deviancia formák jelentos számban megnövekednek pl. Hív fertozések, játékszenvedélyek, bulémia, szenvedélybetegségek, személyiségzavarok, neurózisok, alkoholizmus, öngyilkosság.
- ☞☞No a kriminalitás- személy elleni, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni buncselekmények.

ÉRD VÁROS
KÖZÉP ÉS HOSSZÚTÁVÚ
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
KONCEPCIÓJA

III. KÖTET
A FEJLESZTÉSI PROGRAM
ALAPJAI

3. KÖTET: A FEJLESZTÉSI PROGRAM ALAPJAI

Miért Kell Stratégiai Gondolkodás Érden És Térségében ?

A **stratégia** kialakítása nem öncélú. Nem is azért szükséges elkészíteni, hogy „tudjuk, mitol kell eltérni”. Érd város kialakulásának és jelenlegi állapotának története a magyar városok sorában a legkézenfekvőbb magyarázata egy tudományosan megalapozott, sokszínűség egységét biztosító, korábbi testületi döntéseket is felhasználó közös gondolkodásra, a stratégia elkészítésének szükségességére.

Szükség van – az **EU tervezési ciklusához** és a pályázati rendszerekhez kötődő – rövid, közép, hosszú távú és nagytávú komplex tervezésre, programozásra és folyamatos visszacsatolásra.

A stratégiai gondolkodás idohatárai a következők:

- a) **rövidtávú időszak** 2004-től 2006-ig. Eddig szól a választók megbízása, a Testület mandátuma, amely felelős a stratégia elfogadásáért. Ebben az időszakban ismertek a fejlesztési lehetőségeink és azok forrásai. Tudjuk jelenlegi hátrányos elhelyezkedésünket a magyar közigazgatási rendszerben.
- b) **középtávú időszak** 2006-tól 2012-ig. Ez megegyezik az EU közép-távú tervezési és programozási ciklusával, visszaszerezünk, ill. megteremtjük Érd közigazgatási szerepkörét. A budapesti agglomerációban térségi közszolgáltatási és foglalkoztatási központi szerepet alakítunk ki. Ekkor válik Érd városa Budapest déli kapujává, amely Pannónia irányába nyílik. Érd logisztikai, ezen belül elvárosi vasúti és közúti csomópont, amely legalább négy közlekedési folyosó metszés pontjában fekszik. A Duna-völgye egy hosszútávon is fejlődő meghatározó városa.
- c) **hosszú távú tervezési időszak** 2012-től 2025-ig. A Város strukturális adottságai a térségi szerepkör korábbi időszakban történt elhanyagolása miatt számos tennivaló szorul a nagytávú periódusba. Ekkor teljesül ki a nagyobb egységhez tartozó de önálló és kello súlyú polgári identitással rendelkező százezres lélekszámú város szolgáltató funkciója. Ehhez módosulnia kell térségi adó-és járulék bevételeknek, továbbá a lakosság lélekszámával és az ellátott feladatokkal arányosabb normatív bevételek viszonyának.

Az érdi tudásháló:

A korábbi városvezetés nem fordított kello figyelmet a térségi szerepkör tudatos felvállalására és kiépítésére. Ezzel lépéshátrányba kerültünk, de egy jó és a város polgárainak többsége által megismert stratégia ezt a lemaradást megváltoztathatja. Minden tervünk kiindulópontja és célja a **közjó** fejlesztése. Az Önkormányzatnak tehát a **városrendezés és tervezés**, a **településszociológia**, a városiasodó lét újabb és újabb tudományos feldolgozása, továbbá mindenek előtt az **infrastruktúra a környezet és természetvédelem** hosszú távú összehangolás és feladata. A város egyik szereploje a gazdasági növekedésnek, valamint a szolgáltatások bővülésének akkor készít jó stratégiát, ha elosegíti a vállalkozások boldogulását, ha törvényi keretek között csökkenti a vállalkozások terheit és szabályozásában, engedélyezési gyakorlatában gyorsabb, mint a környező települések. Ezt az eredményt csak

oly módon lehet elérni, hogy a stratégia tervezetét a város testületén túlmenően megismerhetik azok a gondolkodók, akik itt élnek, vagy az agglomeráció miatt érinti őket a

„bolygó város” egyre inkább szabályozott fejlődése. A stratégiát meg kell ismertetni a fiatalok, az időszerűk, az egyházak és a civilszervezetek véleményét formáló testületeivel is. A mikro kis-és közép vállalkozók külön csoportot képviselnek mivel ők lesznek döntő mértékben a foglalkoztatók és az egyre csökkenő állami újra elosztás következtében az Önkormányzat és intézményeinek „fenntartói”. Egy helyes stratégia tehát csak akkor érhet célba, ha megteremtjük az „érfi-tudásháló”, ha az ehhez kapcsolódó programot idővel időre ellenőrizzük, ehhez egységes **város marketing** és **program orientált kommunikáció** szükséges.

A bevonás stratégiája: Nehezen kiszámítható, egyszerre gyorsuló és egyes térségeiben lassuló időszak van a magyar közigazgatás- és területpolitikának. Azok a térségek jutnak előbbre, amelyek határozott **jövőkép** rendelkeznek, hisznek annak több cikluson átívelő megvalósíthatóságában. Képesek a polgárok többségét – még akkor is ha eltérő véleményük van a dolgokról – a Város ügyeibe való bevonásra.

Érd önmaga akarjon lenni és ne utánozza más sikeres városokat. Vegye számba sajátosságait, ha kell erősségét, lehetőségeit, gyengeségeit és a városra leselkedő veszélyeket. Érd pozícióját tekintve gazdag város. Középpontjában van az észak-nyugat dél-kelet irányú tengelynek, metszéspontjában áll a kelet-nyugat irányú és az észak-déli közlekedési és fejlődési folyosóknak. A ma még Magyarországon elhanyagolt Duna-völgyi funkcionális régió azon kevés városai közé tartozik, amelynek lélekszáma 2020-ig nem csökken drámai módon, és népessége kisebb mértékben öregszik el – a pozitív vándorlási egyenleg következtében – mint a többi Duna-völgyi nagyvárosé. Ezért és akkor képes egy olyan stratégiát megvalósítani Érd és térsége, amely **célra orientált**, megteremti a **sokszínűség** **egységét** és **individuum** marad. Így lesz tehát a város Budapest déli kapuja Pannóniára.

A fejlesztési program megvalósíthatósága

1. JÖVŐKÉP, CÉLOK ÉS PROGRAMOK AKTUALIZÁLÁSA

Érd a jelenlegi időszakban a 2002-2007 évek távlatára kidolgozott stratégiai programban meghatározott célok, és feladatok mentén szervezi meg tevékenységét. Az ebben a dokumentumban foglalt megállapításokat a program elfogadása óta eltelt idő döntő részben visszaigazolta, a város megindult a kijelölt fejlesztési irányba, ahol szükséges ott korrekciókat hajtottunk végre.

A 2004-2006 közötti időszak városfejlesztési politikáját Magyarország EU-s csatlakozásából adódó új feltételek, és követelmények jegyében kell kialakítani. Érd városa beletartozik a Budapest agglomerációba, annak szerves része, másrészt önálló térségu szerepkörre alkalmas vonzó nagyváros. Sikeresek akkor tudunk lenni, ha gyorsan és hatékonyan átvesszük az uniós gyakorlatot, saját ilyen irányú tevékenységünket az EU-s alapelvek szerint szervezzük meg. Ezek a hosszú távon érvényes alapelvek:

Programozás:

A fejlesztéseket átfogó rendszerben kell értelmezni és végrehajtani úgy, hogy az egyes projektek eredményei összességében elvezessenek a tervezett hatás eléréséhez. A város középtávú településfejlesztési stratégiai programja megfelelő alapidokumentum a programvezérelt városfejlesztési gyakorlat megalapozására.

Addicionálás:

Az elérhető támogatások önmagukban nem vállalják fel a fejlesztések teljes fedezetét, az egyes projektek jellegéből adódóan 20-50 % saját erőt kell az önkormányzatnak felmutatnia. A ciklus egyik legfontosabb feladata ennek a saját erőnek a maximálása, társadalmi, esetenként vállalkozói toke bevonásával is.

Partnerség:

A megvalósítandó fejlesztések minél szélesebb társadalmi összefogáson alapulnak, annál nagyobb a támogatottságuk valószínűsége és nagysága. Az önkormányzatnak elemi érdeke, hogy a legszélesebb társadalmi elfogadottságú és a városon kívüli térség számára is fontos fejlesztéseket tervezzen és valósítson meg.

Koncentráció:

A középtávú stratégiai program megvalósításában folyamatosan a legfontosabb, a legnagyobb hatású programokra kell koncentrálni. Prioritások mentén kell és lehet csak előre haladni, az idő és pénzügyi források optimalizálása érdekében.

A kívánatos és elérhető **jövöképe** Érdnek 10-15 év távlatban:

**BUDAPESTI AGLOMERÁCIÓ ELONYEIT MAXIMÁLÓ, DE ÖNÁLLÓ
TÉRSÉGFORMÁLÓ EROCENTRUM,
KIVÁLÓ ÉLETLEHETOSÉGEKET BIZTOSÍTÓ VÁROS**

A jóvoléphez kapcsolódó és egyben ezt meghatározó alapcél;

**A VÁROS FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉNEK A BIZTOSÍTÁSA, A VÁROSI
ÉLET MINOSÉGE JAVÍTÁSÁNAK AZ ELSŐDLEGESSÉGE MELLETT**

A dokumentum megállapítja, hogy a fenti célok mindenek előtt a város versenyképessége minőségi dimenzióinak a fejlesztésével érhetőek el, amiből egyenesen következik, hogy a 2002-2006. években elérendő közvetlen cél; jelentős előrehaladás elérése ezen a területen. Ennek a stratégiai célnak kell alárendelni az elérendő szakasz-eredményeket.

A fenti stratégiai cél elérése érdekében a 2004-2006 időtávlatban az önkormányzat kiemelten három célterületre koncentráltan kell, megszervezze tevékenységét úgy, hogy a környezet- és természetvédelem érdekei ne sérüljenek. Térségi többcélú társulás erocentruma, kertvárosi jelleggel.

**VERSENYKÉPESSÉG NÖVELTÉSE
INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE
AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET MUSZAKAI ÉS ESZTÉTIKAI
ÉRTÉKNÖVELTÉSE**

Rövidtávú fejlesztési program 2004-2006

1. Gazdasági prognózis

AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDASÁGI-GAZDÁLKODÁSI HELYZETÉNEK VÁRHATÓ ALAKULÁSA 2004-2006 KÖZÖTT

Gazdálkodási alapelvnek kell tekinteni azt a törvényi szabályozást, amely szerint: az önkormányzat köteles gondoskodni a helyi közszolgáltatásokról a lakossági igényekhez igazodva, anyagi lehetőségeitől függően különböző módon és mértékben, saját hatáskörben, vagy önálló szervezetek, esetenként vállalkozások bevonásával. Vizsgálni kell a nem kötelező feladatok esetében – teljes ráfordítás ismeretében – a megvalósítás lehetséges módjait, kiválasztva azokból a legkedvezőbb megoldásokat.

A két év során legfőbb gazdálkodási elv kell, legyen a pénzügyi egyensúly folyamatos biztosítása az elérhető legtöbb forrás bevonása mellett, melyhez elengedhetetlen a változó körülményekhez igazodó gyors és rugalmas reagálás.

Törekedni kell a hatékony gazdálkodásra, ezen belül:

- ?? folyamatosan vizsgálni kell a bevételek növelésének lehetőségét, s a felhasználás minden területén keresni kell a költségtakarékos megoldásokat.
- ?? fel kell tárni az intézmények és a Hivatal, valamint a városi tulajdonú cégek működésében rejlő tartalékokat.
- ?? a pénzügyi egyensúly biztosítását mérsékelt eladósodás mellett kell elérni.
- ?? az uniós fejlesztési forrásokhoz jutás esélyének növeléséhez fokozni kell a pályázati önerő képességet.
- ?? a bevételek növelése, illetve a kiadások csökkentése érdekében erősíteni kell az érdekeltégi elemeket.
- ?? pénzügyi informatikai rendszerek bevezetésével is elő kell segíteni a pénzeszközök hatékony és takarékos felhasználását.
- ?? minden új beruházás vagy intézmény esetében ki kell dolgozni a működtetési költségek hatását a következő évek költségvetésére.

Az önkormányzat bevételeinek várható alakulása

Érd önkormányzatának várhatóan beérkező bevételei a 2004-2006-os időszakban a korábbi évek tendenciájától lényegesen nem térnek el. Új elemként jelentkezik azonban az EU-s csatlakozással megnyíló lehetőség külső fejlesztési források bevonására. Kiemelten fontos feladat ezeknek a lehetőségeknek a maximális kiaknázása, amihez mindenek előtt az önkormányzat „saját erő” képességét kell növelni.

Külső forrásként figyelembe vehető tételek:

- ?? a város körzetében megvalósuló kormányzati fejlesztések,
- ?? a területfejlesztési alapok (országos és helyi regionális alapok),
- ?? pályázati alapok,
- ?? európai uniós programok forrásai,
- ?? a városban és a megyében működő decentralizált szervek és képviselői szervek fejlesztési forrásai,
- ?? a gazdasági szereplők ilyen célra mozgósítható forrásai.

(E külső források ismert tételei a 2004. évi költségvetésbe már beépítésre kerültek.)

A Nemzeti Fejlesztési Terv EU-s csatlakozással megnyíló finanszírozása jelentheti az egyik legnagyobb lehetőséget külső források bevonására. 2004 áprilisában gyakorlatilag befejeződött az 5 operatív program pályázatainak a kiírása és ezzel ismertté válik a lehetőségek teljes csomagja.

Az előzetes információs anyagokból és a már kiírt pályázatok értékeléséből összeállításra kerültek az Érd által megpályázható források és jogcímek listája:

Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP)
Környezetvédelmi és Infrastruktúra-fejlesztési Operatív Program (KIOP)
Humán Eroforrás-fejlesztési Operatív Program (HEFOP)
Regionális Operatív Program (ROP)

Lényeges, hogy az Önkormányzat ne csak saját feladatai ellátására vegye igénybe ezeket a lehetőségeket. Egyre nagyobb mértékben jelennek meg olyan – a gazdaságfejlesztést kísérő – feladatok, melyeket a gazdaság szereplői az Önkormányzattal együttműködve szeretnének megoldani. Több „külső forrás” felhasználhatóságának alapkritériuma az **addicionalitás** és a **multiplikáció**, vagyis a saját források megléte és a hatássokszorozódás. Mindkét kritérium feltételezi a források koncentrációját, és a szereplők közötti jó együttműködést. Ezt az egyeztetési, harmonizációs munkát, ezt a „forrás koordinációt” az Önkormányzatnak fel kell vállalni.

Összességében az önkormányzat a fejlesztés döntő pénzügyi feltételeit a 2006 végéig tartó időszakban egyrészt a már 2003-ban biztosított pénzügyi forrásokkal, másrészt a külső pályázatokon elnyerhető forrásokkal és az ezekhez szükséges saját erő- hányadának biztosításával teremti meg.

2.Költségvetési prioritások

Érd város költségvetésében 2004 és 2006 között megjelenítendő elsődleges szempontok

Elsődleges a **biztonságos működés**, intézmény- és városüzemeltetés, eladósodás nélkül.

- ✍✍ A kistérségi társulás elonyeit optimalizálni kell két lépcsőben. A folyamatosság érdekében a jelenleg jóvá nem hagyott jogszabály keretei között később **Érd térségi központi** szerepkörének vállalásával.
- ✍✍ Az intézményi és hivatali munka színvonalának megtartásával a létszám kihasználtságot optimalizálni kell. Ehhez erőteljesebb **pályázati aktivitás** szükséges. A pályázati források fejlesztési felhasználásának kiemelt területei lehetnek: a jó minőségű ivóvíz megbízható biztosítása, a szennyvízhálózatba való nagyobb mértékű rákapcsolás lehetősége, az önkormányzati közúthálózat, járda és csapadékvíz elvezetés rendbe tétele, Európai szintű hulladékgazdálkodás megteremtése.
- ✍✍ **Közalkalmazottaink bérének** rendezése. A tervek szerint nem létszám leépítéssel, hanem ahol lehetséges, többlet feladatvállalással a társulási tevékenység kiterjesztésével lehet többletforrásokat biztosítani a meglévő közalkalmazotti, köztisztviselői állományoknak.
- ✍✍ A város vagyonának hasznosításában változás következik be, mivel az államkötvény állományunk elfogyott. A mintegy 3Mrd Ft értékű **ingatlanvagyon** tulajdonviszonyainak tisztázása, rendezése elodázhatatlan feladat. Ennek értékesítése és a belőle származó bevétel azonban elsősorban fejlesztési célokat kell hogy szolgáljon.

☞☞ **Hitelképességünk** biztonságosan lehetővé teszi még mintegy 700M Ft fejlesztési célú forrás igénybe vételét. A fejlesztési célok között elsősorban olyan törvényi kötelezettségeknek kell eleget tennünk, melyek nem csak az UNIOS követelményeknek felelnek meg, hanem az élet minőségét is javítják. Ilyen kötelezettségünk **a hulladékudvar, a szelektív hulladékgyűjtés feltételeinek kialakítása, a szennyvíz- és csapadékcsatorna, ivóvíz hálózat fejlesztés, a közösségi- sportcsarnok építés, a közbiztonság javítása, térségi szerepkör növelés tárgyi és személyi feltétel kialakítása, és nem utolsósorban a nemzeti fejlesztési terv, különösen a regionális operatív program, majd az Európa Terv projektjeinek elkészítése és a saját rész biztosítása.**

3.Érd 2004-2006 évi gazdasági programja

A jövőkép, célok és programok kapcsolódása

Jövőkép	Többcélú térségi gazdasági erocentrum, kiváló életlehetőségeket biztosító város					
Alapcél	A város fenntartható fejlődésének a biztosítása, a városi élet minősége javításának az elsodlegessége mellett					
Általános (stratégiai) célok	A) A kiegyensúlyozott, fenntartható fejlődés alapjainak a megerosítése		B) A kiegyensúlyozott, fenntartható fejlődés alapjainak a megerosítése		C) A kiegyensúlyozott, fenntartható fejlődés alapjainak a megerosítése	
Közvetlen célok	Gazdaságfejlesztés	A versenyképesség növelése	A tájgazdálkodás megújítása	Az épített környezet muszaki és esztétikai értéknövelése	Infrastruktúra fejlesztése	Térségi, társadalmi szolgáltatások fejlesztése
Stratégiai programok	A gazdasági integráció elmélyítése	A város logisztikai értékének a növelése	Áttérés a fenntartható tájgazdálkodásra különösen a Duna mentén	Belvárosi rehabilitáció	A lakásviszonyok fejlesztése	Térségi egészségügyi ellátás fejlesztése
	Szolgáltatási szektor fejlesztése	Munkaeropiaci és humán erőforrás fejlesztések	Zöldterület megóvás	Városrészek arculatfejlesztése	Kommunális ellátás fejlesztése	Térségi szociális ellátás fejlesztése
	A mezogazdasági területek fokozatos, megengedett mértéku bevonása a város fejlesztésébe	A város innovációs potenciáljának a növelése	Helyi védettség programja, optimalizálása	A városmag komplex szerkezeti rekonstrukciója	Forgalomszervezés, az "emberarcú" közlekedés megteremtése	Térségi kultúra fejlesztése
		Együttműködések, a város regionális szerepének a növelése	Környezettudatosság fejlesztése	A Dunapart és Érd-Ófalu rehabilitációja	Elovárosi vasúti-közúti-vizi	Szabadidő-sport fejlesztések
						Közfoglaltatások fejlesztése

4.Közoktatás

Fejlesztéshez szükséges költségek:

A város költségvetésének egyik legjelentősebb tétele, - az önkormányzati törvényből adódóan, - az intézmények fenntartása. Erre közvetlen állami normatívákat igényelhet, illetve különböző bevételi forrásokból származó jövedelmeit használhatja fel.

Az általános működtetési költségeken felül, mely mintegy másfélmilliárd forint, az oktatási törvény előírásainak teljesítése érdekében, a hiánypótlásra és fejlesztésre a 2004 - 2007. évi költségvetésben évi ~ 51 millió forintot szán a képviselő-testület, az eszköz- és felszerelési jegyzékben előírtak teljesítésére.

A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994 (VI. 8.) MKM számú miniszteri rendelet 7. számú melléklete határozza meg azokat a minimális eszközöket és felszereléseket, amelyekkel minden iskolának és kollégiumnak rendelkeznie kell. Ezek az előírások, fenntartótól függetlenül érvényesek minden közoktatási intézményre. Érd Város Képviselő-testülete ennek szellemében hozta meg 163/2000.(IX. 21.) ÖK. rendeletét, melyet a 292/2003 (XII.22.) ÖK rendeletével módosított, biztosítva az intézmények zavartalan fejlesztésének lehetőségét.

A tárgyi feltételek (terem, bútorzat stb.) fejlesztéséhez kiírt központi támogatások elnyeréséhez szükséges önrész biztosításához, pályázati alap áll rendelkezésre a város költségvetésében.

A város legfiatalabb iskolája 1983-ban épült. A dátum önmagában is mutatja, hogy a jövőben nagyon jelentős felújítási munkákat kell megkezdeni.

?? Korösi Csoma Sándor Általános Iskola tervezett rekonstrukciója 2005

?? A Gárdonyi Géza Általános Iskola rekonstrukciója 2006

?? A tervezett Darukezelo utcai iskola együttes megépítése 2007 – 2008

?? Új kisgyermek iskola építése 2008

Meglévő iskolák átépítésének előkészítése:

?? Teleki Sámuel Általános Iskola

?? Batthyány Általános Iskola

?? Széchenyi Általános Iskola

?? Bolyai János és a Hunyadi Mátyás Általános Iskola

A felújítási folyamatnak 2010-2012-re be kell fejeződnie, mert néhány iskola már most alkalmatlan az oktatásra.

Közoktatási célok feladatok az elkövetkező 2-4 évben

?? 2006-ig el kell érni, hogy a minden óvodáskorú gyermek óvodába iratkozhasson. Ennek érdekében minimum egy hat csoportos óvodát kell építeni az M 7-autópályán túli területen.

- ?? Bovíteni kell a városban működő pedagógiai szakszolgálat (Nevelési Tanácsadó, Városi logopédia, szaktanácsadás) tevékenységét. Meg kell oldani az intézmény korszerű, közlekedési csomópontokhoz közeli végleges elhelyezését.
- ?? Alkalmassá kell tenni a pedagógiai szakszolgálatot körzetközponti feladatok ellátására, ezzel csökkentve az intézmény fajlagos működési költségeit.
- ?? Meg kell vizsgálni közös fenntartású intézmények létrehozásának lehetőségét, (vagy együtt működési szerződések kötését) hogy a területi ellátást biztosító intézmények fenntartásánál költségmegosztás jöjjön létre.
- ?? Érd Város Önkormányzata önként vállalt feladatként továbbra is vállalja a középfokú oktatási intézmények, a Vörösmarty Mihály Gimnázium, a Kós Károly Szakképző Iskola, valamint a Nevelési Tanácsadó (Pedagógiai szakszolgálat) és a Művészeti Iskolává fejlesztendő Városi Zeneiskola fenntartását. Szükség szerint egy új középiskola szervezése.
- ?? Érd Város intézményei törekedjenek a körzetközponti és az EU csatlakozásból adódó előnyök kihasználására.
- ?? 2012-ig be kell fejezni a meglévő nevelési- oktatási hálózat korszerűsítését.
- ?? 2006-ig 6 új óvodai csoport elhelyezését kell megoldani.
- ?? 2006-ig Parkváros területén egy új nevelési-, oktatási intézmény /óvoda, iskola, ÁMK/ alapítása válik szükségessé az igen erőteljes demográfiai nyomás hatására.
- ?? A városi pedagógiai szakszolgálat kiépítése, épület gondjának megoldása.
- ?? A 3. Sz. Általános Iskolának, épületgondja megoldása során alkalmassá kell válnia körzetközponti feladatok ellátására.
- ?? 2008-ig a Városi Zeneiskola, épületgondjának megoldása és művészeti iskolává fejlesztése.
- ?? 2004-ben meg kell vizsgálni a II. Lajos Általános Iskola ÁMK-vá való átalakítását, amely alapja lehet egy hosszabb távú fejlesztés eredményeként kialakuló ófalusi művelődési központnak
- ?? 2006-után Ófalu és Újfalu fejlesztése során, az esélyegyenlőség megteremtése, a hátrányos helyzet felszámolása és az intézmény hatékony működését biztosító tanulói létszám biztosítása, szükségessé teszi új iskola tervezését, majd építését a mai piac környékén.

5.Közművelődés

Érd város kulturális, közművelődési fejlesztési elképzelései

A város gyors népesség fejlődése miatt kinötte közművelődési intézményeit. Fejlesztésük próbára teszi a város gazdasági teljesítőképességét.

5. 1. Városi Művelődési Központ

Az egykor korszerű épületet a város mára kinötte. Az éves felújításokból évek óta kimaradt. A pályázati és felújítási keretből a tüzoltásra futotta.

Mielőbb el kell kezdeni az épület áttervezését, új termék kialakítása elengedhetetlen és lehetséges is lenne. Az engedélyeket be kell szerezni, hogy a pályázati lehetőségeket ki

lehesen használni. Továbbra is támogatni kell a rendkívül magas színvonalú közmuvelodési tevékenységet (kiállítások szervezése, kulturális programok)!

Fejleszteni kell az alcentrumok kultúra közvetítő lehetőségeit (Ófalu, Parkváros, Érdliget) és létre kell hozni az M 7-es területen túli alcentrumot, vagy ÁMK-t (Darukezelo u-i oktatási és kulturális központ).

Összességében a város számára (mind lélekszámát, mind területét tekintve) szükség lenne korszerűbb muvelodési intézményre. Amíg azonban egy valóban minden igényt kielégítő közösségi kulturális intézmény kialakulhat, addig a külső helyszíneket kell megerősíteni és fejleszteni, pl. szabadtéri színpad kialakítása az érdligeti strandon.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül a muvelodési központ kezelésében lévő országos muemlékünket, az Ófaluban található Minaretet sem. A tervező munkát tekintve akkor lennének igazán előrejelzések, ha a muvelodési központra és más épületekre, a Minaretre vonatkozóan is felújítási, bővítési tervekkel rendelkezünk. Ezek megléte a pályázati forrásokat bővítené, a fejlesztéseket segítené. A Minaret tornyát pályázati támogatásból 2000-ben külsőleg felújítottuk. Elkészítettünk szintén pályázatból egy ismeretterjesztő táblát magyar és német nyelven. Ismeretterjesztő füzetet és képeslapot is adott ki a muvelodési központ a Minaretrol. Szükség lenne a feljárt és a belső lépcső felújítására és a világítás kialakítására.

A muvelodési ház Kertbarát Köre gondozza a kis park növényzetét. Ha mindezen feladat megoldódna, nagyobb turista és érdeklődői körre számíthatnánk.

5. 2. Magyar Földrajzi Múzeum

A pénzügyi háttérrel tekintve az intézmény éves költségvetését figyelembe véve, más hasonló kategóriájú múzeumokhoz képest olyan hátrányban van, melyet semmilyen egyéni erőfeszítés nem kompenzálhat.

Az épület külső homlokzatának felújítása után a belső munkák elvégzése egyre sürgetőbb feladatként jelentkezik. 2003. évben sor került a könyvtár, egy iroda, 2 mosdó, valamint „A Kárpát-medence feltárói” című állandó kiállítás kifestésére. 2004. márciusában felújításra került a folyóirattár. Ideje lenne új kiállítás szervezésének, ezt azonban a termék rendbetétele meg kell, hogy előzze. Az intézményt jobban be kell vonni a közmuvelodési feladatok ellátásába. Lehetővé kell tenni a tudományos kutatásokat a könyvtárban kutatói helyek létesítésével. A jól működő iskolapedagógiai munkát is tovább lehet fejleszteni.

A múzeumkert jó lehetőséget ad színvonalas kulturális rendezvények megtartásához, erre legjobb példa a 2003. nyara óta nagy sikerrel megrendezett Nyári Zené Udvar, melynek helyszíne a múzeumkertben lévő kocsiszín.

A középtávú tervek megfogalmazásakor kiindulópont lehet az idegenforgalom, a turizmus fejlesztését célzó törekvések figyelembe vétele, melyek szerint a több mint 60 ezer lakosú Érd egyetlen olyan intézménye – a két állandó kiállítást fenntartó Magyar Földrajzi Múzeum – mely képes a város határain túlra terjedő idegenforgalmi vonzerót gyakorolni.

Csuka Zoltán Városi Könyvtár

A könyvtár főépülete és telephelyei középtávú beruházási és fejlesztési stratégiáját mindenképpen el kell készíteni, tekintettel az épületek nem megfelelő állapotára, és a feladatokhoz mértén a rendelkezésre álló hely szűkösségére.

A „minimálprogram” szerint:

Terem- és épületgondja megoldásához nyújtott segítséget a szomszédos ingatlan („Vasbolt”) megvásárlása, melynek tatarozása egyre sürgetőbb, az épület állapota egyre romlik, már most beázik. Rendbetétele után ebbe az épületbe költözne a zenei könyvtár, valamint a különböző helyen lévo raktárak, esetleg itt lehetne elhelyezni a könyvkötészeti muhelyt.

A gyerekkönyvtár épületének felújítása, a Sárd utcai épületek rendbehozatala is elengedhetetlen a „minimálprogram” szerint.

Az „ideálprogram” szerint, belátható idon (8-10 év) belül szükséges egy új, a régi felnott könyvtárat kibovító épület felépítése. Eszerint a Hivatalnok utcában a gyerekkönyvtár, valamint a nemrég megvásárolt „Vasbolt” épülete lebontásra kerülne, az itt kialakuló, egységesített, immár nagyrészt üres telken lehetne a mai felnott könyvtár épületét bovíteni.

Összességében megállapítható, hogy a városi rendezvénykínálat egyre szélesebb és sokrétubb, de azok mainál hatékonyabb koordinációja és egy azokat átfogó koncepció többletminoséget eredményezhetne.

Ugyanígy többletminoséget eredményezhetne a szakmai koordináción túl egy átfogó, közép- és hosszú távú beruházási stratégia kidolgozása, mely megvalósulása esetén Érd kulturális, muvészeti életére mindenképpen pozitív hatással lenne.

A muvelodés területére vonatkozó közép- és hosszú távú beruházási és fejlesztési stratégiát a városi kulturális koncepcióban részletesebben kívánjuk kifejteni (melynek kidolgozása folyamatban van), természetesen összhangban a városfejlesztési koncepcióval és a 27/1999.(XI. 22.) számú közmuvelodési rendelettel.

6.Szociális ágazat

Az elkövetkezendó 2-3 évben szükséges a szociális és gyermekvédelmi törvényben meghatározott alapellátási feladatok megvalósítása.

A szociális szolgáltatások területén az alábbi ellátásokat kell bevezetni:

- ?? Pszichiátriai betegek nappali ellátása
- ?? Szenvedély betegek nappali ellátása
- ?? Közösségi pszichiátriai ellátás
- ?? Idosek átmeneti gondozóháza
- ?? Gyermekjóléti szolgálat körzet központtá fejlesztése
- ?? Szükséges lenne a bölcsodék felújítása, bovítése
- ?? Jelzorendszeres házi segítségnyújtás
- ?? Közintézmények akadálymentesítésének megoldása.

A pénzbeli és természetbeni ellátásoknál a hátrányos helyzetu rétegnek nagy segítséget jelentene az adósságkezelési támogatás bevezetése. Ezen a területen a szociális ellátó rendszer átalakítása miatt nagy a bizonytalanság, a központi elképzeléseket nem ismerjük, itt a helyi igények lettek figyelembe véve.

Távolabbi célok.

- ?? Fogyatékos személyek gondozó háza

- ?? Pszichiátriai betegek átmeneti otthona
- ?? Szenvedély betegek átmeneti otthona
- ?? Gyermekfelügyelet teljes körű biztosítása – rászorultsági elv alapján
- ?? Idősek otthonának felújítása, bővítése
- ?? A város 2-3 pontján „egészségházként” is működő közösségi házak létrehozása
- ?? A szociális ellátás területén körzetközpontok kialakítása
- ?? Szociális bérlakások építése
- ?? Bérlakásban élők anyagi támogatása
- ?? Elso lakáshoz jutók anyagi támogatása
- ?? A lakosság jobb kiszolgálása érdekében a Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság, és az Egészségbiztosítási Pénztár részéről ügyfélszolgálat biztosítása
- ?? Fejleszteni kell a civil szervezetekkel és az egyházakkal az együttműködést
- ?? A mindennapi életben hatékonyabb segítségnyújtás az egyéb fogyatékkal élőknek (pl. Autisták)
- ?? Hatékony együttműködést kell kialakítani a városban szociális tevékenységet ellátó civil szervezetekkel és egyházakkal a magasabb színvonalú ellátás érdekében.

7.Egészségügy

7. 1. Rövidtávú célok

Alapellátás :

- ?? privatizáció befejezése (épületek privatizációja)
- ?? működtetés költségvetés hatékonyabb szervezettel
- ?? ügyelet magánszolgáltatóval
- ?? központi forrásokkal megtámogatni az alapellátást- többcélú kistérségi társulások
- ?? háziorvosi rendelőben az akadálymentesítés megépítése szükséges mozgássérültek részére

Védőnői szolgálat:

- ?? a 49/2004 (VI.21.) EszCsM rendelet ismeretében át kell szervezni a védőnői körzeteket, a pontszámok maximalizálása érdekében
- ?? a védőnői költséggazdálkodás felülvizsgálata, költségcsökkentő intézkedések
- ?? kiszervezésének lehetősége a gyermekorvosokkal

7. 1. Iskolaorvosi szolgálat privatizálása

Járóbeteg szakellátás: (Önkormányzat önként vállalt feladata)

A finanszírozása önkormányzati forrásokból (infrastruktúra, épület, gép, muszer, nagyjavítások) és OEP forrásokból történik.

- ?? a jelenlegi egészségügyi struktúra fennmaradásának megoldása

- ?? részletes pénzügyi átvilágítás a működtetésre és a vagyoni kiterjedően
- ?? a költségvetésben meg kell fogalmazni konkrétan a rövid, közép és hosszú távú tetteket
- ?? be kell építeni a népegészségügyi program keretébe a terveket
- ?? együttműködést kell kialakítani a városban működő intézménnyel balneológiai terápiára
- ?? A szakrendelő esetében egy mozgássérült tolókocsi szállítására alkalmas felvonó építése szükséges a mozgássérült betegek szállítására, az épület két szintje között.
- ?? A mozgássérültek részére mellékhelyiségeket kell kialakítani.

Hosszabb távú célkitűzések:

Érd város kistérségi központtá válása esetén magántöke bevonásával: új korszerű rendelő építése, az alábbi szolgáltatásokkal:

- ?? járóbeteg szakellátás (a majdani törvény alapján)
- ?? sürgősségi betegellátó centrum létesítése: sebészet, belgyógyászat, baleseti sebészeti ambulancia 24 órában, ami helyileg csatlakozna a háziorvosi ellátáshoz és az ügyelethez. A feladata a belgyógyászati sürgős beteg állapotának stabilizálása, sebészeti ellátásban jellemzően elsősegélyt nyújtana, a mentőkkel és a kijáró ügyelettel együttműködve.

8. Lakáshelyzet

Érden jelenleg három nagyobb területre született önkormányzati szándék lakások illetve lakóparkok építésére.

- ?? Hegyalja út – Kolozsvári út – Érd, Tárnok település határvonal által közrezárt területen fog helyet kapni a **Fundoklia – lakópark**. Az építési tervek készen vannak, jelenleg engedélyezés alatt áll. A befektető **400 lakásos** lakóparkot épít a területen, az ehhez kapcsolódó számos infrastrukturális beruházás megfinanszírozása mellett. A terület jelenleg rendkívül elhanyagolt és befektető hiányában önkormányzati feladat lenne a területfejlesztéshez szükséges közmű és egyéb beruházások megvalósítása. A megállapodás értelmében a befektető vállalja a leendő lakóparkot körülvevő fokozlekedési útvonalaknak (Tárnoki útnak, a Fundoklia lakópark- Locsei út közötti szakasza, Kalotaszegi útnak a Fundoklia lakópark- Locsei út közötti szakasza) kiépítését, illetve közcsonak kivitelezését. A vállalkozó kötelezettsége, egy 6 csoportos, 150 férőhelyes óvoda megvalósítása, amelyet elkészülte után az önkormányzat teljesen ingyenesen vehetne a tulajdonába.

- ?? **Az elképzelések alapján (Tárnoki út – Bagoly utca – Kolozsvári út – Zrínyi M. utca) lakóövezet alakítandó ki, mely tartalmaz egy részleges települési alközpontot is.** A teljes terület nagysága 173.987 négyzetméter. Kialakítandó lakótelkek száma 70 darab, ebből 64 önálló, melyen 155 négyzetméter alapterületű felépítmények építhetők, és 6 darab társasházi telek, melyen 4 lakásos társasház épül. A beruházás magába foglalja a Tárnoki út 550 méteres szakaszának kiépítését, a közvilágítás biztosítását,

orvosi rendelo, állatorvosi rendelo, bölcsode, óvoda, élelmiszerüzlet, játszótér, vendéglátó egységek, autómosó, stb létesítését.

?? Az ún. **PÁRA területen** (Bajcsy-Zsilinszky út – Somogyvári utca – Daróci utca), az előzetes vizsgálatok alapján intézmények, házak, lakások, sportlétesítmények építése célszerű.

?? A **Bajcsy-Zsilinszky utca** mentén lévo, kb. 5 darab telken, mintegy 5000 négyzetméteren, intézményi terület alakítható, vagy a 1830 négyzetméter földszinten intézményi funkció, és az emeleten 37 darab lakás helyezhető el.

?? A **Somogyvári és Daróci** utca között az átvezetés ellehetetlenül, így szükségessé válik a Salgó utca északi szakaszának kikötése a Selmeci utcára. Ezáltal a telkek megközelíthetők és kioszthatók lesznek, rajtuk legfeljebb 2 szintes, tetőtér-beépítéses, 12m*12m-es alapterületű, épületenként 6 lakással társasházak építhetők. A tömb belsejében körülbelül 11 darab telek alakítható ki, ezeken összesen 129 darab lakás építhető.

A Fejlesztési területeken összesen 698 lakás építése várható. Mely átlagosan 3fo/lakás figyelembevételével 2000-2100 fő népesség növekedést jelent.

A természetes lakás, és lakosságszám növekedés előre nem meghatározható, de tendenciái azonban becsülhetők.

?? Volt zártkerti területek átsorolása kapcsán funkcióváltással, új építéssel létrejövő lakások ezek száma 250-350 lakást jelent.

?? Meglévo épületek bontása helyén társasház valószínűsíthetően további 100-200 lakást eredményezhet. Meglévo nyaralók funkció váltása utáni új lakóépületek építése 200-300 darabos lakásnövekedést von maga után. Beépítetlen üres telkeken mintegy 100-150 lakással számolhatunk.

Népesség változás prognóza

Fejlesztési területek beépítéséből: +2000-2100 fő

Egyéb építési lehetőségekből: +1950-3000 fő

Életkor összetételből adódó természetes szaporulat: +600-1000 fő

Népesség változás: +4550-6100 fő

A fenti adatok tájékoztató jellegűek és 2015 időtávban adnak értékelhető útmutatást.

9. Ipari parkok, vállalkozási övezetek

Érd területén **szabályozási tervvel is rendelkező két nagyobb**, összefüggő ipari-park illetve terület van:

Érdi Gazdasági, - Logisztikai park, és az ún. Bécsi-hegy területe

Ezen kívüli gazdasági területek a következők:

- ?? a 6-os számú főút mentén mindkét oldalon, Érd beépített lakóterületeitől keleti irányba. Ez utóbbi területre vonatkozóan a vállalkozások eddig csak részben jelentek meg, másik részét illetően pedig egyrészt az M6-os nyomvonalához kapcsolódó szabályozási területre, másrészt a 6-os út-Budai út-Balatoni út találkozásánál lévő csomópont melletti terület szabályozási területre jelenleg készülő szabályozási tervek adnak részletesebb eloirásokat.
- ?? A Bécsi hegy terület folytatásában a 7-es úttól északra fekvő területek
- ?? A Velencei út déli oldalán elhelyezkedő kisebb terület
- ?? Elvira-major területe
- ?? Érd déli részén szintén egy major területe a Százhalombattai határ mentén.

A kereskedelmi szolgáltató gazdasági területek 50-55%-a építhető be, az ipari gazdasági területeknél ez az arány 35-50 %.

A város egyéb gazdasági fejlesztésre kijelölt területei

- ?? A Duna parti vízmu külső védőövezet – Bp. XXII.-i közig.határ –M6 védőterület – Sulák-csatorna által határolt terület
- ?? A tervezett belterületi határ –az M6 védőterület – Sulák-csatorna által határolt terület
- ?? A 6-os úttól nyugatra, a 6-os úti üzemanyag-töltő állomás mellett, az ún. Fazekas tanya térsége, az M6 érdei tetői csomóponttól délre elhelyezkedő terület
- ?? Az M6 és a vasút közötti elterülő területek déli részén, az M6 Érd-Százhalombattai csomópont térsége
- ?? Az M6 –vasút –agglomerációs út által határolt területen
- ?? Az M6 Ófalu csomóponthoz DNy-ról csatlakozó részlegesen beépített terület
- ?? Az M6 és a vasút közötti elterülő területek középső és északi része, az M6 érdei tetői csomóponttól DNy-ra

Ezen területek összesen **167, 5 ha**-t tesznek ki, területük átsorolásának jóváhagyása még nem történt meg.

Ezen kívül a 7-es úttól délre eső területek egy részén szintén újabb területeket jelöltek ki gazdasági területként (kb. 148 ha) melynek 1/2-e tartalékterület.

Összességében:

610000.- 1081800 m² bruttó alapterületű Kereskedelmi, szolgáltató létesítmény épülhet meg.
Ipari létesítményekkel beépíthető: 151 200 - 264 600 m²

Középtávú fejlesztési program 2006-2013-ig

A középtávú programok alapját a társadalmi vita során kialakuló vélemények alkotják, ezért ezt nem tartalmazza jelenleg a koncepció.

Távlati fejlesztési program 2013-

ÖSSZEGZÉS

Függelék

Felhasznált irodalom:

- ?? *ÉRD ÉS TÉRSÉGE ÉPÍTETT KÖRNYEZET AZ AGGLOMERÁCIÓBAN (szerkesztette: Rumi Imre, 2000)*
- ?? *ÉRDI KRÓNIKA (szerkesztette: Dr. Kubassek János, 2000.)*
- ?? *ÉRD TELEPÜLÉSSZERKEZETÉNEK KIALAKULÁSA (szerkesztette: Patkóné, Dr. Kéring Mária 2001.)*
- ?? *ÉRD VÁROS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉHEZ KÉSZÜLT VÁROSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ.*
- ?? *ÉRD VÁROS SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA.*

A TÁRSADALMI VITÁT MEGELOZOEN BEÉRKEZETT, DE MÉG BE NEM SZERKESZTETT ANYAGOK.

A társadalmi vitát megelőzően Érd város képviselő testülete megvitatta a koncepciót. Ennek során számos módosítási javaslatot tettek. A társadalmi vitára bocsátás előtt beérkezett, de még be nem szerkesztett anyagot közreadjuk, annak érdekében, hogy ezeket is az érdekeltek megvitathassák.

Jelen tervezet már tartalmazza a 2004. decemberében elfogadott **Érd város Szociális Szolgáltatásszervezési Koncepciójából a helyzetértékelést. A Jövőkép az alábbiakban határozza meg:**

1. JÖVŐKÉP A SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSSZERVEZÉSI KONCEPCIÓBAN:

1. 1. Társadalmi –gazdasági környezet

A 2002. évi Állami Számvevőszéki vizsgálat rámutatott, hogy a jóléti kiadások **GDP-n belüli aránya tízéves visszatekintésben – 1993-ban 30%, 2001-ben 26,8% - csökkent.** A jóléti kiadások növelését indokolják a társadalmi –gazdasági előrejelzések is, valamint az Európai Unió egyik fő célkitűzése: **a szegénység és a kirekesztettség elleni küzdelem.** Aktív munkaerő piaci eszközökkel segíteni kell a hátrányos helyzetű csoportokat (megváltozott munkaképességűek, fogyatékosok, pszichiátriai és szenvedély betegek, valamint a romák) foglalkoztathatósági esélyeinek a növelését.

A világ népességének előregedése felgyorsult, s ez óriási kihívást jelent a társadalommal szemben. A demográfusok számításai szerint az elkövetkező 40 évben Európa lakosságán belül a 60 éven felüliek aránya a mai 21 %-ról 33 %-ra emelkedik, míg a 15 év alatti fiataloké 23 %-ról 19 %-ra csökken.

A megfelelő családi háttér hiánya, a népesség előregedése és a családszerkezet átalakulása azt eredményezte, hogy a gondozásra szoruló emberek túlzott mértékben keresik a megoldást a bentlakásos intézményi elhelyezésben. Ennek a folyamatnak a megállítása érdekében szükséges az otthoni és közösségi gondoskodás és a családi alapú ellátások fejlesztése.

Fokozott figyelmet kell biztosítani a meglévő ellátási formák minőségi fejlesztésére. Az alapellátási feladatok körében az idősok ellátásán túlmenően a helyben élő pszichiátriai betegek, fogyatékos személyek és szenvedélybetegek ellátását is biztosítani kell.

A jelenleg hiányzó ellátási formák bevezetésének elősegítése mellett fontos a meglévő intézmények esetén a szakmai minimum feltételek biztosítása is. Előtérbe kerül az ellátások minőségi szempontjai is, fontos a szakmai munka színvonalának javítása.

A meglévő intézményrendszer egészét tekintve elsődleges a jogszabályi minimum feltételek megteremtése, mind a személyi, mind a tárgyi feltételek biztosítása terén.

1. 2. Az intézményrendszer korszerűsítésének irányai

1.2. 1. Általános alapelvek

A személyes gondoskodás biztosítása során fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy az ellátásban részesülők emberi és állampolgári jogai ne sérüljenek. Az intézményekben az egyén autonómiáját elfogadó, integrációját minden eszközzel segítő, humanizált környezetet kell biztosítani. Kiemelkedő fontossággal bír az értékek közvetítése a segítségnyújtás folyamatában. A lakosság széles körében tudatosítani kell, hogy az egyén és a társadalom felelősége közös. A szolgáltatások hozzájutásához mindenkinek egyenlő esélyt kell biztosítani. A szakemberek úgy álljanak kapcsolatban az igénybevevőkkel, hogy azok értékeit, személyiségét elfogadják, emberi méltóságát tiszteletben tartásák.

1.2. 2. A fejlesztés stratégiai céljai

Komoly problémát jelent a szociális bérlakások hiánya. Az önkormányzatnak szükséges bevezetni egy olyan lakástámogatási rendszert, amellyel a szegény, vagy fiatal, de fizetőképes családok legalapvetőbb lakhatási feltételei megteremtődjenek. Javítani kell a lakásfenntartás támogatásának feltételeit, az eladósodás és a hajléktalanná válás megelőzésének érdekében.

Az esélyegyenlőség csökkentésében, a kirekesztés enyhítésében kulcsszerepük van a szociális szolgáltatásoknak. Ide tartozó feladat a szolgáltatásokhoz és ellátásokhoz való hozzájutás esélyegyenlőségének biztosítása, az intézményes ellátások szolgáltató jellegének erősítése, a városban az integrált formában történő ellátásszervezés, a szociális és egészségügyi ellátások összehangolása.

Javítani kell a fogyatékossgal élők és a megváltozott munkaképességu személyek, valamint a pszichiátriai és szenvedély betegek komplex egészségügyi, foglalkoztatási és szociális rehabilitációjának hatékonyságát. Biztosítani kell a fogyatékkal élők és idos személyek részére a tartós gondozáshoz és ápoláshoz való hozzájutás feltételeit.

Kulcskérdés a civil társadalom erősítése, a kirekesztés elleni küzdelemben való bevonása. Hatékonyabbá kell tenni közremuködésüket a helyi közügyek alakításában. Ennek eszköze a társadalmi párbeszéd intézményének fejlesztése (szociálpolitikai kerekasztal), a diszkrimináció és a társadalmi eloitételek elleni küzdelem.

A lakossági kapcsolatokra is nagyobb hangsúlyt kell fektetni. Fontos, hogy az érintettek korrekt információval rendelkezzenek a szociális szolgáltatásokról, azok tartamáról, a jogosultsági feltételekrol és a hozzáférési lehetoségekrol.

A szolgáltatások bovuilhetnek, egyúttal a civil kontrol erosödhet az önkéntesek bevonásával.

1. 3. A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások fejlesztésének irányelvei

A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, valamint a szociális szolgáltatások összhangjának megteremtése nagyon fontos jelentőségű, melynek továbbfejlesztésére az elkövetkező években fokozottabban figyelemmel kell lenni.

Az elmúlt évek tendenciáinak figyelembevételével megállapítható, hogy a települési önkormányzathoz legnagyobb létszámban a tartós munkanélküliek fordulnak. A speciális élethelyzethez kapcsolódó, rendszeres kiegészítő támogatások növelésével szükséges elérni, hogy a segélyjellegű, egyszeri támogatásokon kívül is hathatós segítséget tudjunk nyújtani az arra rászorulóknak.

Az egyik ilyen fontos támogatási fajta az **aktívkorúak rendszeres segélye**. A közcélú foglalkoztatás megfelelő eszköze lehet a hatékony aktív szociálpolitikának.

Ez a támogatási forma azon személyek támogatását jelenti, akik a munkanélküli ellátások folyósítási időtartamát kimerítették, s folyamatos együttműködésük ellenére sem tudnak elhelyezkedni, így megélhetésük más módon nem biztosított. A települési önkormányzat az aktív korú nem foglalkoztatott személyek munkaero-piaci helyzetének javítása érdekében jelenleg is foglalkoztatást szervez, ennek a foglalkoztatásnak a szélesebb körhöz való eljuttatásának biztosítása érdekében ki kell szélesíteni a foglalkoztatási lehetőségek körét.

Jelen pillanatban az önkormányzat csak betanított munkakörben tud munkát biztosítani, fontos lenne olyan munkakörök biztosítása, amellyel a magasabb iskolai végzettségű személyek foglalkoztatása is megoldható lenne.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy a szociálisan hátrányos helyzetű családok esetében a lakhatási feltételek megrendülését,- sem az évek óta nyújtott lakásfenntartási támogatás, sem a helyi rendeletünkben szabályozott eseti segély- közüzemi díjhátralék kiegyenlítésére,- nem tudták megakadályozni. A fent említett támogatások, melyek elsősorban az adóssághoz való hozzáférést csökkentését, enyhítését célozták meg, az elmúlt évek tapasztalatai alapján megállapítható, hogy nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. Hozzájárultak a családok terheinek részbeni mérsékléséhez, de hatásuk csak átmeneti volt, céljukat csak részben érték el.

A fentiek miatt szükséges egy rendszerszerű szolgáltatás kialakítása, amely a családok eladósodását komplexen kezeli. A szociális törvény 2003. január óta lehetőséget ad arra, hogy a települési önkormányzatok az adósságkezelési szolgáltatással hatékonyabb segítséget tudjanak nyújtani az arra rászoruló személyek részére.

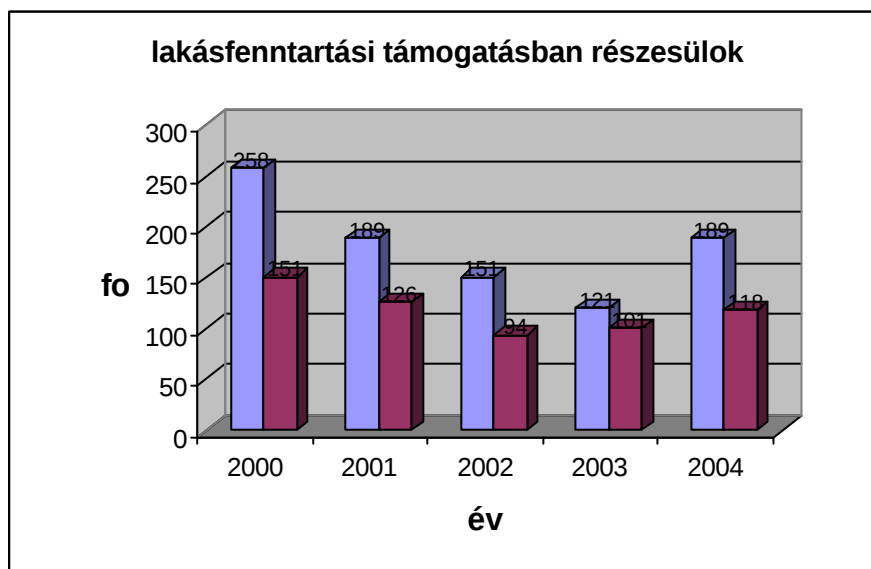
Érd Város Önkormányzata az elmúlt évek során a törvény általi szabályozásnál jóval magasabb mértékben állapította meg a lakásfenntartási támogatások és a közüzemi díjhátralék mérséklését elősegítő támogatásait, azonban azok így is csak részben nyújtottak megoldást a rászorultak részére.

A megemelkedett közüzemi díjak és a lakosság egy részének elszegényedése, valamint Érd kertvárosias jellegéből adódóan – (családi házak, magas rezsiköltség, lakosság előregedése) következtében a fenti ellátási formák nem nyújtanak hathatós segítséget, ezért 2005. januárjától a **lakásfenntartási támogatások** összegének emelését kell elsődleges szempontként megvalósítani, hogy a törvény által meghatározott 2.500-4.000,- Ft-os támogatásnál jelentősebb összegben tudjunk segítséget nyújtani.

Célszerű lenne nem csak a támogatás összegének emelése, hanem a törvényi előírástól kedvezőbb rászorultsági feltételek kidolgozása – helyi lakásfenntartási támogatással – a támogatottak létszámának emelését céloznák meg.

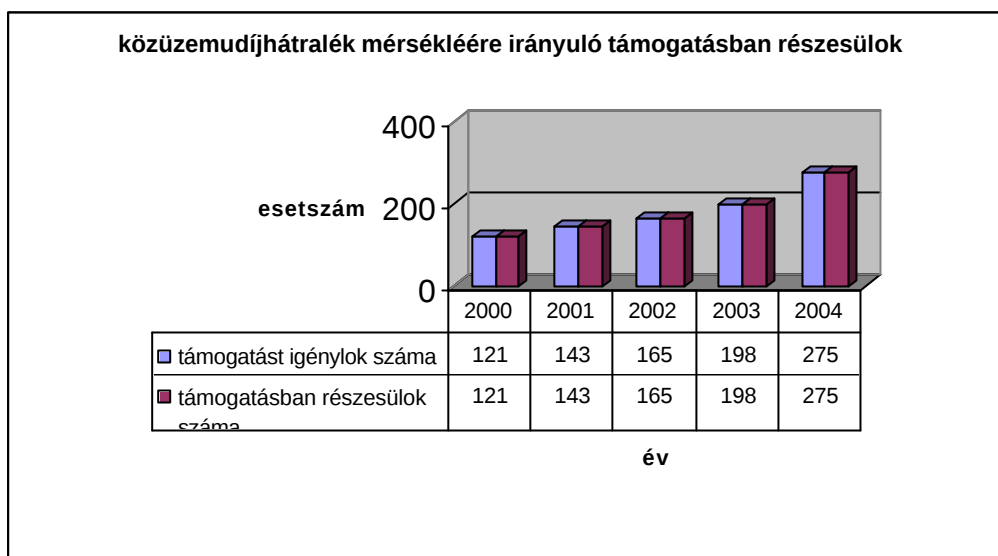
Ez a támogatási forma a preventív jellegéből adódóan megoldást jelenthetne, olyan esetekben, amikor a családok még kisebb mértékű támogatással is ki tudják küszöbölni, hogy közüzemi hátralékot halmozzanak fel.

A lakásfenntartási támogatást igénylők és ebben a támogatásban részesülő családok száma az elmúlt évek tükrében az alábbiak szerint alakult.

A fenti táblázatból kitunik, hogy a 2000 évet követően a lakásfenntartási támogatást igénylők számának és a támogatottak számának átmeneti csökkenése figyelhető meg, azonban az elmúlt évekhez képest 2004-ben nagyobb arányban nőtt a számuk.

A közüzemi díjhátralék mérséklése érdekében nyújtott nagyobb összegű átmeneti segélyek iránti kérelmek és a támogatások száma is jelentős mértékben növekedett az elmúlt évek során.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a lakosság számára egyre nagyobb nehézséget jelent a lakással kapcsolatos kiadások önerőből történő kifizetése.

Amennyiben az elkövetkező években törvényi feltételek jelentős változása nem következik be, úgy a lakásfenntartási támogatások magasabb összegű folyósítása és a támogatásban részesülők körének kibővítése a költségvetés alábbi alakulását vonja maga után. Figyelembe véve a mindenkorin nyugdíjminimum évi kb. 6,5%-os emelését, valamint az igénylők számának kb. 50 %-s emelkedését.

Támogatás típusa	Igénybevevő fő	2005 évi költségvetés
Normatív lakásfenntartási támogatás	137	12.182.000,- Ft
Helyi lakásfenntartási támogatás	40	2.964.000,- Ft

Támogatás típusa	Igénybevevő fő	2006 évi költségvetés
Normatív lakásfenntartási támogatás	205	19.409.000,- Ft
Helyi lakásfenntartási támogatás	60	4.734.000,- Ft

Ennek következtében a normatív lakásfenntartási támogatások esetében a központi költségvetés -kötött felhasználású normatívával- hozzájárul, melynek várható összege a fenti táblázatok alapján hozzávetőlegesen 2005-ben 3.700.000,- Ft, 2006-ban 7.380.000,- Ft.

Azon családok esetén, ahol már ezzel a támogatással nem lehet megelőzni az eladósodást, ugyanis már eddig is jelentős mértékű hátralékot halmoztak fel, ott az adósságkezelési szolgáltatás 2006 évi bevezetésével kell a megfelelő segítséget biztosítani. Ez a támogatási

forma a pénzbeli támogatást összekapcsolja háztartás gazdálkodására és a jövedelemszerzőképesség növelését elősegítő tanácsadással.

Az adósságkezelési szolgáltatás bevezetése természetesen költségvetés vonzattal is jár, mely során csak az adósságcsökkentési támogatás mértékét részletezzük, hiszen a fentiekben részletezett lakásfenntartási támogatás kibővítése valószínűleg tartalmazza az ebben a támogatásban részesülők körét is, ugyanis a jelenleg lakásfenntartási támogatásban részesülő személyek nagy részénél fenn áll a felhalmozott adósság jelenleg is.

Az előzetes információk alapján a szociális törvény módosításai következtében az adósságcsökkentési támogatás maximált összege 400.000,- Ft lesz. Ezen összeg figyelembevételével számoltunk az alábbi költségvetés tervezésekor.

Támogatás típusa	Igénybevevo fo	2006 évi költségvonzat	Állami költségvetést terhelo rész
Adósságcsökkentési támogatás	35	12.000.000,- Ft	10.800.00,- Ft0

1. 4. Szociális bérlakások építése

A város jelenleg nem rendelkezik szociális bérlakással, az összes lakásállomány mintegy 0,9 %-át teszi ki az önkormányzat tulajdonában lévő lakások száma (181 db). A városban 100-as nagyságrendben van azon családok száma akik lakáskörülményeik miatt többszörösen hátrányos helyzetbe kerültek. Önerobol lakásproblémáikat nem tudják megoldani, induló tokével nem rendelkeznek, jövedelmi helyzetükből kifolyólag nem hitelképesek, így még a szociálpolitikai kedvezményt sem tudják igénybe venni. A fentiek alapján nagy szükség lenne szociális bérlakások építésére. Ezt a város saját erobol nem tudja megoldani. Az eddigi pályázási próbálkozások nem vezettek eredményre. A továbbiakban fontos feladatnak kell tekinteni a pályázatok és egyéb lehetőségek figyelemmel kísérését. A pályázatok benyújtására az önkormányzatnak biztosítani kell a szükséges önrészt.

A város részt kíván venni a cigánytelepek felszámolására irányuló kormányzati programban, és kinyilvánítja azon szándékát, hogy – lehetőségei szerint – folyamodik az erre a célra igénybe veheto állami támogatásokért.

I.5.Lakás építési-vásárlási támogatás

Ilyen támogatási forma tizenkét éve nincs a városban (1992-ig volt). Erre az ellátási formára fiatal házások, valamint azon nehéz körülmények között élo családok számára fontos, akik valamennyi önerovel rendelkeznek, a részletet képesek fizetni, de segítség nélkül nem tudják lakhatásukat megoldani. A lakás építési-vásárlási támogatást kamatmentes kölcsön formájában lenne célszeru bevezetni, így a visszafizetett összeget újabb családokat lehetne finanszírozni. Nagyobb beruházást az első év igényelne, a következőkben a visszafizetések egy részét kompenzálnák a jelentkezo igények.

1. 5. A szociális alapellátás fejlesztésének célkitűzései

1.5. 1. 2005 évre tervezett fejlesztések

A tapasztalatok alapján egyre több idős ember és fogyatékkal élő személy szorult segítségre ahhoz, hogy mindennapi létszükségleteit, önmaga ellátását saját környezetében biztosítani tudja. Ehhez mindenképpen szolgáltató típusú, a sajátosságokhoz alkalmazkodó és rugalmas házi szociális segítő rendszer kiépítéséhez van szükség. A jelenlegi házi szociális gondozás a város létszámához viszonyítva nagyon kevés segítségre szorulókat lát el, az ellátás színvonala nem felel meg a mai kor követelményeinek. Szükséges ezen ellátási forma megismertetése a lakossággal, az igények felmérése, valamint olyan szolgáltatási rendszer kidolgozása, amely minden rászoruló részére elérhető és hathatós segítséget nyújt. Ezt a célt jól szolgálja a **jelzorendszeres házi segítségnyújtás** megteremtése is. Segítségével fenntarthatók a biztonságos életvitel feltételei, krízishelyzetben lehetőséget nyújt az ellátást igénybevevő személynél történő gyors megjelenésre és segítségnyújtásra.

Várható költség: 4.014 e Ft

Utcai szociális munka: Az utcai szociális munka keretében biztosítani kell az utcán tartózkodó hajléktalan személyek helyzetének, életkörülményeinek figyelemmel kísérését, szükség esetén ellátásának kezdeményezését, illetve az ellátás biztosításához kapcsolódó intézkedés megtételét.

Várható költség: 3.631e Ft

Gyermekjóléti Központ: A Gyermekjóléti Központ (40e fonél nagyobb településen kötelező működtetni) a gyermekjóléti szolgáltatás alapfeladatain túl speciális szolgáltatásokat, így utcai és lakótelepi szociális munkát, kapcsolattartási ügyeletet, kórházi szociális munkát és készenléti szolgálatot biztosít.

Várható költség: 3.550e Ft

Közösségi pszichiátriai ellátás: az ellátás keretében a pszichiátriai beteg részére lakókörnyezetében komplex segítséget kell nyújtania a mindennapi életvitelben, továbbá lehetőség szerint biztosítani szükséges a meglévő képességeinek megtartását, illetve fejlesztését. Segítséget kell nyújtani egészségi és pszichés állapotának javításában, a mindennapi életében adódó konfliktusok feloldásában és problémái megoldásában, szociális és mentális gondozásában, az egészségügyi ellátáshoz való hozzájutásban.

Várható bekerülés: 5.344e Ft

Az épületek állagának megóvása, valamint a hatályos jogszabályok előírásainak betartása érdekében szükségessé vált a II. számú (Aradi utcai) **bölcsőde felújítása**, korszerűsítése. Erre az idei évben pályázatot nyújtott be a Szociális Gondozó Központ. A pályázati felhívásban akadálymentesítés, teljes rekonstrukció, épületgépészeti felújítás szerepel. A szolgáltatás színvonalának emelése érdekében kialakításra kerül a szoba, szomató szoba, baba-mama szoba.

Pályázaton nyerhető összeg: 110 millió Ft

Önrész: 3,12 millió Ft

A **noi hajléktalan szálló** teto szerkezetének felújítása sürgössé vált. Erre a célra a Szociális Gondozó Központ pályázatot nyújtott be, melyet meg is nyertek.

Pályázaton nyert összeg: 800 e Ft

Önrész: 200 e Ft

Ifjúsági klub: alulról jövő kezdeményezés egy ifjúsági klub létrehozása és működtetése a lakótelepen. Erre a célra jól hasznosítható lenne a lakótelepen található „Érdho” épülete, amely önkormányzati tulajdonú. A klub működésének feltétele 2 főállású ifjúsági szakember és a működtetési költségek biztosítása.

Várható bekerülés: 6 millió Ft

1.5. 2. 2006 évre tervezett fejlesztések

A város több pontján szükséges az **ifjúsági szabadidős és tanácsadást szolgáltató klub** létrehozása. Ebben az évben célszerű lenne a „madaras” nevű utcák fiataljai a részére beindítani ezt a szolgáltatást. Ezen a területen a Gondozó Központ több intézménnyel is rendelkezik, így valószínűleg ezen intézmények valamelyikében megoldható lenne ez a szolgáltatás.

Várható költségigény: 6 millió Ft

A Szociális Gondozó Központ **gépkocsi** parkjának felújítása, cserélése időszerűvé vált. A nappali ellátásban részesülő idős embereket szállító kisbusz muszáj állapota miatt új busz beszerzése szükséges, melyet más célra is hasznosítható.

Várható költségigény: 5 millió Ft

A **„szenvedély betegek közösségi ellátása”** feladat a szociális törvény alapján kötelező ellátási formája településünknek, ezért feltétlenül fontos a szociális szolgáltatás mielőbbi bevezetése. A Családsegítő Központ épületének bővítésével és a személyi állomány fejlesztésével megvalósítható ez a szolgáltatás is.

Várható költségigény: 10 millió Ft

1.5. 3. Távolabbi célok:

A szociális szolgáltatások bővítését és további fejlesztését napirenden kell tartani a városnak. A szolgáltatás tervezési koncepció kétévenkénti felülvizsgálata alkalmával meg kell határozni konkrétan a következő két év feladatait, valamint ki kell tüzni, hogy mik azok a feladatok, amelyek hosszabb távon valósíthatók meg, de mindenképpen el kell kezdeni a felkészülést, a szükséges tervek, pénzeszközök biztosítását. A szociális területre kiírt pályázati lehetőségeket ki kell használni, legyen az akár hazai, akár Uniós pályázat. Szükséges a személyes gondoskodás területén a jogszabályban előírt létszámnorma biztosítása, a szakemberek következetes és állandó továbbképzése.

A rendelkezésre álló intézmények kétévenkénti tisztasági meszelését, a legsürgetőbb felújítási munkák elvégzését biztosítani kell a Gondozó Központ költségvetésében.

A térség legnagyobb városaként törekedni kell a környező településekkel az együttműködés megvalósítására, a minél magasabb színvonalú szociális szolgáltatások elérésére.

A szociális területen tevékenykedő civil szféra tevékenységének erősítését, a szolgáltatásokba való bevonását az egyik fő célként kell meghatározni.

Az elkövetkezendő néhány évben az alábbi szolgáltatások bevezetése a lakossági igények miatt elkerülhetetlen lesz

- ?? Idősek otthonának bővítése, korszerűsítése, akadálymentesítése, demens részleg kialakítása
- ?? Idősek átmeneti otthonának létrehozása
- ?? Pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali ellátása
- ?? Fogyatékosok átmeneti otthonának létrehozása (a Habilitációs Központ épületének bővítésével ez a feladat jól megoldható lenne)

- ?? Bölcsődei ellátás fejlesztése (rugalmas nyitva tartás)
- ?? Ifjúsági szabadidős és tanácsadást szolgáltató klub létrehozása a város több pontján

1. 6. Várható eredmények

- ?? Az európai normáknak megfelelő, a lakossági igényekhez jobban igazodó, differenciált, korszerű szolgáltatás jön létre, mellyel az ellátottak életminősége javul
- ?? A hátrányos helyzetű és leszakadó rétegek társadalmi integrációja erősödik, a társadalom szemlélete, e rétegek elfogadása kedvezően változik
- ?? Az ellátást biztosító alkalmazottak szakképzettségben és létszámban a követelményeknek megfelelnek
- ?? Az önkormányzat feladat ellátási kötelezettségének magasabb szinten tesz eleget
- ?? A civil szféra bevonásával hatékonyabb együttműködés jön létre a szociálpolitika szereplői között, ez elősegíti az ellátotti jogok érvényesülését, a modell értékű programok elterjesztését
- ?? Az intézményrendszer megőrzi működőképességét
- ?? Az intézmények nyújtotta szolgáltatások minőségileg és mennyiségileg fejlődnek
- ?? A helyi kereslethez alkalmazkodó ellátási formák kerülnek bevezetésre
- ?? A szociális ellátórendszer kapcsolatainak bővülése.

Érd város kinyilvánítja szándékát a szociális ellátások és szolgáltatások fejlesztése terén. Az ellátások fejlesztésével az intézmények működőképességének megőrzését, a lakosság minél magasabb színvonalú ellátását, a rászorulókat hathatós megsegítését kívánja elérni.

Érd 2004. november.

**2.ÉRD VÁROS ÖNKORMÁNYZAT DÖNTÉS ELOKÉSZÍTÉST SZOLGÁLÓ
FELADATELLÁTÁSI, INTÉZMÉNYHÁLÓZAT-MUKÖDTETÉSI ÉS FEJLESZTÉSI TERVE**

3.ÉRD VÁROS KULTURÁLIS, KÖZMUELODÉSI HELYZETKÉPE, FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK

